

Riigieelarve seaduse ja riigieelarve seaduse muutmise seaduse muutmise seaduse
eelnõu seletuskirja juurde

Lisa 1

Kooskõlastustabel

Kooskõlastustabelis on esitatud riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (EIS toimik nr 25-0792) kohta esitatud märkused, tähelepanekud, ettepanekud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
1	Eesti Linnade ja Valdade Liit	Kooskõlastame eelnõu ettepanekuga: punktid 41-44, § 50	Eesti Linnade ja Valdade Liit kooskõlastab riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu järgmise ettepanekuga – täpsustada eelnõus või seletuskirjas juhtumipõhiste toetuste summade kujunemist ning protsessi, kuidas need jõuavad ministeeriumite eelarvetesse.	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud.
2	Kliimaministeerium	Kooskõlastame eelnõu punktid 1-18, 20-31, 33-47, 52-66.	/.../	/.../	/.../
3	Kliimaministeerium	Kooskõlastame eelnõu sätteid märkustega: Punkt 19 §12 lg 1	(Märkus nr 1): Pakutud sõnastuses jääb selgusetuks, kas uus finantsplaan esitatakse ühe kuu jooksul osalust valitsevale ministeeriumile või juba koos osalust valitseva ministeeriumi kinnitusega Rahandusministeeriumile. Täpsustamist vajab ka see, et enne esitamist tuleb nii uus finantsplaan kui uus eelarve nõukogu poolt kinnitada. Ettepanek §12 lg 1 sõnastuseks: „Seadusega või seaduse alusel peab olema tagatud, et keskvallitsuse juriidiline isik esitab igal aastal finantsplaani oma jooksva eelarveaasta, sellele eelnenud eelarveaasta ja järg-	Arvestatud	Eelnõu sätte sõnastust on täpsustatud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<i>neva nelja eelarveaasta kohta. Andmed esitatakse asutajaõigusi teostava või osalust valitseva ministeeriumi vahendusel Rahandusministeeriumile 15. juuliks. Kui pärast andmete esitamist tehtud Riigikogu või Vabariigi Valitsuse otsused mõjutavad finantsplaani andmeid, tuleb keskvalitsuse juriidilisel isikul kinnitada uus finantsplaan ja eelarve ning esitada finantsplaan asutajaõigusi teostava või osalust valitseva ministeeriumi vahendusel Rahandusministeeriumile hiljemalt kuu aja jooksul selle kinnitamisest.</i>		
4	Kliimaministeerium	Kooskõlastame eelnõu sätteid märkustega: punkt 32 § 46 lõike 2	(Märkus nr 2): Eelnõus punktis 32 sätestatud muudatus riigieelarve seaduse § 46 lõike 2 sissejuhatavas lauseosas ei vasta seletuskirjas esitatud muudatuse sisule. Seletuskirjas on märgitud, et eelnõuga täpsustatakse viidet ühele üleriigilisele kohaliku omavalitsuse üksuste liidule, asendades kehtivas seaduses kasutatud mitmuse vormi ainsusega („üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu esindajad“), kooskõlas kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seaduse § 4 lõikega 2, mille kohaselt saab Eestis olla vaid üks üleriigiline liit. Eelnõus on aga jätkuvalt kasutatud mitmuse vormi („üleriigiliste kohaliku omavalitsuse üksuste liitude“), mis ei kajasta seletuskirjas kirjeldatud muudatuse eesmärki ega too kaasa soovitud täpsustust. Palume täpsustada eelnõu sõnastust, et see vastaks seletuskirjas toodud põhjendusele.	Arvestatud	Eelnõu sätte sõnastust on täpsustatud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
5	Kliimaministeerium	Me ei kooskõlasta eelnõu punkte 48-51, sest nendes on olulisi ebaselgusi ning suurendavad halduskoormust.	Eelnõu näeb ette nõude reguleerida riigisiseste toetuste andmine ministri määrusega, sh erand- ja otsustuskorras, mis toob kaasa täiendava menetluskoormuse. Toetame igati eesmärki senisest selgemalt sätestada siseriiklike toetuste andmise põhimõtted, kuid seejuures tuleb lähtuda otstarbekuse põhimõttest ning igal juhul vältida asjatut bürokraatiat ja asjatut halduskoormust. Teeme ettepaneku, et toetuse andmise tingimused võib minister kehtestada erinevate õiguslike instrumentidega, mis oleks kooskõlas valitsemisalades juba pikalt välja kujunenud praktikaga.	Arvestamata	Toetuse andmise tingimused saab minister kehtestada üksnes määrusega, kui toetuse andmine on suunatud avalikkusele. Eesmärgiks on toetuste andmise läbipaistvus. Samuti on ka "Perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse" kohaselt juhul, kui toetust antakse avatud taotlemise tulemusel. Juhime tähelepanu, et RES § 53 ¹ lõige 1 kehtib RESis juba alates 17.07.2017 ning selle kohaselt kehtestab minister määrusega tingimused ja korra ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist.
6	Kliimaministeerium	Me ei kooskõlasta eelnõu punkte 48-51, sest nendes on olulisi ebaselgusi ning suurendavad halduskoormust.	Hetkel ei ole eelnõus avatud mõistet „riigisisene toetus“ ning ei ole selge, milliseid juhtumeid ja toetusliike see täpselt hõlmab. Samuti tekitab praktikas probleeme olukord, kus riigieelarve menetlusprotsessis võib valitsus teha otsuse eraldada riigieelarvest konkreetsele organisatsioonile toetus. Sellisel juhul ei ole ministril enam võimalik avada taotlusvooru või määrusega reguleerida, kellele ja milleks toetust antakse.	Selgitame	Toetused võib jagada allikast tulenevalt kaheks: 1) riigisisene toetus ja 2) välistoetus. Riigisisene toetus on Eesti riigieelarve vahenditest antav toetus. Välistoetus ei ole riigisisene toetus. Välistoetus on EL struktuuri-fondide vahenditest või muudest välisallikatest antud toetus, nt Šveitsi ning Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) sh. Norra toetus. Seletuskirja on ka vastav selgitus lisatud. Kui RES § 53-1 lõike 1 antava määruse alusel on erandkorras ja põhjendatult ette nähtud ka otsustuskorras toetuse andmine, siis on võimalik otsustuskorras toetust anda.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
7	Kliimaministeerium	Me ei kooskõlasta eelnõu punkte 48-51, sest nendes on olulisi ebaselgusi ning suurendavad halduskoormust.	Lisaks ei tohiks piirata riigiasutuste osalemist avatud taotlusvoorudes, sest see võib piirata riigiasutuste võimalusi osaleda sisuliselt olulistes ja valdkonnaülestes projektides, mille elluviimiseks ei ole nende eelarves piisavat paindlikkust või ettenähtud vahendeid. Praktikas võivad tekkida olukorrad, kus näiteks koostööprojektid vajavad täiendavat rahastust, kuid riigiasutustel puudub võimalus taotleda toetust konkurentsivõimelisel alusel, isegi kui nad on valmis vastama kõigile tavapärasele hindamiskriteeriumidele. Samuti võib tekkida ebavõrdne olukord, kus avaliku sektori juriidilised isikud (nt sihtasutused või riigi äriühingud) saavad osaleda taotlusvoorudes, kuid samade ülesannetega riigiasutused mitte. Soovitame kaaluda võimalust sätestada selgemad erandid või paindlik mehhanism juhtumite puhul, kus toetuse eesmärk kattub strateegilise arengudokumendi või valdkonnaülestes prioriteetidega.	Arvestatud	Projektipõhise toetuse saajate ringi eelnõus ei piirata. Eelnõu ja seletuskiri vastavalt muudetud. Vastavalt RES § 26 lõikele 5 liigendatakse kulud riigieelarves TUVide ja programmi tegevuste kaupa. Tulenevalt VV 19.12.2019 määruse nr 117 „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord“ § 1 lõikele 5 moodustavad valdkonna arengukava ja programmi eesmärgid ning nende mõõdikud koos TUV eesmärkidega strateegilise planeerimise raamistiku, mis on aluseks eelarvestrateegia ja riigieelarve koostamisel. Seega ka toetusi tuleb planeerida tegevuspõhiselt ja toetuse andmine peab üldiselt haakuma strateegilise planeerimise raamistikuga.
8	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel punktid 48-51	1)Eelnõuga (p 48 ja 51) luuakse eraldi regulatsioon riigisisesele projektitoetusele ja riigisisesele tegevustoetusele. Seletuskiri viitab seejuures rahandusministri 11.12. 2003. a määrusele nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“, mille kohaselt jagunevad toetused sotsiaaltoetusteks, sihtfinantseerimiseks (projektitoetus) ja tegevustoetuseks. Teeme ettepaneku kaaluda, kas seda sama on vajalik seaduse tasandil korrata. Oleme seisukohal, et tegemist on ülereguleerimisega. Riigieelarve seadus peaks reguleerima riigisiseste toetuste andmist; toetuste täpselmal klassifitseerimisel sihttoetuseks või tegevustoetuseks saab lähtuda määruse tasandi õigusaktist.	Selgitame	Jah, see on vajalik, et eelarvet planeerides liigitataks juba toetused õige kategooria alla. Rahandusministri 11.12.2003. a määruse 105 alusel kajastatakse kulud raamatupidamises, kuid seda pärast kulu tegemist. Toetuste eristamine on oluline ka seetõttu, et osad toetustesse puutuvad asjad on vaja reguleerida seadusega, kuna tegemist on põhiseaduse riivega, nt tagasinõudmine, viivised, intressid. See ei puuduta aga kõiki toetusi, vaid ainult projektipõhiseid toetusi.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
9	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 49 ja selle seletuskiri	2)Eelnõu seletuskirjas on märgitud, et projektipõhise toetuse saaja ei või olla riigiasutus. Riigiasutustele ette nähtud kulud tuleb planeerida kohe riigieelarvesse vastava valitsemisala alla, mitte et üks kululiik planeeritakse ühe valitsemisala alla ja see hakkab sealt teistele valitsemisaladele toetust jagama ja seda veel konkursi korras. Põhimõtteliselt oleme selle seisukohaga nõus ja eelarve koostamisel püüame alati sellest põhimõttest lähtuda, kuid tegelikkus päris sellega kooskõllaliselt ei toimi, eelkõige spetsiifilisemates valdkondades, mis hõlmab ka kultuuri ning teadus- ja arendustegevuse vahendeid, mille eraldamine võib selguda hili-semas faasis, kui asutuste eelarve koostamine. Ka teatud taotlusvoorude tingimused lubavad taotlejaks olla riigiasutusel, kui see on sisulistest kaalutlustest ja toetusmeetme eesmärgi saavutamisest lähtuvalt vajalik. Nt kultuuriministri 13.06.2024. määruse nr 14 „Kultuuri- ja loomevaldkondades loovuurimuse toetamise tingimused ja kord“ § 5 lg 1 alusel saab taotlejaks olla Eestis positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutus, kes võib olla ka riigiasutus (teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 5 lg 1). Sisulisest aspektist lähtudes ja arvestades toetuse andmise eesmärki (määruse § 3 lg 1) ei ole riigiasutuste välistamine siinkohal põhjendatud. Lähtuvalt teadus- ja arendustegevuse korralduse seadusest määratletakse teadus- ja arendusasutus läbi tema poolt täidetavate funktsioonide (teadus- ja arendustegevuse korralduse seaduse § 3 lg 1), mitte läbi tema juriidilise vormi. Teatud asutuste välistamine, lähtuvalt ainult tema tegutsemise vormist, ei võimalda täita toetusmeetme ehk siis vastava riigieelarvelise ressursi kasutamise eesmärki – panustada läbi vastavate uurimisvaldkondade ühis-	Arvestatud	Projektipõhise toetuse saajate ringi eelnõus ei piirata. Eelnõu ja seletuskiri vastavalt muudetud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>konna ja majandusse arengusse. Samuti võib kultuuri- ministri 11.05.2021. a määruse nr 16 „Laulu- ja tant- supeoliikumises osalevate kollektiivide toetamine“ § 4 lg 1 kohaselt toetuse taotlejaks olla ka riigiasutus. Seda põhjusel, et laulu- ja tantsupeoliikumises osale- vad kollektiivid tegutsevad ka riigiasutuste juures ning sisulisest aspektist on oluline toetada kollektiivide te- gevust sõltumata sellest, millises õiguslikus vormis need tegutsevad. Peamiselt on tegemist riigikoolide juures tegutsevate kollektiividega, nt rahvatantsurüh- mad ja koorid. Kuigi kollektiiv tegutseb riigiasutuse juures, ei ole tegemist riigiasutuse enda tegevusega, vaid vabatahtliku harrastuskollektiiviga. Nende tege- vuskulud ei ole kaetud riigieelarvest antava asutuse põhitegevuse rahastusega. Toetus täidab seega spetsii- filist lünka, mille katmine ei ole riigiasutuse põhiüle- sannete raames ette nähtud.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
10	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 51	3) „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi“ lisa 1 järgi hõlmab kontogrupp 452 „Antud tegevustoetused“ ka „liikmemakse“, sh liikmemakse nii riigisisestes kui ka rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise eest. Samuti käsitletakse liikmemakse „Tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatus“ tegevustoe-tusena. Eelnõu § 53 ² lõike 2 järgi võib tegevustoetuse saajaks olla vaid keskvalitsuse juriidiline isik, kui sea-duses ei ole sätestatud teisiti. Eeltoodut arvesse võttes teeme ettepaneku täpsustada nii eelnõus kui ka seletuskirjas, kas eelnõu § 53 ² hõl-mab tegevustoetustena ka „liikmemakse“ või mitte.	Arvestatud	Eelnõu on täiendatud ja lisatud, et liikmemaksudele re-gulatsioon ei kohaldu.
11	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arves-tamisel Punkt 48	4) Eelnõu punkti 48 muudatuse osas juhime tähele-panu, et pakutud volitusnorm on võrreldes kehtivaga väga detailne ja annab justkui ammendava loendi. Kui mõni oluline aspekt jääb loetelust välja, võib tekkida küsimus, kas ministril on volitust seda reguleerida. Kui loetelu on ammendav, võib see tulevikus piirata ministri määruse reguleerimisala, isegi kui tekib uus vajadus (nt uued aruandlusnõuded või täiendavad kontrollimeetmed).	Selgitame	Tulenevalt PS §-st 94 annab minister seaduse alusel ja täitmiseks määrusi. HMS § 90 lõike 1 kohaselt võib määruse anda ainult seaduses sisalduva volitusnormi olemasolul ja kooskõlas volitusnormi piiride, mõtte ja eesmärgiga. Viidatud volitusnormiga on hõlmatud kõik tegevused, mis on vajalik toetuse andmiseks ja mis ei pea sisalduma seaduses. Nendeks on toetuse andmine, sealhulgas (aga mitte ainult!) taotlusvooru korraldamine (selle alla kuulub ka taotlejate hindamine ja toetuse saa-jate välja valimine), toetuse kasutamine, aruandlus (mis ei ole otseselt toetuse kasutamine, aga on toetuse saa-mise ning kasutamise kaasnev ülesanne, mis on vaja-lik toetuse kasutamise kontrolliks) ja toetusena antud vahendite või selle jäägi tagasinõudmine. Kõik tegevu-sed toetuse andmisel peaksid mahtuma nende alla. Kui on vaja täpsustada aruandlusnõudeid, siis see on võima-lik, kuna volitusnorm võimaldab kehtestada aruandluse tingimused ja korra. Toetuse kasutamise kontroll saab piirduda tegevustega, mis on hõlmatud volitusnormis, nt aruandluse põhjal olukorra välja selgitamine vms. Kuna RES toetuse andmise sätted kehtivad kõigile sea-duse subjektidele, siis erinevalt valdkonna õigusaktide

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					toetuste regulatsioonist peavad nad olema universaalsed. Konkreetse eelnõu täiendamise sõnastusettepaneku korral kaalume, kas on võimalik volitusnormi täiendada.
12	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 50	5) Riigielarve seaduse § 53 ¹ lg 2 sätestab, et minister võib halduslepinguga volitada toetuse andmise haldusülesande täitmise riigi asutatud sihtasutusele, KOV üksusele või tema asutatud sihtasutusele või MTÜ-le. Teeme ettepaneku selguse huvides lisada eraldi lõige (1 ²), et minister võib määrata toetuse rakendajaks valitsusasutuse. Samuti lisada, et toetuse andjaks võib olla valitsusasutuse hallatav riigiasutus. Vabariigi Valitsuse seaduse § 43 lg 1 teise lause kohaselt võivad valitsusasutuste hallatavad riigiasutused seaduse alusel teostada täidesaatvat riigivõimu. See võib praktikas olla menetlusökonomiast ja otstarbekuse kaalutlusest lähtuvalt vajalik ning üksnes selle ülesande tõttu ei ole mõistlik algetada asutuse ümberkujundamine valitsusasutuseks.	Mitte arvestatud	Avaliku võimu kandjaks on riik tervikuna ja selle sees on võimalik ülesandeid jagada, kuid toetust anda saab üksnes asutus, kellel on avaliku võimu teostamise õigus ja nendeks on ministeeriumid ja ametid.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
13	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 49	6)Eelnõu punktis 49 sätestatud täiendus on oluline, sest suurendab toetuste sidusust strateegiliste eesmärkidega ning vähendab seeläbi poliitilise meelevaldsuse riski, kuid lauseosa „kulude ja investeeringute sihtfinantseerimiseks“ võib olla liiga üldine ja vajaks täpsustamist, milliseid kulusid peetakse silmas. Seletuskiri selgitab, et riigisisene projektitoetus jaguneb tegevuskulude ja investeeringute sihtfinantseerimiseks. Selliselt tuleks sõnastada ka eelnõus. Siinkohal palume kaaluda, et kas mõiste „investeering“ kasutamine toetuste klassifitseerimisel on õige ja kõikehõlmav. Riigieelarves peetakse investeeringuteks riigiasutuste põhivara soetusi (erinevatesse vara gruppidesse). Era- ja kolmandas sektoris omab investeering palju kitsamat tähendust. Raamatupidamistoimkonna juhend nr 6 järgi kasutatakse mõistet investeering kinnisvara puhul. Ka avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi paragrahv 24 räägib tegevuskulude ja põhivara sihtfinantseerimisest.	Mitte arvestatud. Selgitame	Kuna riigieelarves ei ole kasutusel terminit "tegevuskulud" nagu rahandusministri 11.12. 2003. a määruses nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“, siis on sätestatud, et tegemist on kuludega. RES § 26 lõike 4 punkti 2 kohaselt on kulud riigi kasutatavad vahendid, mis pole investeeringud ega finantseerimistehingud. Kaalusime ka varianti asendada "kulud" "tööjõu- ja majandamiskuludega", kuid spetsialistide hinnangul ei kata see ära finantsarvestuse terminit "tegevuskulud". Riigieelarve jaoks on investeering defineeritud riigieelarve seaduse § 26 lõike 4 punktis 3 ja see on materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks planeeritud vahendid. Eelarveklassifikatori Lisa 4 "Eelarvekontod" Investeeringute all on materiaalse ja immateriaalse põhivara soetused koos ühel kontrol.
14	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 49	7)Eelnõu punktis 49 nähakse ette, et riigieelarve vahenditest antakse toetust üldjuhul avatud taotlusvoorst. Otsustuskorras võib toetust anda erandjuhul ja tingimusel, et minister on määrusega kehtestanud selliste toetuste andmise tingimused. Palume selgitada, kuidas ja kas see regulatsioon mõjutab otsustuskorras tehtud toetusi, mida tehakse Vabariigi Valitsuse või seadusandja tasandil, ning mida sisuliselt täidetakse ministeeriumi valitsemisala eelarve kaudu.	Selgitame	Projektipõhise toetuse andmisel tuleb igal juhul eelistanada avatud taotlusvoorude korraldamist. Seda ka Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu algatusel ministeeriumi valitsemisala eelarvesse toetuse eelarve lisamisel. Kui projektipõhise toetuse andmise määruks on võimalus erandina ja põhjendatult otsustuskorras toetust anda, siis on see võimalik.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
15	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 51	8)Eelnõu punkti 51 täiendus on samuti oluline, kuid pakutud sõnastuse pool natuke kohmakas. Lõikes 1 kasutatakse väljendit „tegevuste tõttu“, mis on ebatäpne ja võib olla raskesti tõlgendatav. Kas see tähendab, et tegevustoetus on lubatud ainult juhul, kui programmis on konkreetset viidatud tegevuste elluviimisele või on tegemist mingi muu seosega?	Arvestatud	Eelnõu teksti on keeleliselt korrigeeritud. Ei pea olema konkreetset viidatud. Vastavalt RES § 26 lõikele 5 liigendatakse kulud riigieelarves TUVide ja programmi tegevuste kaupa. Tulenevalt VV 19.12.2019 määruse nr 117 „Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord“ § 1 lõikele 5 moodustavad valdkonna arengukava ja programmi eesmärgid ning nende mõõdikud koos TUV eesmärkidega strateegilise planeerimise raamistik, mis on aluseks eelarvestrateegia ja riigieelarve koostamisel. Seega ka toetusi tuleb planeerida tegevuspõhiselt ja toetuse andmine peab üldiselt haakuma strateegilise planeerimise raamistikuga.
16	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 51	9)Eelnõu punkt 51 näeb ette, et tegevustoetuse andmise põhimõtted ja kord, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Eelnõu kohaselt on tegevustoetus mõeldud keskvalitsuse juriidilisele isikule, ehk enamasti riigi asutatud sihtasutustele. Kultuuriministeeriumi valitsemisalas on valdav osa sihtasutusi kas etendusasutused või muuseumid. Nende rahastamine on reguleeritud eriseadustes. Ülejäänud sihtasutused tegutsevad erivaldkondades, nt film, lõimimine, sport, rahvakultuur. Otsuse riigi sihtasutuse asutamiseks on teinud Vabariigi Valitsus. Asutuse tegevustoetuse määramisel lähtutakse põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest. Samuti on neile seatud või seadmisel asutaja (riigi esindajaks kultuuriminister) ootused, mille täitmist asutaja hindab ja rahastamisel arvestab. Palume kaaluda, kas sellistel juhtudel on vajalik veel eraldi ministri määrusega kehtestada rahastamise tingimused ning kas selline õigusloome on vajalik ja mida see juurde annaks.	Arvestatud, selgitame	Volitusnorm ei laiene juhtudele, kui tegevustoetuse andmine on reguleeritud muu õigusaktiga. KuM on õigesti märkinud, mida võetakse juriidilise isiku rahastamisel vertikaalselt arvesse. Volitusnorm on mõeldud horisontaalselt samal tegevusalal tegelevate juriidiliste isikute rahastamise põhimõtete kehtestamiseks, et oleks võimalik aru saada, kuidas samal tegevusalal tegutsevatele isikutele mõeldud kogu toetussumma jaguneb. Volitusnormi sisu on täpsustatud. Kui tegevusalal tegutsejaid on üks, siis ei ole vaja põhimõtteid kehtestada.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
17	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 51, seletuskiri	10)Eelnõu punktiga 51 täiendatakse seadust §-ga 53 ³ reguleerides riigisiseseid sotsiaaltoetuseid. Seletuskirja kohaselt puudutab see füüsiliste isikute toetamist, näiteks stipendiumite andmist. Palume seletuskirjas täpsustada, kas selle paragrahvi alusel füüsilistele isikutele loodud sotsiaaltoetus, sh stipendium on tulumaksuga maksustatav või mitte.	Selgitame	Riigieelarve seaduse üldine volitusnorm ei kvalifitseeri neid sotsiaaltoetusi seaduse alusel makstavaks toetuseks ehk automaatselt maksuvabaks. RaM-l on plaanis TuMSi stipendiumide maksustamine lähiajal üle vaadata ja ühtlustada.
18	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 52	11)Eelnõu punktis 52 kirjeldatud muudatuste puhul teeme ettepaneku, et toetuse kasutamine ja toetuse tagasinõudmine oleksid eraldi paragrahvides. Normitehniliselt peaks iga paragrahv käsitlema üht konkreetset küsimust, mistõttu oleks mõistlik tagasinõudmise sätted paigutada eraldi paragrahvi. Pakutud kujul reguleerib toetuse kasutamise paragrahv suures osas just toetuse tagasinõudmist. Tagasinõudmine on iseseisev õiguslik teema (hõlmab rikkumisi, viiviseid, intressimäärasid, ajatamist).	Arvestatud	Eelnõuga RES § 55 planeeritud muudatus on jagatud § 55 ja § 55.1 vahel.
19	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 52, § 55 lg 9;	12)Lisaks palume kaaluda võimalust, et eelnõuga täiendatakse § 55 lõiget 9 selliselt, et toetuse tagasinõudmise otsus on täitedokument sõltumata sellest, millise seaduse alusel toetus on riigieelarvest eraldatud või millist tüüpi toetusega on tegemist. Pakutud regulatsioon hõlmab üksnes riigieelarve seaduse alusel antavaid projektitoetusi, mistõttu võivad eriseaduste alusel antud projektitoetuste tagasinõudmise otsused jääda täitemenetluse seadustiku mõistes täitedokumendi staatusega. See tekitab õigusliku ebavõrdsuse ja ebaühtlase kohtlemise toetuse saajate vahel ning loob olukorra, kus ka toetuse andja peab erinevate meetmete kontekstis ebaõigesti kasutatud või tagastamata jäänud vahendeid tagasi küsima erineval moel.	Arvestamata	Käesolevas eelnõus sätestatud toetuste tagasinõudmine puudutab üksnes RES alusel antud toetusi. Nende sätete näol ei ole tegemist nõ riigisiseste toetuste üldosaga. Üldjuhul peaks toetuste andmine olema reguleeritud valdkonna seaduses ja seal peaks olema ka toetuste tagasinõudmine, st täitedokumenti puutuv. KuM ettepanek on õige, kuid RES-ga seda olukorda lahendada ei saa. RaM on jooksvalt ministeeriumidest kooskõlastamisele tulnud seaduste eelnõudes üle vaadanud ka toetuse sätteid ja teinud ettepanekuid nende täiendamiseks. Jätkame seda tööd.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
20	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 53, seletuskiri;	<p>13)Eelnõu punktiga 53 täiendatakse seadust toetuste andmekogu regulatsiooniga. Esmalt toome välja, et peame regulatsiooni loomist väga vajalikuks ja oluliseks. Samas teeme mõned ettepanekud. Andmekogu puhul palume laiendada sõnastust selliselt, et andmekogu loomise ja põhimääruse kehtestamise volitus hõlmaks nii projektipõhiseid toetusi kui ka tegevustoe toetusi, samuti sotsiaaltoetuseid ehk kõiki selles eelnõus käsitletavaid toetuseid. Praktikast menetleb Kultuuriministeerium toetuste menetlemise infosüsteemis ka eriseaduste alusel kehtestatud toetusi ja stipendiume. Pakutud regulatsioon on meie hinnangul asjakohane kõikide toetuste puhul.</p> <p>Seletuskirjas selgitate, et riigisisestest toetustest puudutab see projektipõhiseid toetusi, kuna seda antakse konkreetseks eesmärgiks koos mõõdukutega eesmärgi täitmise jälgimiseks ja määratakse ka ajakava ning kasutamata jäänud jääk tagastatakse. Tegevustoetuse puhul selliseid nõudeid ja eesmärgi ei seata ja ka kontrolli raha kasutamise üle ei teostata. Meie hinnangul ei ole see põhjendus päris kohane, sest tegevustoetuse andmisel on olemas eesmärgid koos mõõdukute ning vastava ajaperioodiga. Oluline on ka see, et näiteks Kultuuriministeerium menetleb tegevustoetuste taotlusi sarnaselt projektitoetuste taotlustega toetuste menetlemise infosüsteemis, mis mh vähendab nii asutusest bürokraatiat kui taotlejate halduskoormust.</p>	Arvestamata, selgitame	<p>Eelnõust on andmekogu regulatsioon välja jäetud. Jäetud on üksnes isikuandmete töötlemisega seonduv. JDM ja AKI hinnangul ei ole IKÜMis sätestatud minimaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtetega kooskõlas olukord, kui seadusandja annab lubava volitusnormiga Vabariigi Valitsusele või ministrile volituse asutada andmekogu ja töödelda selles andmeid nii, et seadusega ei ole kindlaks määratud (vähemalt liigiti), millises andmekogus milliseid isikuandmeid töödeldakse. See tähendab, et seaduses ei ole võimalik ette näha andmekogu regulatsiooni juhuks, kui mõni valdkond vajab mõne toetuse menetlemiseks andmekogu, ehk et ühe volitusnormi alusel ei ole võimalik asutada mitut andmekogu. Arvestades aga, kui palju on erinevaid toetust andvaid asutusi ja kui eriilmelised on erinevad toetused, ei pruugi uue ja ühtse andmekogu loomine olla suurte arendamiskulude tõttu mõistlik (lühiajal võimalik). Tänapäeval ka riigisiseste toetuste puhul kõige enam kasutatavat struktuuritoetuse registrit, mis on loodud põhieesmärgis EL toetuste rakendamiseks, ei ole võimalik laialdasemalt (st kõikide riigisiseste toetuste puhul) kasutusele võtta, kuna ka see nõuab täiendavaid suuri tehnilisi arendusi ja rahalist ressursi.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
21	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 53, § 55 ¹ lg 5;	14)Eelnõu punktiga 53 loodavas andmekogu regulatsiooni lõikes 5 sisaldub säte, mille kohaselt ei ole andmekogus sisalduvad andmed avalikud. Seejuures toob eelnõu seletuskiri välja, et avalike vahendite kasutamise kohta käiv teave peab olema avalik, kuid avalikuks soovitakse teha ainult minimaalne statistiline komplekt ning seda tuleks teha mujal, kui andmekogus, näiteks toetuse andja kodulehel. Kultuuriministeeriumi hinnangul ei ole selline regulatsioon otstarbekas. Asutusel on töökorralduslikus mõistes oluliselt lihtsam, kui dokumendid, mida igal juhul tuleb andmekogus talletada, jäävad andmekogusse, ning on vajalikus osas avalikud (mitte neid ei dubleerita ainult avalikustamise eesmärgil kuskil mujal). Sellest on ministeerium ka toetuste menetluse infosüsteemi loomisel lähtunud. Selleks, et kõik avalikud dokumendid oleksid lihtsasti leitavad, võib toetuse andja näiteks avaldada kodulehel lingi või lingid vastavatele andmekogudele, kust avalikud andmed on leitavad. Ühtlasi läheb eelnõuga pakutud sõnastus – andmekogus sisalduvad andmed ei ole avalikud – oma põhimõttelt vastuollu AvTS-iga ega taga avalike vahendite kasutamise läbipaistvuse nõuet. Teeme ettepaneku antud sätet muuta ning sõnastada selgelt, et AvTS alusel nõutud andmed tuleb avalikustada või alternatiivselt sätestada, et andmete juurdepääsu ja andmete väljastamise kord sätestatakse andmekogu põhimäärusega.	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
22	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 53, § 55 ¹ lg 6;	15)Eelnõu punktiga 53 loodavas andmekogu regulatsiooni lõikega 6 sätestatakse, et toetuste andmekogusse kantud andmeid säilitatakse viis aastat arvates toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist, välja arvatud juhul, kui riigiabi reeglitest tuleneb teisiti. Juhime tähelepanu, et andmete (pikema) säilitamise kohustus võib tuleneda ka mõnest muust õigusaktist, kui ainult riigiabi reeglitest tulenevalt. Näiteks sätestab raamatupidamisseadus algdokumentide säilitamiskohustuse 7 aastaks. Praeguse sätte sõnastuse järgi ei ole võimalik seda arvestada. Ühtlasi on suur hulk andmekogusid tunnistatud arhiiviväärtuslikeks, mis tähendab, et nendes andmekogudes sisalduvaid andmeid tuleb säilitada alaliselt (vt: https://www.ra.ee/astra/site/databases). Kuigi andmeid ei säilitata alaliselt andmekogus, vaid need antakse teatud hetkel üle rahvusarhiivile, siis sellegi poolest ei kata praegune sätte sõnastus erijuhte kõikides andmekogudes sisalduvate andmete säilitustähtaegade kohta. Ka minimaalse andmete säilitamise printsiipi ei ole hea volitusnormi panna, sest mõnel juhul ei ole praktist tarvidust dokumente hoida nii kaua. Teeme ettepaneku mitte sätestada volitusnormi tasandil ei minimaalset ega maksimaalset säilitustähtaega, vaid jätta säilitustähtaja reguleerimine põhimääruse tasandile või alternatiivselt täiendada § 55 ¹ lõike 6 sõnastust selliselt, et lisaks riigiabi reeglitele oleks võimalik ka teistest õigusaktidest või dokumendi liigitusskeemidest tulenevalt pikemaid või lühemaid säilitustähtaegasid rakendada.	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
23	Kultuuriministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 65, § 81 ⁷	16)Eelnõu kohaselt kavandatakse see jõustada 1. detsembril 2025. Sellest lähtuvalt tuleb pärast seda välja kuulutatavate taotlusvoorude olemasolevad ministri määrused üle vaadata ning viia kooskõlla seaduse nõuetega. Lisaks tuleb välja töötada mitmeid uusi määruseid, nt strateegiliste partnerite toetamine, otsustuskorras antavate toetuste põhimõtted, riigi asutatud sihtasutuse toetamise põhimõtted ning need on vajalikud, et 2026. aastal toetuseid rakendada. Ministeeriumile toob see kaasa suure töökoormuse ning sellise lühikese ajaga ei ole võimalik teha kvaliteetset õigusloomet, sh valdkonda kaasates. Eelnõus ettenähtud rakendusnorm, et enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtestatud valdkonna eest vastutava ministri määruse alusel pooleli olevatele toetuste andmise menetlustele, toetuste kasutamisele ning nende aruandlusele ja kontrollile kohaldatakse käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud määruse enne 2025. aasta 1. detsembrit kehtinud redaktsiooni, on vajalik, kuid ei lahenda kõiki neid küsimusi. Sellest lähtuvalt teeme ettepaneku näha olemasolevate määruste seadusega kooskõlla viimiseks ning uute põhimõtete väljatöötamiseks ja jõustamiseks pikem üleminekuaj, näiteks september 2026.	Arvestatud	Eelnõule on lisatud rakendussäte, mille kohaselt tuleb riigisiseste toetuste andmine viia kooskõlla 2025. aasta 1. detsembril jõustunud redaktsiooniga 2026. aasta 31. detsembriks.
24	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel Punkt 32, § 46 lõige 2	1. Palume § 46 lõike 2 sissejuhatava lauseosa muudatuses asendada sõnad „üleriigiliste kohaliku omavalitsuse üksuste liitude“ sõnadega „üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liidu“. Alates 2020. aastast tegutseb ainult üks üleriigiline kohaliku omavalitsuse üksuste liit nimega Eesti Linnade ja Valdade Liit.	Arvestatud	Eelnõu sätte sõnastust on täpsustatud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
25	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: eelnõu täiendamine § 51 lg 3,4 ja lg 4 ¹	<p>2. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu seaduse § 51 lõike 3 ja 4 muudatustega ning täiendada seaduse § 51 uue lõikega 4¹.</p> <p>Põhiseaduse § 154 lõike 2 kohaselt tuleb KOVi täidetava riikliku ülesande kulud hüvitada riigieelarvest. Riigikohtu 16. märtsi 2010. aasta otsuses nr 3-4-1-8-09 juhitakse tähelepanu sellele, et PS § 154 lõike 2 teisest lausest tuleneb KOVidele õigus seadusega pandud riiklike kohustuste täielikule finantseerimisele riigieelarvest. Keskvalitsus peab tagama, et KOV ei pea kasutama omaavalitsuslike ülesannete täitmiseks mõeldud raha riiklike ülesannete täitmiseks.</p> <p>RESis täpsustatakse, kuidas PS § 154 lõikes 2 nimetatud KOVi täidetavate riiklike ülesannete kulude katmine riigi poolt eelarveliselt sisustatakse. Kehtiva RES § 51 lõike 1 kohaselt on KOVile seadusega pandud riikliku ülesande (edaspidi riiklik ülesanne) kulude katmise aluseks keskmine arvatud kulu või tegelik kulu.</p> <p>Sellega seoses teeme ettepaneku täpsustada lõike 3 sõnastust, et nii riikliku ülesande kulude valemipõhise kui ka juhtumipõhise hüvitamise korral võib valdkonna eest vastutav minister kehtestada asjaomased (lõike 3 punktides 1 ja 2 nimetatud) põhimõtted ja korra määrusega.</p> <p>Samuti teeme ettepaneku täpsustada lõiget 4 nii, et riikliku ülesande kulude katmise ulatus, st kulude hüvitise määrad ühiku kohta määratakse igaks aastaks riigieelarvega.</p> <p>Ühtlasi palume § 51 täiendada lõikega 4¹, milles näha ette, et riikliku ülesande kulude katmiseks ette nähtud vahendid kavandatakse riigieelarves piirmäärata kuluna. Kui riikliku ülesande kulude hüvitis on riigieelarves piirmääraga kulu, võib tekkida olukord,</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Eelnõu on täiendatud seaduse § 51 lõigete 3 ja 4 muudatustega.</p> <p>Ettepanekut § 51 täiendada lõikega 4¹ ei arvestata. Kui riikliku ülesande kulude katmiseks antav eelarve on piirmäärata ehk seadusest tulenev kulu vastavalt RES § 32 lg 2 punktile 2, siis nii see kulu esitataksegi riigieelarves. Kulu esitamiseks piirmäärata vahendina ei ole vaja eraldi sätet riigieelarve seadusesse.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			kus nt hüvitatavate toimingute arvu hüppelise kasvu tõttu ei piisa riigieelarves kavandatud summast KOVi-dele kulude hüvitamiseks.		
26	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: eelnõu täiendamine § 53 lõige 7	3. Teeme ettepaneku § 53 lõige 7 kehtetuks tunnistada. Riigieelarves ei kasutata toetuste puhul enam terminit „eraldis“ ning seetõttu on nimetatud säte muutunud pärast selle termini kasutusest loobumist sisutühjaks.	Arvestatud	Eelnõu on täiendatud § 53 lõike 7 kehtetuks tunnistamisega. Säte on keeleliselt ja moraalselt vananenud. Tegemist on nn katuseraha jagamise sättega. Riigikogus enam nn katuserahasid ei jagata.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
27	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: punkt 51, seletuskiri	4.1. Teeme ettepaneku esitada seletuskirjas põhjalikum selgitus § 53 ¹ seniste riigieelarveliste toetuste eelnõus kavandatud detailsusega eristamise vajaduse kohta riigieelarve seaduse tasandil. Kui projektipõhise toetuse ja tegevustoetuse eristamise soov ja vajadus on arusaadav, siis just sotsiaaltoetuse eraldi väljatoomine vajaks selgitamist, arvestades, et see toetusliik pole ka selgelt seaduse tasandil defineeritud. Palume lisada põhjalikum selgitus selle kohta, millisel määral erineb see lisaks stipendiumidele muudest otsustuskorras antavatest sotsiaaltoetustest või kas igale isikule antav toimetuleku- või erakorraline abi toetus loetakse eelnõu tähenduses sotsiaaltoetuseks. SHS toetused on seletuskirja kohaselt välistatud, kuid sellisel juhul ei kattu ilmselt ka sotsiaaltoetuste definitsioon RESi eelnõu omaga.	Arvestatud, selgitame	Eelnõu on täiendatud ja sotsiaaltoetustena on käsitletud üksnes preemiaid ja stipendiume. Kuna sotsiaalset kaitset puudutavad regulatsioonid peavad PS kohaselt olema seadusandja otsustada, siis ei saa RES alusel anda igasuguseid toetusi, mida finantsarvestuses ja eelarves kvalifitseeritakse sotsiaaltoetusteks. Ministeriumi valitsemisalad ja põhiseaduslikud institutsioonid saavad anda vaid selliseid toetusi, mis ei ole seotud sotsiaalse kaitsega, nendeks on stipendiumid ja preemiad. Analüüsisime RTK-ga ka teisi võimalusi, kuidas stipendiume ja preemiaid kajastada, ilma et neid peaks eraldi liigina RES-s välja tooma, kuid ei leidnud paremat lahendust. Ka stipendiumide ja preemiate, mille andmine ei ole seadusega reguleeritud, peab olema läbipaistev.
28	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: punktid 48 ja 65, § 53 ¹ ja § 81 ⁷	4.2. Ka tegevustoetuse eristamisel kehtivast § 53 ¹ -st esinevad meie hinnangul väiksed ohud ja üheks selleks on projekti ja tegevustoetuste sisuline eristamine juba olemasolevate meetmete kontekstis. Näiteks sätestab kehtiv § 53 ¹ lõige 1, et (nii tegevus- projekti kui sotsiaaltoetus) riigisiseste toetusprogrammide vahendite kasutamiseks kehtestab minister määrusega tingimused ja korra ministeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist. Tegemist on volitusnormiga, mille alusel on kehtestatud hetkel 158 kehtivat toetusmäärust, mistõttu tuleb meie hinnangul selle volitusnormi sõnastuse muutmisel pigem suhtuda ettevaatlikult, kuivõrd selle volitusnormi alla on paigutatud tegevustoetusi, aga võimalik, et ka eelnõu tähenduses sotsiaaltoetusi.	Arvestatud	Eelnõule on lisatud rakendussätted, mille kohaselt tuleb RES alusel riigisiseste toetuste andmine viia 2025. aasta 1. detsembril jõustunud seaduse redaktsiooniga kooskõlla hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril. Kaalusime tehtud ettepanekut, et toetuse tingimuste määramine võiks kehtida kuni nende kehtetuks tunnistamiseni, kuid sellisel juhul toetuste andmise süsteem ei saaks korraldada. Osa määrusi on kehtestatud selliselt, et nende alusel antakse toetusi aastast aastasse. Konkreetne kuupäev on märgitud arvestusega, et riigieelarve on aastase kehtivusega. Kui vahendid üle kantakse, on neid võimalik kasutada 1+1 aastat.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>Eelnõu kohaselt on sama sätte lõike 1 sõnastus muutunud sisuliselt, juurde on lisatud täpsustav piirang: „<i>ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese projektipõhise toetuse andmise</i>“.</p> <p>Meie arvates tekib küsimus, mis saab olemasoleva volitusnormi alusel kehtestatud määrustest, mis ei ole olemuselt enam projektipõhised toetused. Kardetavasti ei piisa selleks eelnõuga kavandatavast rakendussättest § 81⁷, millega nähakse ette rakendava toetusmeetme redaktsiooni kohaldamine, kuid samas muutub määruse andmise aluseks olev volitusnorm (jääb mulje, et muude kui projektipõhiste toetuste jaoks kaob volitusnorm ära), tingides õigusliku ebamäärasuse.</p> <p>Teeme ettepaneku kaaluda rakendussätete täiendamist näiteks VVS § 105¹² lõikele 4 analoogselt sättega, mis jätab olemasolevad määrused kuni nende kehtetuks tunnistamiseni kehtima.</p>		
29	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel eelnõu täiendamine: §53 ¹ lg 3	<p>4.3. Teeme ettepaneku täiendada § 53¹ lõikega 3, mille kohaselt ministeeriumi valitsemisalal on õigus riigisisese projektipõhise toetuse andmiseks ettenähtud riigieelarve vahendeid kasutada sama eelarveaasta ja sellele järgneva kolme eelarveaasta jooksul.</p> <p>RES §53 lõikes 2 kehtestatud üldpõhimõte, et ministeeriumi valitsemisalal on õigus riigieelarve vahendeid kasutada ainult sama eelarveaasta jooksul, ei võimalda rahastada avatud taotlusvoorudes pikemaajalisi projekte ning toob kaasa püsiva halduskoormuse seoses vahendite järgmisse aastasse ülekandmise taotlemisega. Paragrahv 53 lõige 2 annab võimaluse RESis sätestada erisused sellest üldpõhimõttest, mida projekti toetuste puhul ongi otstarbekas rakendada. Arvestades iga aasta riigieelarve kinnitamisele järgnevat ajakulu taotlusvooru avamisele, varuaega taotlejate teavitami-</p>	Arvestamata	<p>Tulenevalt PS §-st 115 on riigieelarve aastase kehtivusega. Seetõttu planeeritakse ka kulud üheks aastaks. Oleme nõus, et pikemaajaliste projektide planeerimine on sellisel juhul keerukas. Kuid toetuse andmine ei pea olema tingimata üheaastane otsustus, sest riigiasutus saab vajadusel võtta kohustusi ka järgnevatele aastatele, kui kohustuste võtmise piirmäär (RES § 60 lg 4) seda võimaldab. Samas peab alati arvestama sellega, et järgnevate aastate RES-RE protsessis ei pruugi ta vahendeid saada.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			sele voorust ning taotluste ettevalmistamiseks, taotluste vastavuskontrollile ja taotluste sisulisele hindamisele ning toetusotsuste vormistamisele kuluvat aega, ei jää toetuste sihtrühmale piisavalt aega tegevuste elluviimiseks enne sama kalendriaasta lõppu.		
30	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel eelnõu täiendamine: § 53 ² lg 4	4.4. Välistada ei saa sedagi, et ka tegevustoetuste puhul võib toimuda toetuse edasi jagamine, st toetuse jagamine rakendusüksuse kaudu kas vahetult projektipõhise toetusele sarnase rakendusskeemi alusel või toetust jagavale asutusele (nt KOV) hilisemate kulude kompenseerimise kaudu. Seetõttu võib meie hinnangul osutada ka § 53 ² puhul vajalikuks ette näha 53 ¹ lõikes 2 sätestatud haldusülesande edasivolitamise regulatsioon.	Arvestamata	Tegevustoetuse andmisel ei kaasne taotlusvoore, toetuse saajate välja selgitamist, toetuse kasutamise kontrollimist jne. Tegemist on juba teada isikutele (keskvallitsuse juriidilised isikud) vahendite eraldamisega. Seetõttu ei ole nn vahelüli kasutamine põhjendatud. Kui praktika käigus siiski ilmneb selline vajadus, siis võib kaaluda seaduse muutmist.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
31	Regionaal- ja Põllumajandusminister	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel punktid 27 ja 56: § 26 lg 5 ¹ , § 56 lg 2 ⁴	<p>5. Tähelepanekud eelnõu punktides 27 ja 56 kavandatud muudatuste kohta.</p> <p>Kavandatava muudatusega nr 27 (§ 26 lg 5¹ muutmise) lisatakse aastasesse riigieelarve seadusesse tegevuspõhise ülesehituse kõrvale a) administratiivne osa (asutuste eelarved) ja b) detailne majanduslik jaotus tegevuspõhise jaotuse alla.</p> <p>Riigieelarve sellise ülesehituse puhul ei ole ministril sisuliselt võimalik rakendada Vabariigi Valitsuse seaduses talle antud pädevust kinnitada valitsemisala riigiasutuste eelarved (VVS, § 49 lg 9), samas toob muudatus kaasa täiendava töökoormuse eelarve käskkirjades samade andmete selgitamisel nii tegevuspõhises jaotuses kui ka asutuste vahel, mida nõutakse kavandatava muudatusega nr 56 (§ 56 lg 2⁴). Tegevuspõhises eelarves tekib sellisel viisil ridade selgitamine pidevaid kordusi ning arusaadavus väheneb oluliselt. Selle muudatusega kaugenetakse tegevuspõhise eelarvestamise põhimõtetest ja luuakse reeglid, mis tingivad valitsemisalas sisulise tegevuspõhise eelarvestamise asemel üle minema näilisele tegevuspõhisusele.</p>	Selgitame	<p>Selgitame, et minister kinnitab ja liigendab valitsemisala riigiasutuste eelarved lähtudes riigieelarvest ja kooskõlas eelarveklassifikaatoriga. Vastavalt käsiraamatu juhisele (ptk 7.2) ei saa ministri käskkiri olla üldisem, kui selle aluseks olev riigieelarve (sh selle lisa) ja esialgne VV aastase riigieelarve täiendav liigendamine. Uus riigieelarve maj. sisu liigendus ei ole nii detailne, kui on nõutud riigieelarve planeerimise detailsus (eelarveklassifikaatori lisa 4).</p> <p>Nõustume, et võib tekkida juurde töökoormust, kuid 2025. aasta eelarve lisas esitatud eelarve liigendus näeb ette veelgi detailsema eelarve jälgimise ja eelarve ebatäpsuste korral vajaks see veelgi tihedamat muutmist. Ka praegu tuleb muudatuse sisu selgitada, et mõista muudatuse vajadust. Topelt selgitamine ei ole vajalik, leida tuleks mõistlik lahendus. Rahandusminister saab siin kaasa mõelda. Täiendav töökoormus võib tekkida ka muudatuste esitamisel Riigikogu rahanduskomisjonile ja seoses kaasnevatele küsimustele vastamisega.</p>
32	Regionaal- ja Põllumajandusminister	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel punkt 52, § 55 lõige 2	6. Palume eelnõu punktiga 52 kavandatava § 55 lõike 2 puhul täpsustada, et see nõue kehtib üksnes tegelike kulude alusel rahastamise korral ning ei laiene lihtsustatud kuluviisidele. Lisaks palume kaaluda täiendava analüüsi tegemist selle kohta, kas § 55 nõuded peaksid laienema ka teatud välisvahenditele, mille eelarve kasutamise kohta ei ole eriseadust.	Selgitame	Riigieelarvest toetuse andmine peaks üldjuhul olema kulupõhine, sest see tagab eelarve vahendite säästliku kasutamise ning toetuse saajale ei maksta toetust kulude katteks, mida ta ei ole teinud. Välissuhtlemisseadus annab võimaluse välisabist antava toetuste andmise tingimused kehtestada määрусega. RESis puudub vajadus seda regulatsiooni dubleerida.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
33	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: punkt 36, § 46 lõiked 6 ja 7, seletuskiri	7.1. Palume seoses § 46 lõigetega 6 ja 7 täiendamisega lisada selgitus, et tulenevalt Riigikohtu 16. märtsi 2010. aasta otsusest nr 3-4-1-8-09 ei ole tegemist KOVide finantsgarantii ulatusliku riivega, kui eelarveaasta keskel tulude vähendamine või kulude suurendamine puudutab nt kõiki tööandjaid laiemalt, ning KOVidele ei pea muudatusega kaasnevaid rahalisi mõjusid kompenseerima. Samuti palume seletuskirja lisada, et kui KOVide tulude vähendamine või kulude suurendamine eelarveaasta keskel on põhjustatud nt majandussurutisest tingitud ulatuslikust riigieelarve operatiivse kärpe vajadusest, peab alati kaaluma, kas KOVide finantsgarantii ulatuslik riive kaalub üles muud ülekaalukad ühiskondlikud vajadused nagu riigi rahanduse ulatusliku parandamise vajalikkuse.	Arvestatud	Seletuskirja on lisatud selgitused.
34	Regionaal- ja Põllumajandusministerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: punktid 48-50, seletuskiri	7.2. Seletuskirjas on § 53 ¹ muutmise kohta järgnev selgitus: „Sihtfinantseerimine jaotatakse omakorda tegevuskulude ja põhivara sihtfinantseerimiseks. Põhivara sihtfinantseerimise põhitingimuseks on, et selle saaja peab ostma, ehitama või muul viisil soetama teatud põhivara (§ 24 lõiked 2 ja 4).“ Samas eelnõu tekstis põhivara mõistet ei kasutata ega ole seatud tingimuseks, et toetatav investeering peaks olema põhivara. Samuti on seletuskirjas järgmine väide: „Projektipõhise toetuse saaja ei või olla riigiasutus“, kuid sellise välistuse kohta eelnõus vastav säte puudub. Palume viia eelnõu ja seletuskiri üksteisega vastavusse.	Selgitame	Kehtiva RES § 26 lõike 4 punkt 3 kohaselt liigendatakse riigieelarve vahendid majandusliku sisu järgi tuludeks, kuludeks, investeeringuteks ja finantseerimistinguteks, lähtudes järgnevast: /.../ 3) <u>investeeringud on materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks planeeritud vahendid</u> . Eelnõu sõnastus on, et "projektipõhist toetust antakse kulude ja investeeringute sihtfinantseerimiseks". Kui projektipõhine toetus antakse investeeringuteks, siis RESis tähendab see, et toetus antakse materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamiseks. Eelarveklassifikatori Lisa 4 "Eelarvekontod" Investeeringute all on materiaalse ja immateriaalse põhivara soetused koos ühel kontrol. Projektipõhise toetuse saajate ringi eelnõus ei piirata. Eelnõu esimeses versioonis olid projektipõhiste toetuste saajateks füüsilised ja juriidilised isikud, nende alla riigiasutused ei lähe. Ka seletuskiri selgitas seda, mistõttu

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					eelnõu ja seletuskiri ei olnud omavahel vastuolus. Kooskõlastusringil saadud tagasiside põhjal ei ole projektipõhise toetuse saajate ringi piiratud. Seega selleks võivad olla ka riigiasutused. Eelnõu ja seletuskiri vastavalt muudetud.
35	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: punkt 38, seletuskiri	7.3. Palume seletuskirja lk 24 tabelis parandada ekslik väide, et ajutiselt võivad toetusfondi arvnäitajad olla toodud toetusfondi määruses. Paragrahvi 48 lõike 3 kavandatava muudatuse kohaselt sätestatakse toetusfondi jaotamise aluseks olevad arvnäitajad seadusega. Kõik ajutised ühekordsed toetused ei ole enam toetusfondi osa, vaid juhtumipõhised toetused ministeeriumi eelarvest. Seega puudub vajadus toetusfondi määruses sätestada nt ajutiste toetuste jaotamise aluseks olevaid arvnäitajaid.	Arvestatud	Seletuskirjas vastav tekst parandatud.
36	Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega arvestamisel: seletuskiri	7.4. Samuti palume seletuskirja lk 24 tabelis parandada ekslik väide, et „KOVidelt ei nõuta [toetusfondi] jääke tagasi.“ Paragrahv 52 võimaldab siiski vajadusel KOVidelt toetusfondi jääke riigieelarvesse tagasi nõuda.	Arvestatud	Seletuskirjas vastav tekst parandatud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
37	Riigikohus	Arvamus, üldine tähelepanek	EL majandusjuhtimise raamistiku reform - nagu ka nimetus ütleb ja vaatamata selle sisuks olevatele eelarvereeglitele - on suunatud kestliku majanduskasvu saavutamisele. Sellist [üld]eesmärki riigieelarve seaduse eelnõuga ei võeta, eesmärgiks on seletuskirjast nähtuvalt nõuete ülevõtmine riigisisesse õigusesse. Kuigi liidu majandusjuhtimise raamistiku reform tugineb valdavalt otsekohalduvatele määrustele, tuleks ka liidu õiguse ülevõtmisel järgida regulatsiooni kehtestamise eesmärki. See eesmärgi kaotsimine avaldub kõige selgemini seletuskirjas kasutatud argumentatsioonis, kus hinnatakse peamiselt ülevõetavate nõuete mõju riigisisestele reeglitele või selgitatakse muutusi eelarvetehniliselt. See, et Eesti jätkab endale nii mõneski osas karmimate reeglite seadmist, ei pruugi olla halb. Kuid kas ja milline mõju on sellel lisaks riigi rahanduse loodetavasti parematele näitajatele kui teistel liikmesriikidel, seletuskirjast ei selgu.	Selgitame	Kestliku majanduskasvu saavutamise eesmärk on eelarvereeglite seadmisel ja täpsustamisel kahtlemata. Käesoleva eelnõuga saavutatakse see läbi EL õiguse üle võtmise Eesti õigusesse.
38	Riigikohus	Arvamus, üldine tähelepanek, § 27 seletuskirja põhjendus	Mõlemas, nii EL õiguses kui ka eelnõus on rõhutatud keskpika perioodi eelarvestamise olulisust, kuid aastapõhised eelarve ja -kontrolli reeglid, võttes arvesse ka lisanduvaid, vähendavad pikema perioodi eelarvestamise kasu. Pikaajaliselt planeerimiselt ei saagi eeldada sarnast täpsust aastaeelarve koostamisega. Kokkuvõtvalt peaks pikema perioodi planeering andma aastate lõikes paindlikkust. Ka aastaeelarve ei saagi ega peagi sendi täpsusega langema kokku täitmisega. Millist lisaväärtust annab see, kui tagantjärele viia eelarve vastavusse tegeliku majandusarvestusega (raamatupidamisega)? Siinkohal märgime, et riigieelarve oli aastapõhine juba enne tekkepõhise eelarve kasutuselevõttu. Seetõttu on eksitav seletuskirja lk 22 toodud RES § 27	Selgitame	Kuna juulikuus kooskõlastamisele saadetud eelnõule antud mitmes tagasisides (k.a Riigikontroll) viidati, et õigus muuta pärast eelarveaasta lõppu kahe kuu jooksul valitsemisalade eelarveid või teha kehtivuse kaotanud riigieelarve alusel uusi eelarveotsuseid, ei ole siiski põhiseadusega kooskõlas, jäetakse eelnõust välja § 27 puudutavad muudatused.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			muudatuse põhjendus. Kuidas seeläbi läbipaistvus või õigusselgus suureneks? Samuti ei anna kavandatud muudatus vajalikku informatsiooni järgneva(te) aasta(te) eelarve(te) koostamiseks. Sellega võib väheneda aga ülekantavate vahendite (eelarve) maht, mis on positiivne.		
39	Riigikohus	Arvamus, üldine tähelepanek	Samuti ei suurene Riigikohtu arvates eelarve läbipaistvus, informatiivsus ega arusaadavus, kui seni eelarve lisas esitatud detailne info esitatakse edaspidi üldistatud kulul eelarves.	Selgitame	Nii poliitikud, ametnikud kui ka kodanikud saavad riigi rahakasutusest seda paremini aru, mida täpsemini on eelarves välja toodud, kuhu raha kulub (ja kust see tuleb). Detailid võimaldavad jälgida, kas raha kulutatakse kooskõlas lubaduste ja eesmärkidega, ning hinnata, kas ressursse kasutatakse tõhusalt. Detailsuse suurenedes väheneb võimalus varjatud kulutusteks või poliitilisteks manipulatsioonideks eelarves. Tõsi on ka see, et detailirohkus võib muuta riigieelarve ja sellega seotud dokumendid väga mahukaks ja seetõttu ka raskesti jälgitavaks, mistõttu tuleb leida eelarve detailsuses tasakaal, et tagada läbipaistvus ja arusaadavus ning mõistlik rakendatavus.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
40	Riigikohus	Arvamus, punktid 1 ja 2	<p>Arusaamatuks jääb, millist probleemi tegelikult püütakse lahendada.</p> <p>Riigieelarve seaduses (RES) puudub vajadus täiendavalt reguleerida aktide andmist. Valitsusasutuste juhtide õigus anda määruseid või üksnes haldusakte on sätestatud Vabariigi Valitsuse seadusega, põhiseaduslike institutsioonidele omaste aktide andmise õigus nende kohta käiva seadusega.</p> <p>Ainult ministri puhul saab tekkida küsimus, kas konkreetne õiguse teostamiseks peab minister andma määruse või piisab haldusaktist. Kui üldse aktide andmist suurema õigusselguse huvides RES-s reguleerida, siis piisaks vaid muudatusest p-s 1.</p> <p>Eraldi regulatsiooni kehtestamine riigisekretäri antavatele aktidele (p 2) tõstatab pigem küsimuse, kas tegelikult on RES regulatsioonis olemas kolme liiki institutsioone – valitsusasutused, põhiseaduslikud institutsioonid ja riigikantselei. Seda muljet süvendab ka seletuskiri (lk 15), kus on kasutatud „põhiseaduslike institutsioonide juhid ja riigisekretär“.</p>	Arvestatud	Eelnõu on muudetud ning RES § 3 täiendamine lõikega 3 eelnõust välja jäetud.
41	Riigikohus	Arvamus, punkt 3	<p>Märgime, et direktiiv EL 2024/1265 (muudatus 9, uus artikkel 8a) kohustab avaldama eelarvenõukogu arvamuse mitteametlikult selgituse kaks kuud pärast arvamuse esitamise kuupäeva. Eelnõus seevastu on reguleeritud valitsuse otsuse vormistamist kahekuulise viitega (see ilmselt vormistatakse kohe, miks peaks seda edasi lükatama), kuid ei ole sätestatud, millal direktiivis ettenähtud selgitus tegelikult avaldatakse.</p>	Selgitame	Seaduse paragrahvi 4 lõige 2 sõnastatakse selliselt, et kui Vabariigi Valitsus ei arvesta eelarvenõukogu arvamusega, vormistatakse selle kohta Vabariigi Valitsuse istungi otsus hiljemalt kahe kuu jooksul arvates arvamuse esitamisest.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
42	Riigikohus	Arvamus, punkt 5 § 4 lg 5	<p>Uus säte RES § 4 lg 5 vajaks korrastamist. Sätte II lausest selgub, et eelarvenõukogu annab „hinnanguid“ ja „arvamusi“. Kuigi eesti keeleruumis käsitletakse neid ka sünonüümidenä (sellisel juhul puuduks vajadus mõlema nimetamiseks), on „hinnang“ EKI selgituste kohaselt vaatlusel või statistikal põhinev otsustus, „arvamus“ seevastu veendumusel või oletusel rajanev seisukoht. Samas sätte I lause kohustab eelarvenõukogu avaldama oma veebilehel üksnes „arvamusi“. Seevastu sätte II lause annab õiguse avaldada veebilehel „hinnangute ja arvamuste“ aluseks olevaid „metoodikaid“ ja „andmeid“. Järelikult hinnanguid ei avaldata veebilehel, samuti ei ole õigus neid esitleda Riigikogu rahanduskomisjonile. Viimasel on õigus [üksnes] taotleda veebilehel avaldatud arvamuste esitlemist. Oleme arvamusel, et veebilehel tuleks avaldada ka hinnangud ja hinnangud peaksid olema rahanduskomisjonile esitatud (kui eelnõusse jäävad alles nii hinnang kui arvamus). Kui „hinnangut“ ja „arvamust“ kasutatakse aga teistsuguses tähenduses, tuleks seda seletuskirjas selgitada. Kehtiva seaduse järgi eelarvenõukogu hindab riigi makromajandusprognoose ja rahandusprognoose, seevastu (EL) 2024/1263 eestikeelne redaktsioon kasutab „arvamust“.</p> <p>Märgime, et Riigikohtu arvates peaks eelarvenõukogu avalikustama hinnangute (arvamuste) aluseks olevad metoodikat, see ei tohiks olla kaalutlusotsus. Samuti peaks ka Rahandusministeerium avalikustama pärast nende koostamist majandus- ja rahandusprognoosi aluseks olev(ad) metoodika(d). Ainult nii saaks tekkida avalik, arusaadav argumenteeritud diskussioon. Metoodika avalikustamine pärast prognooside avali-</p>	Arvestamata	Vastavalt Eesti Panga seaduse § 4-2 lõikele 1 annab eelarvenõukogu hinnangu Eesti eelarvepoliitika aluseks olevatele majandusprognoosidele. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt on eelarvenõukogu töö väljundiks hinnangud ja arvamus, mis avaldatakse eelarvenõukogu kodulehel. Seega EPS kohaselt annab eelarvenõukogu majandusprognoosidele hinnanguid, kuid muudes küsimustes võib anda arvamusi. Kuna selline on eelarvenõukogu töö korraldus alates 2014. aastast, ei pea vajalikuks seda muuta.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			kustamist ei piiraks kuidagi ka seda koostavate ametnike või töötajate sõltumatust. Vastupidi, Riigikohtu arvates see suurendaks sõltumatust, aga lisaks ka usaldusväärsust ja suurendaks läbipaistvust.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
43	Riigikohus	Arvamus, punkt 11	<p>Eelnõust nähtub, et RES § 5¹ lõige 1 kohustab riigieelarve ja riigieelarvestrateegia koostamisel järgima lisaks EL toimimise lepingu lisaprotokollile määrust (EL) 2024/1263. Seletuskirjas on aga selgitatud, et seadusesse lisatakse § 5¹ vastavalt direktiivi 2011/85/EL IV peatükile. Sätete selgitused seevastu toetuvad määrusele. Kui seletuskirjas viidatud direktiivi peatükk on oluline, siis ilmselt direktiiviga (EL) 2024/1265 muudetud artiklite (5-7) muudatuste tõttu ja korrektsem oleks viidata sellele (direktiividel ei ole nn muudatuste järgset tervikteksti).</p> <p>Märgime ühtlasi, et RES § 5¹ lõikes 1 võiks sõnastada ...“valitsussektori iga-aastased netokulud on kooskõlas“. Netokulud ei pruugi iga-aastaselt kasvada, samuti oleks see kooskõlas seaduse teiste sätetega (uus RES § 5 lg 2¹) ja määrusega (EL) 2024/1263. Oleme seisukohal, et „riiklikku eelarve ja struktuurikava“ oleks struktuurse defitsiidi 0,5 protsendipunktilise kitsendamise korral õigem kasutada lõikes 2, sest see on EL määruse järgi dokument, mis kirjeldab liikmesriigi abinõusid eelarve vastavusse viimiseks EL nõuetele. Riigieelarve ja eelarvestrateegia koostatakse riiklikust eelarve- ja struktuurikavast lähtuvalt.</p>	Osaliselt arvestatud	Eelnõus ja ka seletuskirjas täpsustatud õiguslikke aluseid EL õiguse aspektist. Netokulude juures tuleks eristada netokulude mahtu ja selle muutust ehk kasvu. EL nõukogu otsustab iga eelarve- ja struktuurikava põhjal riigile kehtestada justnimelt netokulude kasvu trajektoori, keskendudes sellega justnimelt aastasele muutusele, mitte kulude tasemele. Ka järelevalve käib tegelikku kulude muutust nõukogu kehtestatuga võrreldes.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
44	Riigikohus	Arvamus, punkt 14	<p>Miks on § 5¹ lisamisel vajalikud uued RES § 7 lõiked 1 ja 2? Kui riigieelarve ja eelarvestrateegia dokumendid (eelnõud) koostatakse tegelikult rahandusprognosist ja eelarvepositsioonist lähtuvalt ning järgides muus osas § 5¹ sätestatud, ei saa tekkida olukord, et need oleksid vastuolus § 5¹ reeglitega. See jätab eksliku mulje, et tegelikult ei oodatagi § 5¹ järgimist. Tõenäoliselt annab ka edaspidi Rahandusministeerium valitsemisaladele eelarvestrateegia ja riigieelarve planeerimiseks õigeaegselt majandus- ja rahandusprognosist ning eelarvepositsioonist lähtuvalt sisendi, seega peaks olema välistatud nõ juhulik viga RES § 5¹ järgimisel.</p> <p>RES § 7 lõike 2¹ lisamisega seatakse omakorda kahtluse alla eelnevad sätted – valdkonna eest vastutav minister ei suuda esitada asjakohaseid meetmeid ja/või valitsus neid rakendada. Kuid kuidas seesama valitsus, kes ei suutnud koostada RES § 5¹ nõuetele vastavat riigieelarvet ja eelarvestrateegiat ning rakendada § 7 lõike 2 alusel meetmeid, suudaks seda teha § 7 lg 2¹ alusel, seletuskirjast ei selgu.</p>	Selgitame	§7 lõiked 1 ja 2 on lisatud olukordadeks, kus tegelik olukord on prognoosi järgi erinev eelarvega/eelarvestrateegiaga kinnitatust sellisel määral, et sellele tuleks reageerida korrigeerimismeetmetega.
45	Riigikohus	Arvamus, punkt 18	<p>Mis on „võimalik reaalne sisemajanduse koguprodukt“, millega tuleks edaspidi võrrelda prognoositavat „reaalset sisemajanduse koguprodukti“? Et senised prognoosid „võimalikku reaalselt sisemajanduse koguprodukti“ ei sisalda, tuleks seda selgitada eelnõu seletuskirjas.</p> <p>Ilmselt hakkab majandussurutise olemasolu ja tõsiduse analüüs olema osa majandusprognoosist, millega see muutub omakorda hinnatavaks eelarvenõukogu poolt. Kui aga mitte, tuleks eelarvenõukogu pädevust laiendada ja ette näha, et eelarvenõukogu peab hindama</p>	Arvestatud	Selgitame täiendavalt seletuskirjas.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			kõiki riigieelarve ja eelarvestrateegia koostamise aluseks olevaid analüüse. See annaks ka valitsusele täiendava kindlustunde otsustamiseks, suurendades legitiimsust.		
46	Riigikohus	Arvamus, punkt 20	Riigikohus on arvamusel, et eelarvenõukogu peaks hindama mitte möödunud aasta „kulukasvu“ vastavust netokulude trajektoorige, vaid „kulude“ vastavust netokulude trajektoorige. Üldise kommentaarina – Riigikohtu arvates tuleks ka eelnõu muudes sätetes „kulukasvu“ või „netokulude kasvu“ asemel kasutada „kulu“ või „netokulud“ ilma „kasvuta“ (§14 lg 1 p 4, § 20 ¹ lg 4). Kasv tähendab suurenemist võrreldes lähtetasemega, hinnates ainult „suurenenud osa“ ei ole Riigikohtu arvates võimalik saavutada ligilähedaseltki sarnast tulemust, mida määrusega (EL) 2024/1623 muutunud eelarveraamistikuga liikmesriikidelt oodatakse. Eelnõu sõnastusest lähtuvalt peaks eelarvenõukogu avaldama arvamust üksnes nende osade kohta eduaruandest, kus kulud kasvasid. Loodetavasti nii ei ole mõeldud.	Arvestamata	Siinkohal oleks hea eristada näitajat ja tema muutust. Netokulud on defineeritud määrusega (EL) 1263/2024. Lisaks aga sätestab seesama määrus, et eelarvepoliitika kujundamise põhi-indikaatoriks on netokulude kava ehk mitmeaastane trajektoor. Seesama trajektoor, mille kinnitab EL nõukogu, väljendabki lubatud maksimaalseid netokulude aastaseid kasve. Kuna nõukogu otsus sisaldab kasvumäärasid, ei saa ka eelarvenõukogu hinnata "kulu" vastavust nõuetele, ikka ainult kulukasve. Juhi me ka tähelepanu, et matemaatiliselt võib kasvutempo olla mittepositiivne.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
47	Riigikohus	Arvamus, punkt 21	<p>Eelnõus võetakse kasutusele 'eelarveraamistiku' mõiste. Kui 'EL eelarveraamistik' on defineeritud (eelnõu p 10), siis eelnõu punktiga 21 sätestatakse ühes riigi eelarveraamistiku toimimise hindamine. Liikmesriigi eelarveraamistiku nõuded oleksid nähtuvalt seletuskirjas toodud eesmärkidest pidanud olema üle võetud juba direktiiviga 2011/85/EL. Riigikohtu arvates ei ole eelarvenõukogul võimalik efektiivselt täita talle eelnõuga seatavat ülesannet hinnata RES 2. peatükis (eelnõus „käesolevas peatükis“, § 14¹ kuulub 2. peatükki) kirjeldatud riigi eelarveraamistiku toimimist, kui ei ole selge, mis on riigi eelarveraamistik. RES 2. peatüki pealkiri on „eelarvereeolid“. Kui eelarvereeolite sünonüüm ongi eelarveraamistik ja kõik, mis on sätestatud 2. peatükis kuulukski hindamisele, siis võiks peatükki nimetada „eelarveraamistikuks“. Samas on hoopis RES 3. peatükk pealkirjastatud „Riigieelarve raamistik ja lähetealused“.</p> <p>Soovitame „kodumaise eelarveraamistiku“ asemel kasutada „riigi eelarveraamistikku“.</p>	Osaliselt arvestatud	
48	Riigikohus	Arvamus, punktid 22 ja 23	<p>Riigikohtu arvates ei saa rahandusprognoos, millest lähtuvalt koostatakse eelarve- ja struktuurikava (ning eelarvestrateegia ja riigieelarve eelnõu) olla samaaegselt eelarve- ja struktuurikava, sh EL nõukogu kehtestatud netokulude kava ning reformide ja investeringute elluviimist selgitava eduaruande aluseks. Seega koostatakse eduaruande tegeliku olukorra ja eelarve ja struktuurikava võrdlusena. Kusjuures eelarve- ja struktuurikava võib-olla koostatud üks kord nelja aasta jooksul, eduaruande peab olema koostatud igal aastal. Ka erinev tsüklil välistaks sama rahandusprognoosi kasutamise.</p>	Arvestamata	Eduaruanne sisaldab lisaks tegelikele andmetele ka andmeid aasta kohta, mil eduaruande koostatakse ja esitatakse. Sellele aastale vastavad majandus- ja riigi rahanduse näitajad peavad olema asjakohased ehk lähema selleks hetkeks kõige viimasest prognoosist. Seetõttu tuleks prognoosi käsitleda ka eduaruande alusena.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
49	Riigikohus	Arvamus, punkt 25	<p>Uues sättes RES § 20¹ lõige 1 viidatakse §-le 6¹, kuid kehtivas seaduses selline paragrahv puudub ja eelnõuga ei plaanita sellist paragrahvi sätestada.</p> <p>Võttes arvesse riigi eelarve- ja struktuurikava olulisust oleme seisukohal, et eelarvenõukogu ei peaks arvamus esitama üksnes eelarve- ja struktuurikava netokulude kasvu aluseks oleva makromajandusproгноosi ja selle makromajanduslike eelduste kohta (uus säte RES § 20¹ lg 4), vaid kava kui terviku kohta. Kusjuures makromajandusproгноosi hindamise õigus (kohustus) on eelarvenõukogul juba tulenevalt RES § 4 lõikest 1. Samuti oleme arvamusel, et eelarve- ja struktuurikava projekti tuleks enne selle kinnitamist arutada Riigikogus. See suurendaks oluliselt kava legitiimsust. Määruse (EL) 2024/1263 artikkel 11 p 3 kohustab liikmesriiki enne eelarve- ja struktuurikava esitamist EL nõukogule ja komisjonile konsulteerima oma õigusraamistikule vastavalt kodanikeühenduste, sotsiaalpartnerite, piirkondlike ametiasutuste ja riigi muude asjaomaste sidusrühmade. Kuigi määrus on otsekohalduv tuleks Riigikohtu arvates selline konsulteerimise mehhanism, sh ajalised tähtsused, ette näha seaduses. Et eelnõus on pööratud suurt tähelepanu eelarve läbipaistvuse suurendamisele, mis on Riigikohtu arvates väga oluline, võiks sarnaselt muude oluliste dokumentide avalikustamise sätestamisele ka riigisisises õiguses sätestada § 20¹ eelarve- ja struktuurikava avalikustamise (liikmesriigi põhimõtteline kohustus seda teha on sätestatud määruse (EL) 2024/1263 artikkel 11 punktis 5). Samuti tuleks sätestada eduaruande avalikustamine (RES uus säte § 20²). Või tuleks seletuskirjas selgitada, miks erinevalt muudest määruses sätestatud läbipaistvust suurendavatest nõuetest kava ja selle</p>	Osaliselt arvestatud	Eelarvenõukogu on loodud selleks, et anda hinnang prognooside asjakohasusele ning eelarve eesmärkide ning nende täitmise kohta. Eelarvepoliitiliste valikute, reformide, investeeringute ja muu eelarve- ja struktuurikavas sisalduva kohta hinnangu andmine tähendaks poliitikavalikute hindamist ning seaks ohtu institutsiooni sõltumatuse. Täiendame eelnõud eelarve- ja struktuurikava ja eduaruande avalikustamise nõudega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			eduaruande avalikustamise sätestamist riigisiseses õiguses ei peeta oluliseks.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
50	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: täiendada eelnõu	<p>1. Palume eelnõud täiendada erisättega, mille kohaselt ei kohaldata riigisiseste toetuste puhul riigivastutuse seaduse § 23 punktis 1 sätestatud. Samaselt on see lahendatud ELÜPS-is ja vastav täiendus lisatakse ka ÜSS eelnõusse. Riigivastutuse seaduse § 23 punkt 1 kohaselt võib isik nõuda avaliku võimu kandjalt intressi alusetult saadud raha eest.</p> <p>Nimetatud erisuse sätestamise nt. ELÜPS-is tingis Riigikohtu 20. veebruari 2014. a otsus nr 3-3-1-81-13, kus leiti, et riigivastutuse seaduse § 23 punkt 1 võimaldab isikul lisaks riigivastutuse seaduse § 22 lõikes 1 sätestatud nõuda avaliku võimu kandjalt intressi alusetult saadud raha eest ning § 23 punktile 1 tuginemist ei välista intressi tasumise kohustust sätestava erisätte puudumine valdkondlikes õigusaktides – kui valdkondlikes õigusaktides erisäte puudub, tuleb lähendada intressinõude esitamist võimaldavast üldregulatsioonist. Riigivastutuse seadus laieneb kõikidele avalik-õiguslikele suhetele, mille puhul valdkonna seadus ei sätesta eriregulatsiooni. Riik ei peaks aga intresse maksma kuivõrd tegemist on toetuse andmisega ning riigieelarves ei ole sellisteks täiendavateks intressideks, lisaks nt. väljamakstavale toetusele, rahalisi vahendeid ette nähtud.</p>	Arvestamata	Ettepanek vajab põhjalikumalt analüüsi, mida antud eelnõu menetlemise ajaraamis ei ole võimalik teha.
51	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: punkt 53, § 55 ¹ lõige 1, seletuskiri	<p>2. Palume muuta eelnõu punkti 53 (eelnõu § 55¹) seletuskirjas esitatud selgitust 4 lõigus järgmiselt:</p> <p><i>„Seega ei kohusta RES § 55¹ lõikes 1 sisalduv volitusnorm kasutama toetuste menetlemiseks ühte andmekogu ega korraldama kõiki toetuse andmisi läbi selle registri. Tänapäeval on kõige enam kasutatav struktuuritoetuste register, mis on loodud põhieesmärgis EL toetuste rakendamiseks kuid selle laialdasem kasutusele võtmine lisaks riigieelarvest pärinevate</i></p>	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<i>toetuste rakendmiseks nõuab täiendavaid suuri tehnilisi arendusi ja rahalist ressursi. Seetõttu ei ole hetkel võimalik kõiki riigieelarvest pärinevaid toetusi rakendada läbi struktuuritoetuste registri ning peab säilima võimalus täiendavate andmekogude loomiseks ja kasutamiseks.“.</i>		
52	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: punkt 52 § 55 lg 3	<p>3. Tee ettepaneku eelnõu punktis 52 (§ 55) toodud projektipõhise toetuse tagasinõudmise aluseid ja sõnastust täiendada. Toetuse tagasinõudmine isenesest on juba kaalutlusotsus, mistõttu tuleks antud §-is lisaks määratleda ka toetuse andmise otsuse kehtetuks tunnistamise aluseid (samaselt STSis ja ÜSS-is). Praktikas ei too kohustuste rikkumine või täitmata jätmine alati kaasa tagasinõuet küll aga võib esineda olukord, kus toetuse andjal tuleb teha osaline või täielik toetuse andmise otsuse kehtetuks tunnistamise otsus. Need alused üldjuhul kattuvad.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku eelnõu § 55 lg 3 sissejuhatava lause sõnastada järgmiselt:</p> <p><i>„Riigisisese projektipõhise toetuse andja võib toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada ning lähtudes rikkumise raskusest, vajadusel toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõuda juhul, kui toetuse kasutamisel selgub, et toetuse saaja: ...“.</i></p> <p>Palume eelnõu § 55 lg 3 toetuse tagasinõudmise aluste nimekirja täiendavalt lisada alusena: „5) toetuse saaja või tema seaduslik esindaja on toetuse taotlemisel või kasutamisel süüdi tunnistatud karistusseadustiku § 209, 209¹, 210, 372, 373, 379 või 384 alusel.“ Nii on</p>	Osaliselt arvestatud	§ 55 lg 3 sissejuhatava lauseosa sõnastus muudetud. Paragrahvi 55 lg 3 punkti 1 lisatud kelmus. Kõiki soovitud KarS § ei ole RESi lisatud, kuna ministril on vastavalt toetuse olemusele võimalik RESi lisatava § 55 ¹ lg 2 kohaselt võimalus tagasinõude aluseid täpsustada ja ka lisada.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			riigieelarvest toetuste tagasinõudmise alused ühtlustatud EL toetusi reguleerivate õigusaktidega ning riigi finantshuvide kaitse tagatud senisest konkreetsemate alustega.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
53	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: eelnõu täiendamine: punkt 52, § 55 täiendamine	<p>4. Palume eelnõu § 55 täiendada lõigetega 10 ja 11 järgmises sõnastuses:</p> <p>„(10) Ebaseadusliku ja väärkasutatud riigiabi tagasinõudmise korral juhindutakse konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatust, kui Euroopa Liidu õigusest ei tulene teisiti.“</p> <p>„(11) Tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames maksmisele kuuluva toetusega, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud tagasinõude puhul.“</p> <p>Selgitame, et ebaseadusliku ja väärkasutatud riigiabi korral tuleb ette näha erikord tavapärasest toetuse tagasinõudmisest, millele kohaldatakse KonkS § 42 sätestatut. Samamoodi on see reguleeritud ka muude EL toetuste riigisisises õigusruumis ning peab olema õigusselge lähenemine ka RES-is, sest riigiabi reeglid ei kohaldu üksnes EL toetuste puhul vaid ka RE kasutamise puhul.</p> <p>Selgitame, et tagasimaksmisele kuuluva toetuse puhul tuleb seaduse tasemel tagada võimalus selline tagasinõue tasaarveldada projekti raames veel väljamaksmisele kuuluva toetusega, et vähendada toetuse andja halduskoormust ning eelnev on ka kooskõlas Riigikohtu halduskollegiumi 10.06.2017 otsusega nr 3-3-1-67-16, p 12. Nii on see reguleeritud ka EL toetuste tagasinõudmisel.</p>	Osaliselt arvestatud	Eelnõusse on lisatud säte, et ebaseaduslik või väärkasutatud riigiabi nõutakse tagasi konkurentsiseaduse kohaselt ja RESi ei kohaldata. Tagasimaksmisele kuuluva toetuse tasaarveldamise regulatsiooni ei lisata, kuivõrd RES alusel antavate toetuste puhul esineb selliseid juhtumeid, kus sama projekti raames kuuluks toetusi maksmisele pigem vähe. Seega ei ole see toetuse andjatele ebamõistlikult koormav.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
54	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: punkt 52, § 55 lg 6	<p>5. Palume sõnastada ümber eelnõu § 55 lg 6 järgmiselt:</p> <p><i>„Otsuse riigisisese projektipõhise toetuse tagasinõudmise kohta võib teha projekti viimase väljamakse tegemise päevast arvates nelja aasta jooksul, kui seadus ei sätesta teisiti.“</i></p> <p>Selgitame, et toetuse tagasinõudmise otsuse tegemise tähtaeg peaks RTK kogemusel hakkama kindlasti kulgema kas projekti elluviimise perioodi lõppemisest arvates või projektis viimase väljamakse tegemisest arvates, mitte aga toetuse andmise päevast. Arvestades asjaolu, et riigisiseste projektide keskmine elluviimise periood on 3 aastat, mida on võimalik pikendada sõltuvalt toetuse saamise tingimustest 6 kuud või 1 aasta, siis toob eelkirjeldatud sõnastuses säte kaasa pikematel projektidel toetuse tagasinõudmise automaatse välistamise või motiveerib toetuse saajaid tagasinõude välistamise eesmärgil projektide läbiviimisega venitamist. Lisaks võib tagasinõuete tegemine muutuda ajalisel mõttes keeruliseks ka rakendusüksustele, kui nad tuvastavad rikkumised liiga hilises projekti etapis. See redutseeriks riigi eelarve finantshuvide kaitse võimalusi.</p>	Arvestatud	Eelnõu muudetud.
55	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: punkt 53, § 55 ¹ lõige 4	<p>6. Juhime tähelepanu, et eelnõu punktis 53 (§ 55¹ lõikes 4 punktis 2) on sotsiaalmajanduslik seisund käsitletud kui füüsilisest isikust taotleja eriliiki isikuandmetena. Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) art. 9 lg 1 kohaselt ei käsitleta sotsiaalmajanduslikku seisundi kohta käivaid andmeid eriliigiliste isikuandmetena. Sotsiaalmajanduslikku seisundi kui kategooria andmeid võib ettepanekuna tõsta eraldi lõike 4 üheks täiendavaks alapunktiks.</p>	Selgitame	Eelnõust on andmekogu regulatsioon välja jäetud. Jäetud on üksnes isikuandmete töötlemisega seonduv. Taotluse menetlemisel töödeldakse järgmisi isikuandmeid: 1) toetuse taotleja üldandmed ja arvelduskonto number; 2) füüsilisest isikust toetuse taotleja tervise, etnilise päritolu, hariduse või töökogemuse andmed, kui sellised andmed on toetuse andmise tingimuste kohaselt vajalikud selle toetuse taotlemise ja saamise õiguse tuvastamiseks.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
56	Riigi Tugiteenuste Keskus	Tagasiside ja ettepanekud: punkt 53, § 55 ¹	7. Juhime tähelepanu, et eelnõu seletuskirjas on § 55 ¹ lõige 1 kohta mitmes kohas kasutatud mõistet "struktuuritoetuste register" kuid õige oleks "struktuuritoetuste register". See tuleks läbivalt parandada.	Selgitame	Kuivõrd eelnõu enam andmekogu regulatsiooni ei sisalda, siis ei viidata ka seletuskirjas enam struktuuritoetuste registrile.
57	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: punkt 51, § 53 ² lg 2	1.Toetame eelnõus toodud lähenemist riigieelarvelise toetuse eraldamise regulatsiooni täpsustamisel, sh otsetoetuste eraldamisega seondult. Eelnõuga plaanitakse kehtestada eraldiseisev regulatsioon tegevustoetuse ning projektitoetuse andmisele. Nii tegevus- kui ka projektitoetuse puhul kehtestab toetuse andmise põhimõtted ja korra minister määrusega (sh ka siis, kui erandjuhul ja põhjendatult antakse projektipõhist toetust otsustuskorras). Eelnõus kavandatud riigieelarve seaduse § 53 ² lõikest 2 ei ole võimalik üheselt aru saada, mis on muudatuse mõte, st kas 1) lõike 2 esimese lause kohaselt võimaldada tegevustoetuse andmist saajale vastavalt tema põhikirjalistele eesmärkidele ja arengudokumentides sätestatud eesmärkidele ning teise lausega täpsustada, et tegevustoetuse saajaks võib olla ka keskvalitsuse juriidiline isik; 2) võimaldada tegevustoetuse andmist vaid keskvalitsuse juriidilistele isikutele vastavalt nende põhikirjalistele ülesannetele ja arengudokumentides määratud eesmärkidele. Leiame, et tegevustoetust peab saama anda ka keskvalitsuse välistele juriidilistele isikutele, st mitte ainult riigi asutatud sihtasutustele, mittetulundusühingutele ning avalik-õiguslik juriidilistele isikutele.	Arvestamata, selgitame	Eelnõu kohaselt antakse tegevustoetust keskvalitsuse juriidilisele isikule. Kõik juriidilised isikud võivad saada projektipõhist toetust. Tegevustoetus on mõeldud nendele juriidilistele isikutele, mille riik on asutanud või milles osaleb. Teised juriidilised isikud ei saa eeldada ja oodata, et riik nende tegevust üleval peab. Lõike 2 mõte on, et tegevustoetust antakse ainult keskvalitsuse juriidilistele isikutele ehk SiM kirjas toodud variant 2. Tegevustoetuse andmisel tuleb arvestada ka muudes seadustes toodud regulatsioonidega, nt riigi äriühingute puhul riigiabi ja konkurentsi nõuetega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
58	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: eelnõu täiendamine, § 53 lg 7	2. Palume kaaluda riigieelarve seaduse § 53 lg 7 muutmist. Tegemist on sättega, mis on praktikas tekitanud küsimusi, kuivõrd nimetatud säte kohustab valitsemisala täiendava eraldisena ettenähtud vahendite kasutamiseks sõlmima riigieelarve eraldise kasutamise lepingu. Samas on tegemist nõ katuseraha sättega ning kooskõlastamisele esitatud eelnõu seletuskirjas on § 53 ¹ muutmise juures kirjutatud, et toetuse andmisel vormistatakse haldusakt. Praktikas antaksegi toetuse andmisel haldusakt, mistõttu vajab meie hinnangul riigieelarve seaduse § 53 lg 7 selguse huvides täpsustamist.	Selgitame	RES § 53 lõige 7 ja § 53 ¹ ei ole omavahel seotud. Tulevalt kooskõlastamisel saadud tagasisidest täiendame eelnõu ja tunnistame RES § 53 lõike 7 kehtetuks. Säte on keeleliselt ja moraalselt vananenud. Tegemist on nn katuseraha jagamise sättega. Riigikogus enam nn katuserahasid ei jagata.
59	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: punkt 27, § 26 lõike 5 ¹	3. Eelnõus kavandatud § 26 lõike 5 ¹ muudatuse alusel muudetakse riigieelarve senisest veelgi detailsemaks. Detailsemad andmed tähendavad valitsemisaladele veelgi rohkem kontrollimise ja selgitamise tööd – nii riigieelarve koostamise protsessis kui ka hilisemas eelarve haldamise protsessis. Siseministeerium ei nõustu, et detailsema riigieelarvega luuakse arusaadavam ja läbipaistvam riigieelarve. Riigieelarve seletuskirja maht kasvab oluliselt, sest detailsemat seadusepilti tuleb ka detailsemalt seletuskirjas selgitada. Sadu lehekülgi seletuskirja kasvatamist ei anna tegelikult eelarvele selgust juurde. Seletuskirja läbilugejaid jääb endisest veelgi vähemaks. Juhime tähelepanu ka sellele, et ministeeriumite töökoormus kasvab oluliselt seoses detailsema seadusepildi ja mahukama seletuskirjaga. Samal ajal on Vabariigi Valitsus andnud selge suunise, et ministeeriumite ja muu avaliku sektori töötajate arv ei tohi enam kasvada. Uue riigieelarve seaduse täiendavaid nõudeid ei ole võimalik ilma ministeeriumite töötajate arvu kasvatamata täita. Siseministeeriumi ettepanek on jätta riigieelarve detailsus muutmata.	Arvestamata, selgitame	Täpsem ja detailsem riigieelarve aitab kaasa selle arusaadavusele ja läbipaistvusele. Detailid võimaldavad jälgida, kas raha kulutatakse kooskõlas lubaduste ja eesmärkidega, ning hinnata, kas ressursse kasutatakse tõhusalt. Detailsuse suurenedes väheneb võimalus varjatud kulutusteks või poliitilisteks manipulatsioonideks eelarves. Tõsi on, et detailirohkus võib muuta eelarve väga mahukaks ja seetõttu ka raskesti jälgitavaks, mistõttu tulebki leida detailsuses tasakaal, et tagada läbipaistvus ja arusaadavus ning ka mõistlik rakendatavus. Nõustume, et võib tekkida juurde töökoormust, kuid 2025. aasta eelarve lisas esitatud eelarve liigendus näeb ette veelgi detailsema eelarve jälgimise ja eelarve ebatäpsuste korral vajaks see veelgi tihedamat muutmist. Ka praegu tuleb muudatuse sisu selgitada, et mõista muudatuse vajadust. Täiendav töökoormus võib tekkida ka muudatuste esitamisel Riigikogu rahanduskomisjonile ja seoses kaasnevatele küsimustele vastamistega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
60	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: punkt 31, § 27 lõike 3	4. § 27 lõike 3 alusel antakse valitsemisalale võimalus eelarveaastale järgneva kahe esimese kuu jooksul riigieelarves vahendite liigenduse muutmiseks. Juhime tähelepanu, et tekkepõhises riigieelarves peaks see võimalus olema juba protsessi loomulik osa ning kuna veebruari lõpuks ei ole tavapärastelt veel Riigikontrolli toimingud majandusaasta lõpetamiseks tehtud, siis ei pruugi sättega antav 2 kuu võimalus olla alati piisav. Siseministeeriumi ettepanek on lubada riigieelarve vahendite liigenduse muutmist eelarveaastale järgneva viie kuu jooksul.	Arvestamata, selgitame	Kuna juulikuus kooskõlastamisele saadetud eelnõule antud mitmes tagasisides (k.a Riigikontroll) viidati, et õigus muuta pärast eelarveaasta lõppu kahe kuu jooksul valitsemisalade eelarveid või teha kehtivuse kaotanud riigieelarve alusel uusi eelarveotsuseid, ei ole siiski põhiseadusega kooskõlas, jäetakse eelnõust välja § 27 puudutavad muudatused. Selgitame täiendavalt, miks me ei oleks pooldanud riigieelarve liigenduse muutmist järgneva viie kuu jooksul. Kuna riigieelarve täitmise kontrolli ja aruandluse protsessis on lähiajal kavas kaaluda eelmise eelarveaasta kohta aruandluse koostamise tähtaegade varasemaks toomist, siis ei ole mõistlik parandustele ning täpsustustele kuluvat aega väga pikaks venitada. Eesmärk on aruandluse valmimine võimalikult varakult, et seda juhtimisotsuste k.a eelarveotsuste tegemisel saaks kasutada. Kahe kuu jooksul võiksid olla selgunud eelarve korrigeerimist vajavad eelarve ületamised.
61	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: punkt 58, § 58 lõike 5	5. § 58 lõike 5 alusel ei kanta Vabariigi Valitsuse reservi kasutamata jääki üle järgmisse eelarveaastasse. Juhime tähelepanu, et Vabariigi Valitsuse reservil on kaks komponenti: vahendid ettenägematuteks kulutusteks ja sihtotstarbelisteks vahenditeks. 15. veebruaril 2019 jõustunud Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2014. a määruse nr 123 „Vabariigi Valitsuse reservist vahendite eraldamise ja eraldatud vahendite kasutamise kord“ muutmise eelnõu seletuskirjas on sihtotstarbelist reservi kirjeldatud järgmiselt: „Sihtotstarbelised vahendid aga sellised vahendid, mille täpset suurust või ka näiteks vahendite jagunemist erinevate valitsemisalade riigiasutuste lõikes eelarveaastaks ei olnud otsustamise hetkel võimalik ette näha. Seetõttu ei ole neid vahen-	Arvestamata, selgitame	Eelnõuga kehtestatav muudatus seisneb selles, et järgmisel aastal vajaminevaid sihtotstarbelisi vahendeid hinnatakse edaspidi samal ajal, kui koostatakse järgmise aasta eelarvet. Eesmärgiks on selgus järgmise aasta sihtotstarbelise reservi eelarve kogumahu, et koheselt oleks pildil ka nn jooksvast aastast eelarve ülekandmise vajadus. Kui on suure tõenäosusega teada, et sihtotstarbelisse reservi planeeritud vahendeid jooksva aastal reservist ei ole tarvis eraldada, kuid järgmisel aastal on neid siiski teatud tingimustel vaja, ei jää vahendid ülekandmist ootama, vaid planeeritakse need järgmise aasta sihtotstarbelise reservi koosseisu või teatud juhtudel juba valitsemisala eelarvesse.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			deid võimalik planeerida iga-aastase riigieelarve seaduse raames. Kui vahendite edasine vajadus on täpsustunud, planeeritakse need järgmiste eelarveaastate lõikes, kui vahendid on vajalikud mitmeks eelarveaastaks, riigiasutuse eelarves“. Tulenevalt sellest, et sihtotstarbeliste vahendite reservi planeeritakse vahendid, mille vajadus aastate lõikes võib muutuda, ei pea Siseministeerium õigeks, et reservi kasutamata jääki enam järgmisse aastasse üle ei kanta.		
62	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: § 26	6.Juhime tähelepanu, et 2025. aasta riigieelarve seaduse administratiivne liigendus ei ole kooskõlas riigieelarve seaduse § 26ga. Vastavalt kehtivale riigieelarve seaduse § 26le on vahendite administratiivses liigenduses toodud Riigikogu Kantslei ning puudub Riigikantslei. 2025. aasta riigieelarve seaduses on vahendid administratiivselt liigendatud Riigikogule ning Riigikantsleile.	Selgitame	Saame täpsustada Riigikogu keeleteoimetusest, kes vastavad parandused riigieelarvesse on teinud. Riigikogu Kantslei eelarve osa ei hõlma kogu Riigikogu eelarvet. Riigikantsleile kohaldatakse riigieelarve seaduse järgi ministeeriumi ja ministeeriumi valitsemisala kohta sätestatud. RES § 3 lõige 3 ning § 26 lõige 2 kombinatsioon.
63	Siseministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: punkt 59, § 59 ¹ lg 2	7.Juhime tähelepanu, et § 59 ¹ lõige 2 sõnastus on ebatäpne või eksitav, kuivõrd räägib „kulu otstarbest“. Jääb arusaamatuks, kas seaduse koostaja on pidanud silmas tõepoolest vaid kulude eelarve otstarvet ja mitte investeringute eelarve otstarvet. Palume täpsustada sõnastust.	Osaliselt arvestatud, selgitame	Sätte sõnastusest on välja jäetud segadust ja küsimusi tekitav teine lause: vahendite administratiivset liigendust võib ülekandmise korral muuta vaid juhul, kui ei muutu kulu otstarve. Lause oli seotud riigieelarve seaduse 2017. aastal tehtud muudatusega, mille kohaselt riigieelarves ei plaanitud esitada administratiivset liigendust. Kavas oli, et administratiivne jaotus ja kulu otstarve määratakse Vabariigi Valitsuse liigendusega. Seega võis ülekandmisel vastavat liigendust muuta, kuna ülekandmisel säilis ka sellel juhul riigieelarvega määratud otstarve.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
64	Siseministeerium	Kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega	8. Täiendavalt märgime, et eelnõu kooskõlastamisel tuleb kaasata kõik sihtrühmad, keda eelnõu puudutab. Antud juhul jäi näiteks Vabaühenduste Liit arvamuse esitamiseks saajate loetelust välja.	Selgitame	Vabaühenduste Liit on eelnõuga tutvunud ja oma arvamuse esitanud.
65	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel punkt 27, § 26 lg 5 ¹	1. Eelnõu p-ga 27 muudetas § 26 lõikes 5 ¹ sätestatakse, et <i>seaduses seadusest tulenevad arvestuslikud kulud</i> liigendatakse alates ühest miljonist eurost. Leiame, et õige oleks seaduses kajastada kõik arvestuslikud kulud ära, mitte kajastada ainult üle 1 mln kulud (viimaste osas puudub ka analüüs, miks selline kriteerium seati ja mis jäävad sellega kajastamata), see annaks parema ülevaate kogu arvestuslikest kuludest.	Arvestamata, selgitame	Leiame, et riigieelarvet ei ole mõistlik koormata väikeste summadega ning vältida tuleks liigset killustatust. Alla 1 mln arvestuslike kulude esitamist riigieelarves ei peetud vajalikuks ka rahanduskomisjonis. Arvestuslike kulude täisnimekiri esitatakse riigieelarve seletuskirjas.
66	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel punkt 31, § 27 lg 3	2. Teeme ettepaneku muuta RES § 27 lõikes 3 kavatsetud kahekuuline tähtaeg kolmekuuliseks. Sõnastusettepanek: <i>"Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud eelarveaastale järgneva eelarveaasta kolme esimese kuu jooksul võib riigieelarves teha vahendite liigenduse muutmise seotud otsuseid eelarve korrigeerimiseks käesoleva seaduse § 56 ja 58 kohaselt ning riigieelarves sätestatud ulatuses ja tingimustel."</i> Põhjendus: Soovime, et eelarve aastale järgnev liigenduse muudatus oleks kvaliteetne ja arvestaks nii asutuste kui ministeeriumi protsessidega. Detsembri ostuarved ja kuluaruanded laekuvad enamasti jaanuari lõpuks. Kulude kajastamine raamatupidamises veebruar alguses. Peale seda peaks asutused jõudma oma eelarve ülevaadata, kirjutada selgitused muudatuste vajaduste kohta ning kooskõlastama selle oma asutuse juhtkonnas – kvaliteetse töö saamiseks võib vastav protsess võtta kuskil 10–15 tööpäeva. Ministeerium peab üle vaatama muudatusettepanekud, läbi analüüsima ja vajadusel paluma korrigeerida muudatused seda nii infosüsteemis kui ka selgituste osas ning ette	Arvestamata, selgitame	Kuna juulikuus kooskõlastamisele saadetud eelnõule antud mitmes tagasisides (k.a Riigikontrolli) viidati, et õigus muuta pärast eelarveaasta lõppu kahe kuu jooksul valitsemisalade eelarveid või teha kehtivuse kaotanud riigieelarve alusel uusi eelarveotsuseid, ei ole siiski põhiseadusega kooskõlas, jäetakse eelnõust välja § 27 puudutavad muudatused. Selgitame täiendavalt, miks me ei oleks pooldanud riigieelarve liigenduse muutmist järgneva kolme kuu jooksul. Kuna riigieelarve täitmise kontrolli ja aruandluse protsessis on lähiajal kavas kaaluda eelmise eelarveaasta kohta aruandluse koostamise tähtaegade varasemaks toomist, siis ei ole mõistlik parandustele ning täpsustustele kuluvat aega väga pikaks venitada. Eesmärk on aruandluse valmimine võimalikult varakult, et seda juhtimisotsuste k.a eelarveotsuste tegemisel saaks kasutada. Kahe kuu jooksul võiksid olla selgunud eelarve korrigeerimist vajavad eelarve ületamised.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>valmistama käskkirja. Samuti menetlema seda ministeeriumis kooskõlastamisel. Kokku võiks see protsess võtta 10–15 tööpäeva.</p> <p>Eeltoodud põhjustel teeme ettepaneku pikendada eelarve liigenduse muudatuste tegemise tähtaega kolmele kuule. See loob realistliku ajaraami, võimaldab tööülesandeid hajutada, vähendab vigade riski ja aitab tagada eelarve täitmise kvaliteedi.</p>		
67	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel punkt 50, § 53 ¹ lg 2	3. Palume täiendada RES § 53 ¹ lõiget 2 võimalusega anda määruse alusel toetuse andmise ülesanne sobivuse korral ka ametile, kui toetuse andmine haakub tema põhimääruse järgse tegevusega ja tal on toetuse andmisega seotud teave. Selline võimalus välistab olukorra, kus näiteks Sotsiaalkindlustusametil on toetuse andmise tingimuste vastavuse tuvastamiseks vajalik teave, kuid toetuse andmise üksikotsuste vormistamisega peab tegema ministeerium. Vabariigi Valitsuse seaduse § 39 lõike 1 kohaselt on vaja seadusest tulenevalt alust ka ametile muus seaduses reguleerimata toetuse andmise üle otsustamiseks (täitevvõimu teostamiseks).	Selgitame	RES § 53 ¹ lõikes 2 on reguleeritud haldusülesande andmine teatud eraõiguslikele juriidilistele isikutele ja KOV-le. HKMS § 3 lg 1 võib volitada haldusülesannet täitma kohaliku omavalitsuse üksuse, muu avalik-õigusliku juriidilise isiku, eraõigusliku juriidilise isiku või füüsilise isiku. Riigi puhul on avaliku võimu kandja riik tervikuna. HMS § 8 lõike 1 kohaselt on haldusorgan seadusega, selle alusel antud määrusega avaliku halduse ülesandeid täitma volitatud asutus. Ameti volitamisel haldusülesannet täitma on tegemist sisepädevuse küsimusega, mida saab lahendada toetuse andmise määrusega. Samamoodi on valitsemisalad varem volitanud toetuse rakendamisega seotud ülesandeid täitma RTK, mis on samuti valitsusasutus. Ka Vabariigi Valitsuse seaduse § 39 lõike 1 kohaselt on valitsusasutuse seaduse <u>või seaduse alusel antud</u> põhiülesandeks täidesaatva riigivõimu teostamine. Sotsiaalkindlustusameti

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					põhimääruse kohaselt täidab Sotsiaalkindlustusamet <u>õigusaktidest</u> tulenevaid ülesandeid oma tegevusvaldkonnas.
68	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel punkt 51 §53 ³ ?	4. Juhime tähelepanu, et ka riigi raamatupidamise üldeeskiri peab kaasa tulema sellega, et kõik füüsilise isiku kui tegeliku hüve kasutajani jõudvad sotsiaalteenused peaks kajastuma kontogrupis "Sotsiaaltoetused" vaatamata teenuse hankimise erinevustele (riigihange konto 5526 versus seadusest tulenev kohustus konto 41). Hetkel tuleb kontoplaani kohaselt sama sotsiaalteenust kajastada kontol 5526, kui teenus hangitakse riigihanke korras, muul juhul kontoklassis 41 (näiteks raviteenuste hüvitamine haiglatele Tervisekassa poolt, erihoolekandeteenuse hüvitamine AS-le Hoolekandeteenused Sotsiaalkindlustusameti poolt jne). Selguse huvides teeme ettepaneku täpsustada kontoklassi 41 kasutamise põhimõtet nii, et kõik füüsiliste isikute tarbeks ostetavad sotsiaalteenused kajastataks sotsiaaltoetusena, olenemata sellest, kas teenust osutatakse riigihanke alusel või seadusest tuleneva kohustusena.	Selgitame	RTK ja SOM vahel käib koostöö olukorra lahendamiseks. Oleme valmis muutma kontoplaani seletuskirja, kui SOM saadab põhjenduse, millised kulud neil jäid kontogruppi 5526, mis oleks vaja veel tõsta sotsiaaltoetuste gruppi, sest need on sisuliselt sotsiaaltoetused, mitte majandamiskulud (hoolimata sellest, et soetatakse riigihanke alusel). Üldiselt tuleb eristada toetuse andmist ja teenuse ostmist (hange) ning haldusülesande täitma volitamist. Mõnel juhul võivad olla need sarnase sisuga, kuid lähtudes eesmärgist tuleb otsustada, millist õigusinstrumenti kasutada.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
69	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel punkt 55, § 56 lõige 2 ² ja 2 ³	<p>5. Seletuskirjas on toodud: "Paragrahvi 56 lõiget 2² ja 2³ muudetakse, et kehtima jääks praegune riigieelarve kasutamise paindlikkus."</p> <p>Palume seletuskirjas selgitada, millise sätte alusel jääb kehtima senine volitus ministril programmi tegevuste vahel muudatuste tegemiseks.</p> <p>Hetkel reguleerib seda 2025. aasta riigieelarve seaduse § 5 lg 1: "<i>Ministril on õigus oma valitsemisala ja tulemusvaldkonna eelarve mahu piires muuta riigieelarvega kindlaks määratud piirmääraga vahendite programmi tegevuse eelarvet viie miljoni euro ulatuses, arvestades järgmist:</i></p> <p><i>1) kui programmi tegevuse piirmääraga vahendite eelarve maht on alla nelja miljoni euro, on seda lubatud muuta kuni 25 protsenti;</i></p> <p><i>2) kui programmi tegevuse piirmääraga vahendite eelarve maht on neli miljonit eurot või enam, on seda lubatud muuta järgmise valemiga arvutatud mahu ulatuses: $918\,400 + 2,04\% \cdot \text{programmi tegevuse piirmääraga eelarve maht}$."</i></p>	Selgitame	Eelnõu sätte sõnastust ja ka seletuskirja on täpsustatud eesmärgiga, et kehtima jääksid paindlikkuse reeglid, mis esitatakse riigieelarve tekstiparagrahvis 5.
70	Sotsiaalministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste märkustega arvestamisel	6. Palume arvestada Sotsiaalkindlustusameti kommentaaridega (lisatud), va punktiga 5.	/.../	/.../

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
71	Sotsiaalkindlustusamet	Esitab olulised tähelepanekud: punkti 30,31, § 27 lõige 2 ja 3	<p>1. Vastavalt põhiseaduse §-le 65 võtab Riigikogu vastu riigieelarve ja kinnitab selle täitmise aruande (punkt 6). Põhiseaduse § 104 järgi saab ainult Riigikogu koosseisu häälteenamusega vastu võtta ja muuta riigieelarvet (punkt 11). Leiame, et Rahandusministeeriumi poolt esitatud riigieelarve seaduse muutmise ettepanek vajab põhiseaduspärasuse analüüsi minimaalselt järgmises punktis.</p> <p>Rahandusministeerium teeb tekkepõhisest arvestusprintsibist tulenevalt, riigieelarves ja selle täitmises kajastatud andmete õigsuse tagamiseks, ettepaneku anda eelnõuga võimalus erandkorras riigieelarve korrigeerimiseks pärast eelarveaasta lõppemist. Vastavalt riigieelarve seaduse §-le 115 võib valitsuse ettepanekul Riigikogu eelarveaasta kestel vastu võtta lisa-eelarve. Sama paragrahvi kohaselt võtab Riigikogu iga aasta kohta seadusena vastu riigi kõigi tulude ja kulude eelarve.</p> <p>Leiame, et antud ettepanek on põhimõtteliselt läbi mõtlemata ja mõjud analüüsimata. Seletuskirjas ütleb Rahandusministeerium, et aastane riigieelarve kehtib seega veel kaks kuud pärast kalendriaasta lõppu vaatamata sellele, et eelarveaasta lõppeb 31. detsembril.</p> <p>Kahtleme kas ettepanek vastab põhiseaduses sätestatud tule ning leiame, et see tooks kaasa oluliselt mastaapsemaid muudatusi senistes praktikates (kas siis näiteks kõiki kulusid võiks teha kaks kuud kauem kui riigieelarve kehtib ning millist mõju omab see muudatus ülekandmise regulatsioonile).</p> <p>Kui Rahandusministeeriumi poolt kirjeldatud probleem on reaalselt eksisteeriv, siis tuleb see lahendada teisiti, nt volitusnormiga eelarve täitmise hõlbimiseks eelarvest (nt arvestuslike kulude analoogia, kus on teatud tingimustel lubatud kulutada enam).</p>	Selgitame	Eelnõust jäetakse välja § 27 puudutavad muudatused. Muudatuse ettepanek oli tõesti seotud kehtiva praktikaga. Riigieelarve piirmääraga vahendite ületamine tähendab kulutusi ilma volituseta (RES § 53 ja § 60) ning leiame, et puudub ka alus volitusnormi kehtestamiseks eelarve täitmise hõlbimiseks ning samuti ei saa riigieelarvele tervikuna rakendada nn arvestuslike kulude loogikat.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>Veel enam, riigieelarve on tekkepõhine olnud aastaid, tänaseks peaks asutustel eksisteerima võimekus oma tegevust ja finantse tekkepõhisest loogikast planeerida ja selliseid probleeme vältida.</p> <p>Auditite käigus tuvastatud probleemid ilmnevad tihti-peale hiljem kui kaks kuud pärast kalendriaasta lõppu, seega antud muudatusettepanek nendele lahendust ei paku ja kas peakski – kui toimetad valesti, siis tuleb osata selgitada ja võtta vastutus.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
72	Sotsiaalkindlustusamet	Esitab olulised tähelepanekud: punktid 27 ja 56: § 26 lg 5 ¹ , § 56 lg 2 ⁴	<p>2. Rahandusministeerium on teinud ettepaneku riigieelarve läbipaistvuse suurendamiseks muuta seaduse pilti ja vajaliku paindlikkuse tagamiseks anda ministrile õiguse muuta riigieelarvega kindlaks määratud programmi tegevuse piirmääraga vahendite detailse majandusliku sisu liigendust programmi tegevuse kogumahtu muutmata ning oma valitsemisala riigiasutuste eelarveid valitsemisala kogukulude mahtu muutmata. Ebaselgeks jääb, mida on mõeldud detailse majandusliku sisu liigenduse all – kas mõte on, et programmi tegevuse eelarve raames võib majanduslikku sisu muuta?</p> <p>Iga rida, mis on seaduses peaks olema siduv limiit, mis kuulub täitmisele (välja arvatud tuludest sõltuvad ja arvestuslikud kulud, millele kehtib oma regulatsioon). Kui majanduslik sisu on mõeldud praktikas ministri taseme otsuseks, siis ei ole mingit põhjust ega juriidilist loogikat neid ridu riigieelarve seaduses kajastada. Majandusliku sisu võib sel juhul kajastada seletuskirjas ja ministrid allkirjastavad oma valitsemisala eelarve, sh majandusliku sisu avalikustades vastava info kodulehel. Koostada detailne riigieelarve, mida tegelikult Riigikogu ei otsusta, luua uus koormav regulatsioon (muudatuste põhjuseid selgitada ja kodulehel avalikustada) ei kasvata kuidagi riigieelarvest aru saamist ja on näiline Parlamendi rolli tugevdamine eelarveprotsessis.</p> <p>Leiame, et õigusselguse huvides oleks otstarbekas taastada olukord, kus riigieelarves on sätestatud vaid siduvad limiidid ning kõik, mille osas otsustusõigus on Vabariigi Valitsusel või ministritel on seletuskirja küsimus.</p>	Selgitame	<p>Seletuskirja on täiendatud. Programmi tegevuse detailne majandusliku sisu liigendus on: tööjõu- ja majandamiskulud, sotsiaaltoetused, muud toetused ning muud kulud.</p> <p>Iga rida riigieelarves ei saa olla siduv limiit vastavalt juba tähelepanekus esitatud loetelule sulgudes: välja arvatud tuludest sõltuvad ja arvestuslikud kulud, millele kehtib vastav regulatsioon riigieelarve seaduses. Riigieelarves on piirmäärata kulud (2025.a eelarve näitel ca 73% kulude ja investeeringute mahust), need on kulud, millele riigieelarvega ei seata limiiti.</p> <p>Oleme seletuskirja punkti 2.1 täiendanud analüüsiga eelarve liigenduse ja paindlikkuse kooskõla kohta põhi-seadusega.</p> <p>Ministri käskkirjaga tehtavate muudatuste põhjuseid tuleb selgitada ka praegu ja ka siis, kui vastavaid summasid ei esitata riigieelarves.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
73	Sotsiaalkindlustusamet	Esitab olulise-mad tähelepanekud: punkt 27, § 26 lg 5 ¹	3. Rahandusministeerium osundab kavatsusele <i>sea-duse pildis välja tuua 1 mln euro piiri ületavad arves-tuslikud kulud</i> . Leiame, et õiguslikku analüüsi vajaks, kas kõik arvestuslikud kulud (st milline kulu on arves-tuslik ja milline mitte) peaks olema otsustatud Riigi-kogu poolt, kuna sellega antakse muuhulgas õigus ku-lutada enam kui planeeritud. Kus fikseeritakse ja kes otsustab väiksemamahulised arvestuslikud kulud, see tähendab milline üldse on arvestuslike kulude nime-kiri?	Selgitame	Kõik arvestuslikud kulud esitatakse riigieelarve seletus-kirjas. Leiame, et riigieelarvet ei ole mõistlik koormata väikeste summadega ning vältida tuleks liigset killusta-tust. Alla 1 mln arvestuslike kulude esitamist riigieelar-ves ei peetud vajalikuks ka Riigikogu rahanduskomisjo-nis.
74	Sotsiaalkindlustusamet	Esitab olulise-mad tähelepanekud: eelnõuga mitte-seotud, eda-siantav maks	4. Riigieelarve seaduse seletuskirja Joonisel 2 osundab Rahandusministeerium kavatsusele seaduse pildis eris-tada edasiantavad maksud – oleme seisukohal ja kasu-tame siinkohal võimalust selle esile toomiseks, et riik-lik vanaduspension ei ole edasiantav maks vaidlusta-mata seejuures ilmselgelt riikliku vanaduspension-i eraldi reana esitamise vajadust riigieelarves. Riigieelarve seaduse § 32 lõike 3 kohaselt riigieelar-ves nii tulu kui ka kuluna planeeritud maksud, maksed ja muud tasud, mida riik kogub ja edastab õigusaktis määratud isikule (edaspidi edasiantav maks), kantakse saajale edasi vastavalt tegelikule laekumisele. Rahan-dusministri 27. detsembri 2021. aasta määruse nr 50 "Eelarveklassifikaator" Lisa 3 punkti 1.3 kohaselt ka-sutatakse sotsiaalmaksu edasi kandmisel õigusaktis määratud isikule liiki 51. Kui edasiantava maksuna on loogiline käsitleda nt Maksu- ja Tolliameti poolt kogutavat tulumaksu, mil-lest osa kuulub õigusaktide kohaselt kohalikele oma-valitsusele (avalikõiguslik juriidiline isik) või sotsiaal-maksu ravikindlustuse osa edasi andmist Tervisekas-sale (avalikõiguslik juriidiline isik), siis Sotsiaalkind-lustusamet maksab oma eelarvest pensioni füüsilistele isikutele, mitte ei anna edasi maksu. Leiame, et liik 51	Selgitame	Oleme konsulteerinud RTK-ga ning on ettepanek kirjel-datud liigi 51 kasutamist tulevikus (alates 2027RE-st) muuta nii, et kogu kulu kajastatakse liigil 10. Teeme vajadusel täiendava kolmepoolse kohtumise.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			tuleks asendada liigiga 10 ning sotsiaalmaksust makstav pension ei ole edasiantav maks. On ju teada, et tegelik elu just nii käibki, kuid aasta lõpus teeb Riigi Tugiteenuste Keskus tarbetuid korrigeerimiskandeid liigi muutmiseks. Ühtlasi on sotsiaalmaksust makstava pensioni ja mitte sotsiaalmaksust makstava pensioni kohta kasutusel eraldi kontod (4100 ja 4102), mistõttu on eraldi liigi kasutamine dubleeriv ja lisandväärtust mitte omav tegevus.		
75	Sotsiaalkindlustusamet	Esitab olulised tähelepanekud: eelnõuga mitte-seotud, toetused	5. Rahandusministeerium kavandab eelnõu järgi muudatusi toetuste regulatsioonis. Teeme ettepaneku tagasi pöörata 1. jaanuarist 2024 lühikese etteteatamisajaga jõustatud kontoplaani muudatus, millega muudeti kontol 5526 kulude kajastamise loogikat - konto valik sõltub hanke olemasolust, mitte majanduslikust sisust. Riik ei saa anda sotsiaaltoetusi äriühingutele. Muudatus tähendab ühtlasi, et teatud juhtudel ei ole võimalik ette prognoosida, kas kulu tuleb kajastada majandamiskuluna või toetuse kontol, ehkki sisult on kulu sihtotstarve sama (nt asendushoolduse korraldamise ja arendamise teenuse puhul on kulusid, mis majanduslikult sisult ei erine näiteks Eesti või Ukraina	Selgitame	RTK ja SOM vahel käib koostöö olukorra lahendamiseks. Oleme valmis muutma kontoplaani seletuskirja, kui SOM saadab põhjenduse, millised kulud neil jäid kontogruppi 5526, mis oleks vaja veel tõsta sotsiaaltoetuste gruppi, sest need on sisuliselt sotsiaaltoetused, mitte majandamiskulud (hoolimata sellest, et soetatakse riigihanke alusel). Üldiselt tuleb eristada toetuse andmist ja teenuse ostmist (hange) ning haldusülesande täitma volitamist. Mõnel juhul võivad olla need sarnase sisuga, kuid lähtudes eesmärgist tuleb otsustada, millist õigusinstrumenti kasutada.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			laps kes võivad teenust seejuures saada samas asutuses, kuid seotud kulud kajastatakse eri kontodel kas kontol 41 või 55).		
76	Sotsiaalkindlustusamet	Esitab olulise-mad tähelepanekud: eelnõuga mitte-seotud, käibemaks	6. Teeme ettepaneku täiendavalt hinnata käibemaksu eraldi reana kajastamise otstarbekust – ebaselge on käibemaksu kulu eraldi reana esitamise eesmärk, millist juhtimisinformatsiooni see annab ja kes seda tarbib? Tegevuspõhise eelarve kontekstis on oluline mõista teenuse tegelikku kulu ning tegelik kulu sisaldab ka käibemaksu (riigiasutus sarnaselt ettevõttele käibemaksu tagasi ei küsi).	Selgitame	Oleme analüüsinud käibemaksukulu riigieelarve kulu-des eraldi reana kajastamise otstarbekust baasestaduse muutmise projektis. Käibemaksu teenustes arvestamine oleks täna ilma automatiseeritud lahenduse ja/või me-toodilise lihtsustusega keeruline rakendada. Seega eel-dab käibemaksukulu teenuse maksumuses muudatusi SAPis, sh käibemaksu standardlahendusest loobumist.
77	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste mär-kustega: punktid 48-51, § 53 ¹ , § 53 ² , seletuskiri	1. Palume seletuskirjas selgitada, kas <i>riigisisene toetus</i> on riigi sees Eesti isikutele antav toetus või käsitatakse riigieelarve seaduses (edaspidi RES) riigisisese toetu-sena ka välisriikide isikutele ja organisatsioonidele Eesti riigi eelarvest tehtavaid eraldisi ning toetusi. Mõeldav ei ole rahvusvahelistele organisatsioonidele ja välisriigi isikutele RES kohaste riigisiseste projekti-põhiste taotlusvoorude korraldamine, RES muudatuste kohaselt tegevustoetuse andmine välisriigi isikutele, organisatsioonidele oleks lausa keelatud (§ 53 ² lõige 2). Palume eelnõus ette näha võimalus, et rahvusvahelis-tele organisatsioonidele ja välisriigi juriidilistele isiku-tele võib põhjendatult riigisisest toetust anda ministri määruses ette nähtud otsustuskorras.	Osaliselt ar-vestatud, sel-gitame	Seletuskirja on täiendatud ja selgitatud riigisisese toe-tuse tähendust. Ka on regulatsiooni täiendatud liikme-makse, st ka rahvusvahelistes organisatsioonides osale-mise eest, puudutava sättega. RES regulatsioon puudu-tab üksnes RES alusel antavaid toetusi. Kehtiva RES § 53-1 alusel on VÄM andnud ühe määruse - 26.06.2024 määruse nr 5 "Välispoliitika valdkonna tegevuste toeta-mise tingimused ja kord". Selle kohaselt võib taotlejaks olla Eestis registreeritud mittetulundusühing või siht-asutus. Humanitaarabi partneri valikul võib olla taotle-jaks ka riigiasutus, kohaliku omavalitsuse asutus või avalik-õiguslik juriidiline isik. Kui edaspidi soovitakse toetada ka rahvusvahelisi organisatsioone ja välisriigi juriidilisi isikuid ja kuna valdkonna seadus on välis-suhtlemisseadus, siis tuleks need toetused reguleerida

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					selles. Nt praegu on VäSS § 8 lõike 1 punktis 11 Vabariigi Valitsusele volitus kehtestada arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord.
78	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega: punktid 48-55, § 53 ¹ , seletuskiri	2. Eelnõu § 1 punktid 48–55 sätestavad RES-i üldised põhimõtted riigieelarvest toetuste maksmisel. 1. oktoobril 2025. a jõustub teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadus (TAIKS), mille § 23 näeb ette teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni sihttoetuse. Lõige 1 sätestab, et teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni sihttoetus on isikule või asutusele riigi eesmärkide täitmiseks määratav teadus- ja arendustegevuse või innovatsiooni toetus. Lõige 2, et sihttoetuse eraldamise ja toetuse tagasinõudmise täpsemad tingimused ning korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. TAIKS eelnõu seletuskirjas on selgitatud, et lõikes 2 on toodud volitusnorm sihttoetuse eraldamise otsustamiseks ja toetuse tagasinõudmiseks ministri poolt, kelle ministeerium vastavat sihttoetust annab. Sihttoetusi võivad anda kõik ministeeriumid, sealhulgas need, mis vastutavad TA ja innovatsiooni valdkonna eest. Eelnõust ega selle seletuskirjast ei selgu, kas RES-i kui valdkonna üldseaduse toetuste sätteid tuleb kohal-	Selgitame	Riigieelarve seaduse kavandatud toetuste andmise regulatsioon kohaldub, kui toetuse andmise tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist (sh näiteks TAIKSist). RES toetuse sätted ei ole üldsätted eriseaduste toetuse sätetele. Seega TAIKS toetuse sätetele RES regulatsioon ei kohaldu.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			dada ka TAIKS-i sihttoetustele, sh nende andmise reguleerimisele. Juhul, kui neid tuleb kohaldada, siis palume selgitada, kas TAIKS-is nimetatud sihttoetus võib olla nii projekti kui ka tegevustoetus. Palume selgitada ka seda, kas TAIKS-i sihttoetusele laienevad ka eelnõu §-s 55 kavandatud toetuse kasutamise ja tagasinõudmise sätted või võib TAIKS-i sihttoetuse tagasinõudmise tingimused otsustada minister oma määrusega teisti, kui on kavandatud RES muutmise eelnõus.		
79	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega Punktid 48, 65, § 53 ¹ , § 81 ⁷	3. Välisministeerium on kehtestanud RES § 53 ¹ lõike 1 alusel välispoliitika valdkonna tegevuste toetamise tingimused ja korra, mis reguleerib nii projekti- kui sihttoetuste andmist. Eelnõu § 1 punktis 48 nähakse ette, et RES § 53 ¹ lõige 1 reguleerib edaspidi üksnes projektipõhise toetuse andmist ja eelnõu § 1 punktis 51 nähakse RES § 53 ² lõikes 3 ette, et ministeeriumi valitsemisala eelarvest tegevustoetuse andmise põhimõtted ja korra, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Eelnõu § 2 kohaselt jõustuksid RES-i muudatused 1. detsembril 2025. a. Eeldame, et selleks ajaks peaksid olema seadusega kooskõlla viidud ka kõik seaduse ra-	Arvestatud, selgitame	Eelnõule on lisatud rakendussätted, mille kohaselt tuleb riigisiseste toetuste andmine viia RES 2025. aasta 1. detsembril jõustunud redaktsiooniga kooskõlla hiljemalt 2026. aasta 31. detsembril, välja arvatud juhul, kui tegemist on 2025. aasta 1. detsembri seisuga pooleli oleva toetuste andmise menetlusega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			kendamiseks vajalikud olemasolevad ministri määrused. Palume kaaluda võimalust näha ette toetuste sätete osas ette pikem jõustumistähtaeg 1. juunini 2026. a, mille jooksul ministrid peavad oma määrused RES-is sätestatuga kooskõlla viima. Alternatiivselt palume kaaluda võimalust reguleerida RES § 53 ¹ lõikes 1 ehk ühes sättes ministri volitused kehtestada nii projekti- kui ka tegevustoetuse andmise tingimused ja kord.		
80	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega Punkt 51, § 53 ²	4. Eelnõu § 1 punkt 51 näeb RES § 53 ² lõikes 2 ette, et tegevustoetuse saajaks võib olla üksnes keskvalitsuse juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Seletuskirjas ei ole selgitatud, miks on selline piirang vajalik. Välisministeeriumi praktikas on tegevustoetust antud näiteks ka valdkonnas tegutsevatele mittetulundusühingutele, milleks on vajadus ka edaspidi. Seletuskirjas märgitud juhusliku aruandluse probleem on lahendatav nõudega tegevustoetuse eesmärgikohase kasutamise kohta toetuse saajalt aru pärida või toetuse saaja kohustusena aruanne esitada.	Arvestamata, selgitame	Eelnõu kohaselt antakse tegevustoetust keskvalitsuse juriidilisele isikule. Nende välised juriidilised isikud võivad saada projektipõhist toetust. Tegevustoetus on mõeldud nendele juriidilistele isikutele, mille riik on asutanud või milles osaleb. Lõike 2 mõte on, et tegevustoetust antakse ainult keskvalitsuse juriidilistele isikutele. Strateegiline partnerlus ja strateegiliste partnerit tegevuskulude rahastamine saab toimuda ka projektipõhiselt, tegevuskulude sihtfinantseerimisena. Samuti ei pea see olema tingimata üheaastane otsustus, sest riigiasutus saab vajadusel võtta kohustusi ka järgnevatele aastatele, kui kohustuste võtmise piirmäär seda võimaldab (RES § 60 lg 4).

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
81	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega, seletuskiri	5. Palume seletuskirjas selgitada, milliste toetuse liikide puhul tuleb arvestada riigiabi reeglitega.	Selgitame	Riigiabiks loetakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 sätestatud abi. Vt ka konkurentsiseaduse 6. peatükk. Enne toetuse andmise tingimuste kehtestamist tuleb toetuse andjal kõikide RES alusel antavate toetuse liikide puhul riigiabi õigusliku raamistiku alusel analüüsida, kas kavandatav toetus on riigiabi, vähese tähtsusega abi, riigiabi, millele kehtivad erandid jne. Samuti tuleb eelnevalt välja selgitada, kas toetuse andmise asemel tuleks korraldada hoopis riigihange ja osta teenust. Rahandusministeeriumil on võimatu seda ette öelda.
82	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega, punkt 55, § 56 lõige 2 ² ja 2 ³	6. Eelnõu § 1 punktiga 55 muudetakse riigieelarve seaduse (edaspidi RES) § 56 lõikeid 2 ² ja 2 ³ . Teeme ettepaneku sõnastada lõige 2 ² järgmiselt: <i>„(2²) Ministril on õigus muuta ministeeriumi valitsemisala riigiasutuste eelarveid valitsemisala kulude piirmääraga vahendite kogumahtu muutmata ning teha muudatusi tulemusvaldkonna programmi tegevuste piirmäärades, sealhulgas muuta tegevuste vahelist ja tegevuse sisest majandusliku sisu detailset liigendust, tingimusel et programmi kogupiirmäär jääb muutmata. Tulemusvaldkonna programmi tegevuste piirmäärade muutmise lubatud maksimaalne maht määratakse kindlaks iga-aastases riigieelarve seaduses.“</i> Muudatuse eesmärk on laiendada ministri otsustusõigust ministeeriumi valitsemisala riigiasutuste eelarve muutmisel, säilitades samas eelarve terviklikkuse ja parlamentaarse kontrolli. Pakutud sõnastuse kohaselt antakse ministrile õigus teha muudatusi nii tulemusvaldkonna programmi tegevuste vahel kui ka muuta majandusliku sisu detailset liigendust eeldusel, et programmi kogupiirmäär jääb muutmata. See tagab vajaliku paindlikkuse ressurside	Arvestamata, selgitame	Ettepanek laiendada ministri otsustusõigust muutmata käesolevat riigieelarve detailset liigendust ei ole põhjendatud ega kokku lepitud Riigikogu rahanduskomisjoniga. Ministri õiguse kohta, on arvamust avaldanud mh Riigikontroll, kes on teinud ettepaneku vastupidises suunas: vaadata üle ministri ulatuslik õigus riigieelarve kasutamisel.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>kasutamisel programmi eesmärkide täitmiseks, säilitades samas eelarvepoliitilise terviklikkuse.</p> <p>Lisaks on muudatuses sätestatud, et tulemusvaldkonna programmi tegevuste piirmäärade muutmise lubatud maksimaalne maht määratakse kindlaks iga-aastases riigieelarve seaduses. See tähendab, et Riigikogu säilitab kontrolli ümberpaigutuste ulatuse üle ning vajadusel saab seada valitsemisaladele sisulisi piiranguid või suuniseid.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
83	Välisministeerium	Kooskõlastab järgmiste märkustega punkt 56, § 56 lõige 2 ⁴	<p>7. Eelnõu § 1 punktiga 56 täiendatakse RES § 56 lõikega 2⁴, mille kohaselt ministeerium ja põhiseaduslik institutsioon avaldavad § 56 lõigete 2² ja 2³ kohaselt tehtud muudatused koos selgitustega oma kodulehel. Välisministeeriumi hinnangul on lisatav lõige koormav, kuna selle rakendamine vajab märkimisväärseid ajalisi ja rahalisi lisaressursse. Säte eeldab iga eelarve ja tulemusvaldkonna programmi liigenduse muudatuse kohta eraldi selgituste koostamist. Sellega kaasneb omakorda ka märkimisväärne teavitustöö.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et eelpoolnimetatud muudatused, mis tuleks sätte kohaselt avaldada, võivad sisaldada juurdepääsupiiranguga teavet. Sellisel juhul tuleks iga muudatuse puhul täiendavalt analüüsida ja hinnata avaldamise võimalikkust või vajadust teavet osaliselt redigeerida. See suurendab samuti töö mahtu ja tööprotsesside keerukust.</p> <p>Lisatavas lõikes ei ole sätestatud, millises vormis, mahus ja ajaraamis tuleb teave muudatuste kohta avaldada. Õigusselguse huvides tuleks reguleerida ka neid küsimusi, et vältida erinevaid tõlgendusi.</p> <p>Eeltoodut arvestades, leiame, et sätte rakendatavus vajab põhjalikumalt analüüsi ja sõnastus täpsustamist.</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Sätte sõnastus on muudetud, sest ministri tehtud muudatustest riigieelarves tuleb teavitada Riigikogu, kes vastavasisulise volituse ministrile annab. Samuti on täiendatud seletuskirja, millises ajaraamis ja kuidas muudatustest teada anda.</p> <p>Nõustume, et võib tekkida juurde töökoormust, kuid 2025. aasta eelarve lisas esitatud eelarve liigendus näeb ette veelgi detailsema eelarve jälgimise ja eelarve ebatäpsuste korral vajaks see veelgi tihedamat muutmist.</p> <p>Ka praegu tuleb muudatuse sisu selgitada, et mõista muudatuse vajadust. Täiendav töökoormus tekib pigem muudatuste esitamisel Riigikogu rahanduskomisjonile ja seoses kaasnevatele küsimustele vastamistega.</p>
84	Õiguskantsler	Arvamus, üldine tähelepanek	Hea meel on selle üle, et eelnõus on põhjalikult reguleeritud riigieelarvest toetuste andmise ja tagasinõudmise kord, samuti viiviste ja intresside arvestamine. Tunnustust väärrib ka see, et täpsemini reguleeritakse Vabariigi Valitsuse reservi moodustamist ja kasutamist.	/.../	/.../

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
85	Õiguskantsler	Arvamus	<p>Jään siiski varem avaldatud seisukoha juurde, et nn tegevuspõhine aastaeelarve sellisena, nagu see on Riigikogule esitatud alates aastast 2020 ei vasta Eesti Vabariigi põhiseadusele.</p> <p>Eelnõu ei sisalda nõudeid aastaeelarve olemuslikuks muutmiseks. Põhiseaduse järgi peab Riigikogu seadusega kehtestama igaks aastaks riigi kõigi tulude ja kulude eelarve. Iga-aastase riigieelarve eelnõu esitab PS kohaselt Vabariigi Valitsus. Riigikogul on põhiseaduslik õigus teha riigi aastaeelarves sisulisi muudatusi. Vähendada ei tohi seadustega ette nähtud tulusid ega suurendada seadustega ette nähtud kulusid. Eelnevast järeldub, et aasta riigieelarves tuleb näidata, kui palju kulub seadustes ette nähtud pensionideks, toetusteks, hüvitisteks jms. Nagu varem korduvalt selgitatud, peavad vastavad kulu- ja tuluread olema aasta riigieelarve seaduses eneses.</p> <p>Riigikogu annab täitevvõimule kulutamiseks loa ja vajadusel kehtestab muudatused samuti Riigikogu.</p> <p>Kui Vabariigi Valitsus peab vajalikuks ja mõistlikuks liigendada kulud lisaks majanduslikule sisule veel muul alusel, on seda võimalik teha aastaeelarve selgituskirjas või muudes dokumentides.</p>	Selgitame	<p>Selgitame täiendavalt, et seaduse muudatuse eelnõu kohaselt eristatakse edaspidi riigieelarves majandusliku sisu jaotuses riigivõla intressikulud, kõik seaduste alusel edasi antavad maksud ning ühest miljonist alates seadustest tulenevad kulud. See tähendab, et riigieelarve ridadel esitatakse vastavad pensionid, toetused, hüvitised jne.</p> <p>Meie hinnangul ei reguleeri põhiseadus riigieelarve struktuuri, riigieelarve täpsusastet ega koostamise põhimõtteid (k.a seda, kas riigieelarve on kassa- või tekkepõhine, institutsioonide või tegevuste põhine või kõike seda üheskoos samas riigieelarves). On oluline, et riigieelarve struktuur, täpsusaste ja selle koostamise põhimõtted tagaksid piisava üldistusastme tuvastamiseks riigieelarve raha kasutamise eesmärgid.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
86	Õiguskantsler	Arvamus	<p>Kahtlen, kas on mõtet viia administratiivse ja majandusliku sisuga kulude jaotus¹ kärbitud kujul seaduse lisast seaduse põhiteksti (RES § 26 lg 5¹ muudatus). Ministril on õigus muuta ministeeriumi valitsemisala riigiasutuste eelarveid, ilma et ta muudaks valitsemisala piirmääraga vahendite kogumahtu. Samuti saab minister muuta tulemusvaldkonna programmi tegevuse majandusliku sisu detailset liigendust, ilma et ta muudaks programmi tegevuse piirmääraga vahendite kogumahtu (RES § 56 lg 2² muudatus). Seetõttu on taoline liigendamine aastaeelarves tegelikult mõttetu. Eelarvet täiendatakse ridadega, mis tegelikult ei tähenda midagi – ministrid saavad neid ridu muuta ilma Riigikogu poole pöördumata. Sellised read riigieelarves ei ole kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduses aasta riigieelarvele omistatud tähenduse ja mõttega, milleks on täidesaatva võimu kulutustele piiride seadmine, mida saab otsustada vaid Riigikogu.</p> <p>-----</p> <p>¹ Majandusliku sisuga kulude jaotus tähendab eelnõu järgi kulude liigendamist järgmises vaates: tööjõu- ja majandamiskulud, sotsiaaltoetused, muud toetused ning muud kulud, eristades riigivõla intressikulu, edasiantava maksu kulud ja alates ühest miljonist eurost seadusest tulenevad arvestuslikud kulud.</p>	Selgitame	<p>On oluline, et riigieelarve oleks sellise detailsusastmega, et nii Riigikogu kui Vabariigi Valitsus saaksid oma ülesandeid täita tagades võimude lahususe ja võimuharude vahelise tasakaalu (PS § 4), sh Riigikogul oleks võimalik aru saada, kuhu ja kuidas raha tuleb kulutada ja määrata, milline on riigieelarve paindlikkus. Põhiseaduse mõistes on oluline, et riigieelarve struktuur, täpsusaste ja selle koostamise põhimõtted tagaksid piisava üldistusastme tuvastamiseks riigieelarve raha kasutamise eesmärgid ja et Riigikogul oleks võimalik oma finantspädevust täita. Siin tuleb leida tasakaalupunkt, et eelarve ei muutuks ka liiga üksikasjalikuks, mis raskendaks eelarve täitmist. Kuna kulude esitamise viisi on täiendatud, siis on Riigikogul võimalik aru saada kulude sisust. Leiame, et riigieelarve kavandamine eelnõu kohaselt, võimaldab Riigikogul oma finantspädevust täita.</p> <p>Riigikogu rahanduskomisjon on eelnõu koostamise ajal pidanud eelnõus esitatud paindlikkust piisavaks. Paindlikkuse tasakaalustamiseks seatakse eelnõuga kohustus teavitada Riigikogu rahanduskomisjoni jooksvatest eelarve muudatustest. See annab võimaluse Riigikogule omada ülevaadet eelarve kujunemisest ministrile antud õiguste piires ja küsida täiendavaid küsimusi.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
87	Õiguskantsler	Arvamus	<p>Ka eelnõu seletuskirjas on öeldud, et muudatusega ei muutu Riigikogu otsustusõiguses midagi. Seletuskirjas on märgitud, et muudatuste eesmärk on riigieelarve esitamine terviklikult, et oleks tagatud selle parem loetavus, läbipaistvus ja selgus kõigi osapoolte jaoks. Seletuskirja kohaselt muudetakse eelnõuga riigieelarve liigendust puudutavaid sätteid ning täpsustatakse sellest tulenevaid riigieelarve kasutamise reegleid. Need reeglid peaksid tagama tasakaalu seadusandliku ja täidesaatva võimu otsustuspädevuses ning aitama vältida ebamõistlikku töökoormust riigieelarve muudatuste menetlemisel Riigikogus.</p> <p>Seletuskirjas on veel öeldud, et riigiasutused peavad rakendama Riigikogus kinnitatud detailset eelarvet, kuid riigieelarve kasutamise paindlikkust ei ole kavas muuta, ning et minister võib riigieelarve majandusliku sisu ja valitsemisala riigiasutuste piirmääraga vahendeid vajadusel ümber liigendada. Veel on seletuskirjas selgitatud, et detailse riigieelarve muutmist ei pea tingimata algetama Riigikogus.</p> <p>Kokkuvõtvalt: eelnõus pakutud muudatused ei aita tagada Eesti Vabariigi põhiseaduse § 115 täitmist. Jään varasema seisukoha juurde, et Riigikogu peaks otsustama eeskätt majandusliku sisuga kulude jaotuse. Seevastu teabe selle kohta, kuidas eelarverahaga on suudetud üht või teist eesmärki täita või mõnd mõõdikut mõjutada, võib vajadusel esitada seletuskirjas.</p>	Selgitame	<p>Tuginedes Riigikohtu praktikale ja järeldustele, on Riigikogu eelarvepoliitika kujundaja ja ümberkorraldusi võib teha üksnes seaduse alusel ja ulatuses, mille Riigikogu on lubanud. Järeldame, et riigieelarve paindlikkus on kooskõlas põhiseadusega, kuni see ei vähenda Riigikogu sisulist eelarvepädevust ja luba paindlikkuseks on antud seaduse alusel ja ulatuses.</p> <p>Riigieelarve liigendus kui riigieelarve paindlikkus on välja töötatud koostöös Riigikogu rahanduskomisjoniga. Riigikogu rahanduskomisjon on eelnõu koostamise ajal pidanud eelnõus esitatud paindlikkust piisavaks. Paindlikkuse tasakaalustamiseks seatakse eelnõuga kohustus teavitada Riigikogu rahanduskomisjoni jooksvatest eelarve muudatustest. See annab võimaluse Riigikogule omada ülevaadet eelarve kujunemisest ministrile antud õiguste piires ja küsida täiendavaid küsimusi.</p> <p>PS § 115 mõte on volitus ja piir. Riigikogu määrab summa ja otstarbe kindlaks ajavahemikuks ning annab valitsusele loa tegutseda nende piiride sees. Põhiseadus ei nõua, et piirmäärad esitataks majandusliku liigituse või administratiivse jaotuse järgi.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
88	Eelarvenõukogu	Arvamus	Eelarvenõukogu ei toeta kodumaiste eelarvereeglite põhinoete järjekordset leevendamist, mida kavandavad muudatused riigieelarve seaduses ette näevad. Tegemist oleks juba kolmanda reeglite leevendamisega pärast struktuurse tasakaalu nõude lisamist Eesti riigieelarve seadusesse 2014. aastal. Seejuures olid eelarvereeglite nõuded aastatel 2020–2023 peatatud. Kodumaist eelarvereeglit asutakse taas kord leevendada vaatamata sellele, et kaitsekulude vabastusklausel juba võimaldab 2025.-2028. aastaks täiendavat paindlikkust võrreldes kehtivate reeglitega.	Arvestamata	Väljapakutud tekst on kompromiss riigi vajaduste ja võimaluste vahel
89	Eelarvenõukogu	Arvamus	Kodumaistel eelarvereeglitel on pärast 2024. aastal jõustunud Euroopa Liidu majandusjuhtimise raamistiku reformi veelgi suurem roll eelarvedistsipliini hoidmisel kui senimaani, mistõttu on ka põhjendatud, et Eesti eelarvereeglid oleksid nõudlikumad kui ELi reeglitest tulenevad riigirahanduse miinimumnõuded. Kõigile teada 3% eelarvepuudujäägi ja 60% võlakoorumuse nõuded on mõeldud elkõige liikmesriikide eelarvepoliitika koordineerimiseks ja suurte poliitilavide vältimiseks ega pruugi seetõttu olla alati piisavaks orientiiriks üksiku riigi vaatest. Riigipõhiste olude ja ohtudega tuleb arvestada kodumaiste eelarvereeglite loomisel.	Selgitame	Nõustume. Eesti eelarvereeglid on ka käesoleva eelnõu põhjal jätkuvalt nõudlikumad kui EL reeglitest tulevad miinimumnõuded.
90	Eelarvenõukogu	Arvamus	Eelarvenõukogu toetab põhimõtteliselt sellist kodumaise eelarvereegli ülesehitust, mis koosneb 1) nõudest iga-aastase struktuurse eelarvepositsiooni suurusele ja 2) võlapiirist, mida ületades muutuks eelarvereegel nõudlikumaks, aeglustades sel viisil võlakoorumuse edasist kasvu. Riigieelarve seaduses kavandatavate muudatuste järgi tohiks struktuurne puudujääk ulatuda kuni 1,5%ni SKPst aastas, kui Eesti riigivõlg on alla 30% SKPst (ja	Arvestatud	

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			riigirahanduse pikaajalise jätkusuutlikkusega seotud riskid väikesed) ning kuni 1,0%ni SKPst, kui Eesti riigivõlg ületab 30% SKPst.		
91	Eelarvenõukogu	Arvamus	Arvestades riigivõla kiire kasvuga viimasel viiel aastal, on eelarvereeplis sisalduv võlapiir eelarvenõukogu hinnangul seatud sobivale tasemele – 30% SKPst. Ehkki eelarvereepl ei keela otseselt 30% ületamist, kaasneksid sellest suurema võlakoormusega edaspidiseks nõudlikumad eelarve-eesmärgid. Selline võlapiir on sobilikuks orientiiriks väikesele avatud majandusele, kelle võlakoormus võib kriisioludes kiiresti tõusta, vältimaks Euroopa Liidu nõuetes sisalduva 60% SKPst võlapiiri ületamist. Küllaltki sarnasel tasemel (35% SKPst) võlareegel on ka näiteks Rootsis. Lisaks aitab võlakoormuse suhteliselt madalal hoidmine tagada, et riigivõla intressikulud ei muutuks liialt koormavaks kuluartiklikliks riigi põhifunktsioonide rahastamise kõrval.	Arvestatud	

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
92	Eelarvenõukogu	Arvamus	<p>Eelarvenõukogu ettepanekul võiks aga juhul, kui Eesti riigi võlakooormus on ületanud 30% SKPst, olla suurima lubatud struktuurse eelarvepuudujäägi suurus mitte 1% SKPst aastas, vaid 0,5% SKPst. Sellise nõudlikkusega reegel sisaldub ka hetkel kehtivas eelarveseaduses.</p> <p>Ehkki seletuskirjas esitatud rahandusministeeriumi arutuste järgi võib 1% suurune struktuurne puudujääk stabiliseerida võlakooormuse 30% lähedal, ei sisalda sellised pikaajalised prognoosid tulevasi võimalikke kriisiolukordi, mis võlakooormust ühekordsete tõusude suurendaksid. Seega võib võlakooormuse pikaajalise stabiliseerimise eesmärgil olla sobilikum mõnevõrra nõudlikum eelarve-eesmärk kui struktuurne puudujääk 1% SKPst.</p>	Arvestamata	Väljapakutud tekst on kompromiss riigi vajaduste ja võimaluste vahel
93	Eelarvenõukogu	Arvamus	<p>Kui eelarvepuudujääk peaks kujunema reeglitega lubatust suuremaks, peab eelarveseaduses olema kehtestatud, millise sammuga tuleks asuda eelarveposit-siooni parandama. Eelarvenõukogu pooldab eelnõus sisalduvat lahendust, kus aastase parandussammu suurus oleks minimaalselt 0,5 protsendipunkti struktuurse eelarveposit-siooni arvestuses.</p> <p>Selline nõue sisaldus kodumaistes eelarvereeglites ka varem, enne kui 2024. aastast otsustati üle minna lahendusele, kus parandussammu suurus sõltus Eesti majandustsükli seisust. Eelnõus esitatud parandussamm oleks kooskõlas ka ELi reeglistikus sisalduvate vastavate nõuetega. Lisaks on oluline, et korrigeerimismehhanismi sätetes oleks selgitatud, kui suure ek-simuse korral korrigeerimismehhanism käivituks. Enne oli selle suuruseks 0,5% SKPst ning sellest väik-semaid vigu võis pidada mõõteveaks.</p>	Selgitame	Nõustume. Nõue 0,5% SKPst struktuurse eelarveposit-siooni parandamist on nõudena seaduseelnõu tekstis olemas.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
94	Eelarvenõukogu	Arvamus	<p>Eelarveseaduse muutmise ajastus tähendab, et uus kodumaine eelarvereegel jõustuks ajal, mil Eesti on taotlenud Euroopa Komisjonilt aastateks 2025–2028 riigipõhist eelarvereeglite vabastusklauslit kaitsekulude suurendamiseks. See tähendab, et Eesti nominalne eelarvepuudujääk võib taas järsult suureneda ja kujuneda lähiaastatel suuremaks kui 3% SKPst. Vabastusklausli kehtivuse järel, tänaste eelduste järgi 2029. aastal, tuleks aga naasta eelarvereeglite põhinõuete juurde. Eesti 2020.–2023. aasta kogemus vabastusklausliga näitas, et selline üleminek võib kujuneda väga valulikuks, eeldades suurt eelarveparandust rohkete maksutõusude ja kulukärbete näol. Selle nelja aastaga kasvas Eesti riigivõlg 2,7 miljardilt eurolt (2020 I kv) 7,7 miljardi euroni (2023 IV kv).</p> <p>Seetõttu soovib eelarvenõukogu lisada eelarveseadusesse sätte, et vabastusklausli jõustumisel peaks valitsus kohe ka selgitama, milliste meetmetega tagatakse riigirahanduse korrastamine, kui klausli aluseks olnud erakorralised olud on lõppenud. Kriisioludes eelarvepositsiooni halvendavaid otsuseid tehes tuleks alati silmas pidada ka riigirahanduse pikaajalist vaadet, sh seda, kuidas vabastusklausli järel riigirahandus taas eelarvereeglite nõuetega vastavusse viia.</p>	Selgitame	Iga-aastane riigi eelarvestrateegia peab arvestama eelarvereeglitega, mistõttu nägema perspektiivis ette ka vabastusklauslist väljumise trajektoori ehk vastavaid meetmeid eelarve eesmärkide saavutamiseks.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
95	Eelarvenõukogu	Arvamus	<p>Eelarvenõukogu uusi ülesandeid puudutavate seadusemuudatuste teemal on rahandusministeerium eelnevalt eelarvenõukoguga konsulteerinud. Eelarvenõukogul ei ole täiendavaid ettepanekuid nende muudatuste sõnastuse osas ning ollakse valmis seadusemuudatuse järel need ka eelarvenõukogu põhikirja sisse viima. Lisaks võib vajada uuendamist koostöölepe eelarvenõukogu ja rahandusministeeriumi vahel.</p> <p>Eelnõu järgi kuuluks eelarvenõukogu uute ülesannete hulka:</p> <p>1. Hinnang Eesti eelarve- ja struktuurikava aluseks olevale makromajandusprognnoosile ja prognoosieeldustele enne kava esitamist Euroopa Komisjonile. See hinnang tuleb koostada iga nelja aasta järel, kui juba kokku lepitud eelarve- ja struktuurikava ei avata varem erakorralistel põhjustel või kui tulevased kavad pole koostatud pikema ajahorisondiga kui neli aastat. Selle ülesande raames hindab eelarvenõukogu, kas valitsuse seatud kulukasvu eesmärgid, mis fikseeritakse kokkuleppel Euroopa Komisjoniga korraga vähemalt neljaks aastaks, tuginevad tasakaalukatel prognoosieeldustel.</p> <p>2. Hinnang Eesti eelarve- ja struktuurikavas seatud struktuurse eelarvepositsiooni ja netokulude kasvu eesmärkidele enne kava esitamist Euroopa Komisjonile. See hinnang tuleb koostada iga nelja aasta järel, kui juba kokku lepitud eelarve- ja struktuurikava ei avata varem erakorralistel põhjustel või kui tulevased kavad pole koostatud pikema ajahorisondiga kui neli aastat. Selle ülesande raames hindab eelarvenõukogu, kas valitsuse seatud eelarve-eesmärgid vastavad nii kodumaiste kui ka Euroopa Liidu eelarvereeeglite nõuetele.</p>	Arvestatud	

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>3. Hinnang netokulude kasvu kohta möödunud eelarveaastal enne kevadise eduaruande esitamist Euroopa Komisjonile, kui rahandusminister seda hinnangut eelarvenõukogult taotleb. Igal kevadel peab rahandusministeerium esitama Euroopa Komisjonile ülevaate möödunud aasta netokulude kasvu eesmärgi saavutamisest või kõrvalekalde põhjustest. Selle ülevaate ühe osana võib rahandusminister küsida ka eelarvenõukogu hinnangut. Kuna eelarvenõukogu hindab juba praegu igal kevadel valitsussektori möödunud aasta eelarvepositsiooni, võib eelarvenõukogu seda analüüsi laiendada ka netokulude kasvu näitajale.</p> <p>4. Analüüs kodumaise eelarveraamistiku toimimise kohta. See analüüs tuleb koostada vähemalt iga nelja aasta järel või ka tihedamini juhul, kui Riigikogu rahanduskomisjon seda taotleb. Tegemist on ELi direktiivide ülevõtmisest lähtuva nõudega, mis eeldab eelarvenõukogult regulaarse hinnangu koostamist selle kohta, kuidas kodumaine eelarveraamistik (sh reeglid, protsessid, järelevalve) töötab.</p> <p>5. Analüüs rahandusministeeriumi makromajandus- ja rahandusprognooside paikapidavuse ehk prognoositäpsuse kohta. See analüüs tuleb koostada vähemalt iga kolme aasta järel. Kui senimaani koostas rahandusministeerium regulaarseid ülevaateid oma prognooside täpsusest ise, siis ELi direktiivid nõuavad, et selliseid analüüse riigi ametlike prognooside kohta peab koostama asutus, kes ise ei ole nende prognooside koostaja. Eelarvenõukogu senist mandaati silmas pidades on loomulik, et analüüsi koostajaks võiks edaspidi olla just eelarvenõukogu.</p> <p>6. Arvamus kodumaiste eelarvereglite vabas-</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			tusklausli rakendamise kohta enne valitsuse otsuse tegemist. Ehkki tegemist ei ole ELi direktiividest lähtuva nõudega, näeb eelnõu ette, et enne kui valitsus teeb otsuse eelarvereeeglite vabastusklausli kehtestamise või pikendamise kohta, esitab oma arvamuse ka eelarvenõukogu. Eelarvenõukogu hinnangul on see mõistlik ettepanek ja eelarvenõukogul oleks valmisolek ka selle ülesande täitmiseks.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
96	Eelarvenõukogu	Arvamus	<p>Peale selle on eelarvenõukogul edaspidi kohustus lasta enda tegevust ja töökorraldust regulaarselt analüüsida välisel hindajal (external review). Uus eelarveseadus näeb ette, et selline hinnang tuleb koostada iga nelja aasta järel või ka tihedamini juhul, kui Riigikogu rahanduskomisjon seda taotleb. Välise hindaja ehk raportööri nimetamine on määratud Eesti Panga nõukogu ülesandeks.</p> <p>Valdavalt oleks seega tegu uute ülesannetega, mis ei oleks eelarvenõukogule kohustuseks mitte igal aastal, vaid eraldivõetuna teatava regulaarsusega iga 3–4 aasta järel. Olulise sisulise muudatusena hindaks eelarvenõukogu edaspidi mitte ainult kodumaiste eelarvereeeglite täitmist, vaid ka Eesti riigirahanduse vastavust Euroopa Liidu eelarvereeeglite nõuetele, sh netokulude kasvu arvestuses.</p>	Arvestatud	

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
97	Vabaühenduste Liit	Arvamus, punktid 48, § 53 ¹	<p>1. Eelnõu seletuskiri viitab, et seaduse muudatuste jõustumise korral on ministriumidel jätkuvalt võimalik valida avalikult strateegilisi partnereid. Strateegiline partnerlus on riigi ja kodanikuühiskonna vaheline koostöövorm, mille on algatanud Siseministeerium ning Vabaühenduste Liit – ja millel on olnud oma kindel loogika (loe Lisa 1). Kui võrrelda strateegilise partnerluse olemust ja eelnõusse kirjutatud projektipõhise toetamise regulatsioone, saab öelda, et katuvus on neis elementides, mis puudutavad tehnilist rahastamist (eesmärk, mõõdikud, eelarve, ajakava, aruandlus ja toetuse sihtotstarbelisus), kuid strateegilise partnerluse sisuks on mitu olulist komponenti, mida projektipõhise toetuse definitsioon ei hõlma. Projektipõhine toetus võib olla ühekordne ja lühiajaline, strateegiline partnerlus eeldab pikaajalist ning püsivat koostööd.</p> <p>Projektipõhisel toetamisel on fookus konkreetse tegevuse rahastamisel, strateegilise partnerluse puhul võib toetus katta ka organisatsiooni kulusid baasvõimekuse hoidmisel eesmärgi saavutamiseks. Käesoleval juhul jääb selgusetuks, kas paragrahvi 53¹ saab muudetud kujul tõlgendada selliselt, et projektipõhist toetust on võimalik eraldada strateegilisele partnerile nt eelmainitud baasvõimekuse kasvatamiseks.</p>	Selgitame	<p>Riigi vaates on oluline läbi mõelda ja korraldada strateegiliste partnerite rahastamine. Vabaühenduste Liidu kooskõlastamisel esitatud kirjast nähtub, et toetuse andmine peaks vastama järgmistele kriteeriumidele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eesmärk; 2) toetuse sihtotstarbelisus; 3) mõõdikud (teostavate tegevuste tulemusmäärad); 4) ajakava; 5) pikaajaline ja püsiv koostöö; 6) organisatsiooni kulude katmine baasvõimekuse hoidmise eesmärgi saavutamiseks; 7) avatud konkurss; 8) aruandlus. <p>Kõigile nendele tingimustele vastab projektipõhine toetus, sh saab strateegiline partnerlus ja strateegiliste partnerite tegevuskulude rahastamine toimuda ka projektipõhiselt, tööjõu- ja majandamiskulude sihtfinantseerimisena. Samuti ei pea see olema tingimata üheaastane otsustus, sest riigiasutus saab vajadusel võtta kohustusi ka järgnevatele aastatele, kui kohustuste võtmise piirmäär seda võimaldab (RES § 60 lg 4).</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
98	Vabaühenduste Liit	Arvamus, punktid 51, § 53 ²	<p>2. Eelneva punktiga seonduvalt näeb eelnõus sisalduv muudatus ette, et edaspidi saab tegevustoetust anda vaid keskvalitsuse juriidilisele isikule.</p> <p>Jääb arusaamatuks, miks ei või tegevustoetusele kvalifitseeruda ka vabaühendus, kui tegevustoetus on kooskõlas ministeeriumi valitsemisala strateegilise planeerimisega ning olemas on seos strateegiliste arengudokumentidega.</p> <p>Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend § 24 lg 2 p 3 ei viita, et käesoleval juhul on mõeldud ainult riigi asutatud juriidilisi isikuid. Näiteks töötavad avatud valitsemise partnerluse edendamise nimel Eestis nii need juriidilised isikud, kes on asutatud riigi poolt, kui ka need, kes on eraõiguslikud juriidilised isikud. Riik on vastavaid juriidilisi isikuid kaasanud võrdsetel tingimustel, mistõttu oleks loogiline, et tegevustoetuste eraldamise korral oleks riigil võimalik toetada ka eraõiguslikku juriidilist isikut, seda avatud konkursi korras.</p>	Selgitame	Vt vastus nr 97. Projektipõhise toetuse saajate ring ei ole seaduse kohaselt piiratud. Toetuse andmise puhul tuleb veenduda, et täidetaks toetuse andmise eesmärged või avalikke eesmärged ning riigi raha on kasutatud säästlikult ja parimal võimalikul moel. Projektipõhine toetus tagab eelnõu kohaselt vähemalt kohustuse eesmärged seada ja aruandlust esitada.
99	Vabaühenduste Liit	Arvamus, punktid 53, § 55 ¹	<p>3. Toetuste andmekogu loomist tervitame. Vabaühenduste Liit on MTÜraha platvormil kaudu avaldanud aastaid andmeid ja ülevaadet sellest, millised vabaühendused ja kui palju erinevatelt avaliku sektori asutustelt makseid saavad. Samas nähtub eelnõust, et andmekogus sisalduvad andmed ei oleks avalikud.</p> <p>Kuigi on mõistlik, et kogu andmestik ei oleks avalik, on Vabaühenduste Liidu hinnangul vägagi mõistlik, et andmekogu loomisega kaasneks ka avalik liides, mis võimaldaks kõigil kodanikel näha raha kasutamisega seonduvat infot. Eeskujuks saab tuua Norra kuningriigi poolt rajatud keskkonna tilskudd.no2, kus on võimalik toetuse eraldusi näha ühingute, regioonide, valdkondade jne kaupa.</p>	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
100	Vabaühenduste Liit	Arvamus, mõjuanalüüs	Juhime lõpetuseks veel tähelepanu, et mõjuanalüüsis ei ole vabaühendusi märgitud kui muudatustest mõjutatud sihtrühma. Arvestades, et eelnõu puudutab otseselt vabaühenduste rahastamise korda, on selline tähelepanuta jätmine põhjendamatu ja vähendab seaduseelnõu mõjuanalüüsi usaldusväärsust.	Arvestatud	Seletuskirjas on vabaühendustele toetuste andmise selgitusi oluliselt täiendatud.
101	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 48, § 53 ¹ lõige 1, 1 ¹	1. Teeme ettepaneku kasutada riigieelarveliste toetusliikide käsitlemisel õigusaktides ja juhendmaterjalides ühtset terminoloogiat (s.t nii riigieelarve seaduses, avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendis, tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatus ja teistes haakuvates Rahandusministeeriumi välja antud aktides). Soovime, et paralleelselt ei oleks kasutusel nii „projektipõhine toetus“ (eelnõus) kui ka „sihtfinantseerimine“ (kehtivad õigusaktid), kuna see tekitab segadust. Palume, et valitaks üks termin, mis on arusaadav võimalikult paljudele osapooltele ning seda kasutatakse läbivaltselt õigusaktides ja muus dokumentatsioonis.	Arvestamata	<p>Eelarvestamisel ja finantsarvestuses ei kattu kõik mõisted. Kuna riigieelarves ei ole kasutusel terminit "tegevuskulud" nagu rahandusministri 11.12. 2003. a määruses nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“, siis on sätestatud, et tegemist on kuludega. RES § 26 lõike 4 punkti 2 kohaselt on kulud riigi kasutatavad vahendid, mis pole investeringud ega finantseerimistehingud. Kaalusime ka varianti asendada "kulud" "tööjõu- ja majandamiskuludega", kuid spetsialistide hinnangul ei kata see ära finantsarvestuse terminit "tegevuskulud".</p> <p>Riigieelarve jaoks on investering defineeritud riigieelarve seaduse § 26 lõike 4 punktis 3 ja see on materiaalse ja immateriaalse põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks planeeritud vahendid. Eelarveklassifikatori Lisa 4 "Eelarvekontod" Investeringute all on materiaalse ja immateriaalse põhivara soetused koos ühel kontrol.</p> <p>Kuigi aastate jooksul on eelarvestamise ja finantsarvestuse terminid lähenenud, on siiski jäänud veel erisusi. Erinev terminoloogia ei ole selle eelnõu raames tekkinud probleem, vaid tegemist on erinevate valdkondadega. Lisaks oleme leidnud, et terminid ei kattu ka õigusvaldkonna ja maksustamisega. Seega terminite ühtlustamine nõuaks Eesti õiguse ülest suuremat reformi.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					Finantsarvestuse terminite muutmine võib osutuda keerukaks, sest need kehtivad ka erasektoris.
102	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 27, § 26 lõige 5 ¹	2. Eelnõu punktiga 27 muudetakse seaduse paragrahvi 26 lõiget 5 ¹ . Nõustume esitatud muudatusega, kuid märgime, et muudatuse tulemusel tõuseb märgatavalt asutuste töökoormus.	Selgitame	Nõustume, et võib tekkida juurde töökoormust, kuid 2025. aasta eelarve lisas esitatud eelarve liigendus näeb ette veelgi detailsema eelarve jälgimise ja eelarve ebatäpsuste korral vajaks see veelgi tihedamat muutmist. Ka praegu tuleb muudatuse sisu selgitada, et mõista muudatuse vajadust. Täiendav töökoormus võib tekkida muudatuste esitamisel Riigikogu rahanduskomisjonile ja seoses kaasnevatele küsimustele vastamistega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
103	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 48, § 53 ¹ lõige 1	3. Ettepanek eelnõu punkti 48 kohta: Eelnõus võiks lihtsustada sõnastust § 53 ¹ lg 1 osas. Leiame, et antud sätte paremaks loetavuseks ei ole vaja taotlusvoorude korraldamise vajadust täiendavalt välja tuua, kuna § 53 ¹ lg 1 ¹ katab selle põhimõtte. Uue sõnastuse ettepanek: <i>„(1) Ministeeriumi valitsemisala vahenditest antava sihtfinantseerimise/riigisisese projektipõhise toetuse eraldamise ja kasutamise, aruandluse, vahendite või selle jäägi tagasinõudmise tingimused ja korra, kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega, kui nimetatud tingimused ja kord ei tulene muust õigusaktist;“</i>	Arvestamata, selgitame	Volitusnormi sõnastus peab olema trafaretne. Viidatud volitusnormiga on hõlmatud kõik tegevused, mis on vajalik toetuse andmiseks ja mis ei pea sisalduma seaduses. Nendeks on toetuse andmine, sealhulgas (aga mitte ainult!) taotlusvoorude korraldamine (selle alla kuulub ka taotlejate hindamine ja toetuse saajate välja valimine), toetuse kasutamine, aruandlus (mis ei ole otseselt toetuse kasutamine, aga on toetuse saamise ning kasutamise kaasnep ülesanne, mis on vajalik toetuse kasutamise kontrolliks) ja toetusena antud vahendite või selle jäägi tagasinõudmine. Kõik tegevused toetuse andmisel peaksid mahtuma nende alla.
104	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 49, § 53 ¹ lõige 1 ¹	4.1. Mõistame ja toetame põhimõtet, et investeerimiste tegemine peaks lähtuma strateegilistest suundadest ja arengudokumentidest, et tagada riigi vahendite sihipärane ja läbimõeldud kasutamine. Samas soovime juhtida tähelepanu, et arengudokumentid on sageli valikupõhised strateegiad, mis ei hõlma kogu valitsemisala tegevusvaldkondi, vaid keskenduvad prioriteetsetele arenguhüpetele. Praktikas on esinenud olukordi, kus toetuse eraldamine on olnud sisuliselt põhjendatud ja vajalik, kuid ei ole otseselt seotud arengukavadega (nt viimastel aastatel kriiside lahendamine, tehisintellekti rakendamine või kodulähedaste maakoolide toetamine). Sellistes olukordades võib sätte jäik tõlgendamine vähendada riigi paindlikkust kiiresti reageerida muutuvatele oludele. Soovime vältida olukorda, kus toetuse eraldamise õigustamiseks hakatakse looma kunstlikke seoseid arengudokumentidega, mis võib viia sisuliselt põhjendamatu toetuste välistamiseni või halduskoormuse suurenemiseni. Teeme ettepaneku muuta § 53 ¹ lg 1 ¹ lauset järgnevalt	Arvestamata, selgitame	Regulatsiooni mõte seondub tegevuspõhise eelarvega. Kogu tegevuspõhine eelarve on üles ehitatud strateegilistest arengudokumentidest lähtuvalt. RES § 19 lõike 1 kohaselt on strateegilised arengudokumendid riigi pikaajaline arengustrateegia, poliitika põhialused, valdkonna arengukava ja programm. RES § 26 lõike 5 kohaselt liigendatakse riigieelarve kulud tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste lõikes. RES § 20 lõikest 4 tulenevalt koostatakse programm kooskõlas eelarvestrateegia perioodiga. Programmi kinnitab minister. Vabariigi Valitsuse 19. detsembri 2019. aasta määruse nr 117 "Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise kord" § 1 lõike 5 kohaselt moodustavad valdkonna arengukava ja programmi eesmärgid ning nende mõõdikud koos tulemusvaldkonna eesmärkidega strateegilise planeerimise raamistikku, mis on aluseks eelarvestrateegia ja riigieelarve koostamisel. Toetuse andmisel tuleb samamoodi lähtuda üldiselt strateegilise planeerimise raamistikust, st igale detailile ei pea olema raamistikus viidatud, et sellele võiks toetust anda.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			„Riigisisest projektipõhist toetust antakse üldjuhul kooskõlas valitsemisala arengudokumentidega kulude ja investeeringute sihtfinantseerimiseks.“		
105	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 49, § 53 ¹ lõige 1 ¹	<p>4.2. Eelnõu § 53¹ lõike 1¹ kohaselt välistatakse projektipõhise toetuse saajana riigiasutus ning kehtestatakse nõue, et riigiasutustele ette nähtud kulude eelarve tuleb kavandada otse riigieelarvesse vastava valitsemisala eelarve kaudu.</p> <p>Samas on seletuskirjas selgitatud, et eelnõuga ei piirata siiski juriidiliste isikute ringi, kellele projektipõhist toetust võib anda, seega võib toetuse saajaks olla ka muu juriidiline isik, kui keskvalitsusse kuuluv. Samuti on selgitatud, et projektipõhise toetuse tagasinõudmine kohtu kaudu ei ole võimalik, kuna riigiasutused ei ole „Tsiiviilseadustiku üldosa seaduse“ tähenduses iseseisvad isikud. Lisaks kaasneks tagasinõutavale summale viiviste ja intresside arvestamine, mis tuleb samuti tasuda riigieelarvest.</p> <p>Märgime, et on olemas taotlusvoorud, mille tingimused ja kord on kehtestatud määrusega, kus taotlejateks</p>	Arvestatud	Projektipõhise toetuse saajate ringi eelnõus ei piirata. Eelnõu ja seletuskiri vastavalt muudetud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>võivad olla ka riigiasutused võrdsetel alustel teiste juuriidiliste isikutega. Seetõttu teeme ettepaneku täiendada eelnõu sätet viisil, mis lubab sihtfinantseerimist ka riigiasutustele kuid üksnes avaliku taotlusvooru kaudu. Peame sätet vajalikuks, et asutustel säiliks võimalus taotleda vahendeid, sh teiste ministeeriumite haldusalade vahenditest. On juhtumeid, kus ilma taotlusvooruta ei ole võimalik tagada riigieelarve säästlikku, tõhusat ja mõjusat kasutamist. Näiteks, kui HTM soovib teha avatud taotlusvooru tehnoloogiaalase õppevara soetamiseks, siis riigikoolidel poleks õigust taotleda. Samas ei ole mõistlik antud vahendeid ka otse eelarvesse planeerida, sest puudub ülevaade tegelikust vajadusest.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
106	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 49, § 53 ¹ lõige 1 ¹	<p>4.3. Eelnõu § 53¹ lõike 1¹ ja seda avava seletuskirja kohaselt tuleks edaspidi anda strateegilistele partneritele tegevustoe asemel projektipõhist toetust/sihtfinantseeringut. Rahandusministri 11. detsembri 2003. a määruse nr 105 „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhend“ kohaselt eeldab sihtfinantseering toetuse saajalt detailset aruandlust projekti eelarve kasutamise kohta.</p> <p>Haridus- ja Teadusministeeriumil on alates 2021. a oma strateegiliste partneritega sisse töötatud süsteem, kus toetuse saaja detailset kuluaruannet ei esita. See ei tähenda, et partnerite tegevuse tulemusega ei kontrollita, vaid seame esikohale sisulise, mitte kulupõhise kontrolli. Vastavalt haridus- ja teadusministri 10. veebruari 2025. a määruse nr 5 „Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord“ § 21 lõikele 2 peavad aruanded hõlmama ülevaadet toetuse kasutamise perioodil tehtud tegevustest, mis vastavad kokkulepitud tegevuskavale ja eelarvele. Sama paragrahvi lõige 5 annab ministeeriumile õiguse küsida teavet toetuse kasutamise kohta ja tutvuda dokumentidega, sh esitada arupärimisi toetuse kasutamise kohta, küsida tõendeid tegevuste toimumise, tulemuste kohta jms. Kinnitame, et oleme selliseid arupärimisi läbi viinud ning selle tulemusena ka toetust partneritelt tagasi küsinud.</p> <p>Palume eelnõus ja seletuskirjas arvestada ning avada põhimõtet, et projektipõhise toetuse eraldamisega ei pea kaasnema detailne kulupõhine kontroll. Olukorras, kus ministeerium peab hakkama teostama mitmekümnete aruannete detailset kulude kontrolli, suureneb halduskoormus märkimisväärselt. Selline suund on vastuoluline koalitsioonileppega 2025-2027 võetud põhimõttele vähendada bürokraatiat ja lõpetada haldus-</p>	Selgitame	Projektipõhise toetuse aruandluse detailsuse määrab ministeerium. Toetuse andmise puhul tuleb veenduda, et täidetaks toetuse andmise/avalikke eesmärgid ning riigi raha on kasutatud säästlikult ja parimal võimalikul moel. Projektipõhine toetus tagab kohustuse eesmärgid seada ja aruandlust esitada. Seega strateegiline partnerlus ja strateegiliste partnerite tegevuskulude rahastamine saab toimuda ka projektipõhiselt, tegevuskulude sihtfinantseerimisena. Samuti ei pea see olema tingimata üheaastane otsustus, sest riigiasutus saab vajadusel võtta kohustusi ka järgnevatel aastatel, kui kohustuste võtmise piirmäär seda võimaldab (RES § 60 lg 4).

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			koormuse pealekasv. Ka uus EL vahendite periood liigub jõuliselt üle tulemuspõhisele rahastamisele. Täpsed aruandluse esitamise ja toetuse tagasinõudmise põhimõtted peaks siiski reguleerima vaid valdkonna eest vastutav minister määrusega.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
107	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 49, § 53 ¹ lõige 1 ¹	<p>4.4 Teeme ettepaneku muuta eelnõus esitatud sõnastust § 53¹ lg 1¹ osas. Leiame, et erandjuhtumite puhul pole alust määruse loomiseks. Uue sõnastuse ettepanek:</p> <p><i>„(1¹) Riigisisest projektipõhist toetust antakse käesoleva seaduse alusel füüsilistele või juriidilistele isikutele riigieelarve vahenditest üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Erandjuhul ja põhjendatult võib riigisisest projektipõhist toetust anda otsustuskorras.“</i></p> <p>Haridus- ja Teadusministeerium eraldab lisaks tegevustoetusele igal aastal ülikoolidele ka nn projektipõhiseid toetusi ~3 mln euro eest (s.o umbes kümme-kond erinevat lepingut). Konkreetsete näidetena saab välja tuua Tartu Ülikooli liikumislabori all tegutseva Liikuma Kutsuva Kooli programmi, Tartu ja Tallinna Ülikoolidele eraldatud toetust Balti Infohäirete Sekkeskuse (BECID) tegevusteks (tegemist on Euroopa Digitaalmeedia Vaatluskeskuse Baltimaade üksusega) või õpetajakoolituse üliõpilastest abiõpetajate tagamist, mille kaudu käivad tudengid eestikeelsele õppele ülemineku raames koolides ja lasteaedades õpetajaid abistamas. Seni on eraldatud toetusi riigieelarveliste toetuslepingutega, kuna tegevused on kajastatud ministri poolt kinnitatud programmide, eelarvete ja kulude käskkirjas.</p> <p>Eelnõu sätte kohaselt tekiks edaspidi vajadus sellelaadsete toetuste eraldamine fikseerida määrusega, et tagada vaba konkurents ning toetuste jagamise läbipaistvus. Ministeeriumil on raskusi mõistmisega, kuidas korraldada sellelaadsete toetuste eraldamine ilma asjatu bürokraatia ja halduskoormuse kasvatamiseta. Tegemist on väga konkreetsete tegevustega, mida saavad ellu viia väga konkreetsete asutused. Toetuseid ei</p>	Selgitame	Projektipõhise toetuse andmisel tuleb igal juhul eelistanud avatud taotlusvoorude korraldamist. Kui projektipõhise toetuse andmise määruks on võimalus erandina ja põhjendatult otsustuskorras toetust anda, siis on see võimalik. Me ei sooviks regulatsiooni detailsemaks teha. Minister võib oma määrukses ise reguleerida juhud, mil võib toetust anda otsustuskorras, nt avalik-õiguslike ülikoolidele (mis eesmärgil?) (miks just nendele?). Kuid antud näidete puhul tuleb ka kaaluda, kas tegemist ei ole teenuse ostmisega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			ole võimalik viia ka ülikoolide halduslepingute alla, kuna sellisel juhul kaoks toetuse sihipärane eesmärk ning hajustuks aruandluskontroll. Seetõttu teeme ettepaneku, et paragrahv 53 ¹ lõikes 1 ¹ fikseeritakse erandjuht, kus põhjendatult võib projektipõhist toetust anda otsustuskorras.		
108	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmistete ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 51, § 53 ²	5.1. „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi“ lisa 1 järgi hõlmab kontogrupp 452 „Antud tegevustoetused“ ka „liikmemakse“, sh liikmemakse nii riigisisestes kui ka rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise eest. Samuti käsitletakse liikmemakse „Tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatus“ tegevustoetusena. Eelnõu § 53 ² lõike 2 järgi võib tegevustoetuse saajaks olla vaid keskvalitsuse juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.	Arvestatud	Eelnõu on täiendatud ja lisatud, et liikmemaksudele regulatsioon ei kohaldu.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			Eeltoodut arvesse võttes teeme ettepaneku täpsustada nii eelnõus kui ka seletuskirjas, kas eelnõu § 53 ² hõlmab tegevustoetustena ka „liikmemakse“ või mitte.		
109	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 52, § 55	6.1. teeme ettepaneku täiendada eelnõus esitatud § 55 lõiget 5 punktiga, mille kohaselt võib pärast lõikes 6 sätestatud tagasimaksetähtaja möödumist taotleda riigiasutustelt tagastamata jäägi tagasinõudmist riigieelarve muudatuse kaudu valitsemisala eelarvesse. Selline lähenemine välistab kasutamata toetuse jäägilt viivise ja intressi lisandumise.	Osaliselt arvestatud, selgitame	Eelnõusse on lisatud säte, mille kohaselt riigiasutustelt viiviseid ja intresse ei nõuta. See on sarnane säte EL toetustega (Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seadus). Kuna asutuste vahel toetuste jagamine on haldusesisene suhe, mille puhul on välistatud ka toetuse tagasinõudmine kohtu kaudu, siis tuleb sellise olukorra tekkides lahendused leida raha tagasimaksmisel. Üks võimalus on nagu ka HTM viitas valitsemisalade ja RaM kokkuleppel teha ettepanek riigieelarve muutmiseks. Kuid siin võib olla ka teisi lahendusi, seetõttu seadusesse regulatsiooni loomist ei poolda.
110	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 52, § 55	6.2. kavandatava eelnõu kohaselt muudetakse seaduse §-i 55, mille lõike 6 kolmandas lauses öeldakse, et erandjuhul ja põhjendatult võib toetuse andja pikendada toetuse tagasimakse tähtaega toetuse saaja taotlusel ja ajatada tagasimaksmise, nõudes vajaduse korral tagatist. Teeme ettepaneku täiendada seletuskirja ja selgitada, milliseid tagatise peetakse aktsepteeritavaks, milline dokumentatsioon tuleks esitada (nt pangagarantii, hüpoteeegi tõendamine), kes otsustab tagatise sobivuse.	Selgitame	Tagatise sobivuse otsustab toetuse andja. Tagatis peab olema piisav veendumaks, et tagasimakse ajatamise tõttu ei jää toetuse saaja kohustus toetus tagasi maksta, täitmata.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
111	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 53, § 55 ¹	<p>7.1. Eelnõu kohaselt täiendatakse seadust §-ga 55¹, milles sätestatakse toetuse andmekoguga seonduv, sh volitusnorm andmekogu loomiseks. Toetuste andmekogusse kantakse riigisisese projektipõhised toetused.</p> <p>Märgime, et kavandatud norm, mis näeb ette võimaluse andmekogu asutamiseks, kuid mitte kohustuse, tekitab segadust. Seletuskirja põhjal tekib küsimus, kas reguleerida püütakse andmekogu või on juttu toetuste menetlemise ühtse IT-lahenduse kui infosüsteemi arendamisest. Vastavalt avaliku teabe seaduse § 43¹ lg 1 on andmekogu riigi, kohaliku omavalitsuse või muu avalik-õigusliku isiku või avalikke ülesandeid täitva eraõigusliku isiku infosüsteemis töödeldavate korrastatud andmete kogum, mis asutatakse ja mida kasutatakse seaduses, selle alusel antud õigusaktis või rahvusvahelises lepingus sätestatud ülesannete täitmiseks. Teisisõnu, andmekogu asutatakse juhul, kui on vaja mingi konkreetse seadusest tuleneva ülesande täitmiseks korrastatult andmeid töödelda.</p> <p>Käesoleval juhul on eelnõu sõnastatud nii, et korrastatud andmetöötluse vajadus ei ole selge. Seega ei ole võimalik ka anda volitusnormi andmekogu loomiseks. Kui on soov luua õiguslik alus taotluste menetlemise infosüsteemile, siis võiks seda selgemalt väljendada.</p>	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20.
112	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 53, § 55 ¹	7.2. Arvestades, et raamatupidamise seaduse § 12 lõike 1 kohaselt tuleb raamatupidamise algdokumente säilitada seitse aastat, teeme ettepaneku eelnõu § 55 ¹ muuta ja kehtestada toetuste andmekogusse kantud andmete säilitamiskohustus viie aasta asemel seitse aastat, välja arvatud juhul, kui mõnest teisest õigusaktist tuleneb pikem säilitustähtaeg.	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
113	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 53, § 55 ¹	7.3. Teeme ettepaneku § 55 ¹ jätta välja sõna „projektipõhine“. Eelnõu §55 ¹ lõiked 1, 2 ja 4 käsitlevad andmekoguga seotust vaid projektipõhise toetuse korral. Praktikas võib andmekogus menetleda nii sihtfinantseerimise, tegevustoetuse kui ka sotsiaaltoetuste taotlusi jm toetuse andmise ja sihtotstarbelise kontrollimisega seotud dokumente. Teeme ettepaneku andmekogu punkte laiendada kõikidele toetuse liikidele. S.t peab olema võimalus, kuid mitte kohustus.	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20.
114	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 54, § 56 lg 2 ²	Teeme ettepaneku, et minister võib muuta eelarvet ka asutuste gruppide vahel, mis on seadusega kinnitatud, muutmata programmi tegevuse mahtu (nt kutseõppeasutuse vahendid üldhariduskoolile või vastupidi). Riigikogu kinnitab riigieelarve seadusepildis asutuste gruppide, sh kooligruppide eelarve mahu. Palume eelnõu tekstis selgitada, et ministril jääb endiselt õigus muuta asutuste gruppide eelarvet. Kooskõlastatava eelnõu tekstist võib välja lugeda eksitava info, et muuta võib grupis olevate asutuste eelarvet grupi koondeelarvet muutmata. Kooligruppide vahelised eelarvemuudatused on paratamatud kuna a) üldhariduse andmisega tegelevad nii üldhariduskoolid kui kutseõppeasutused ning õppeaastati võivad koolide ülesanded muutuda või muutuvad õppekavad, b) õpilaste arvu muudatused õppeaasta jooksul, c) riik võib KOVilt koole üle võtta.	Arvestatud	Eelnõu sätet ja seletuskirja on muudetud, lisatud asutuste grupid.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
115	Haridus- ja Teadusministeerium	Kooskõlastame eelnõu järgmiste ettepanekute ja märkustega arvestamisel: punkt 59, § 59 ¹ lg 2	<p>9.1. Eelnõu kohaselt muudetakse § 59¹ lõige 2 ja sõnastatakse järgmiselt: „(2) Ülekantud riigieelarve vahendeid võib kasutada riigieelarvega määratud otstarbeks. Vahendite administratiivset liigendust võib ülekandmise korral muuta vaid juhul, kui ei muutu kulu otstarve. Ülekantavate riigieelarve vahendite tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahelist jaotust ning administratiivset ja käesoleva seaduse § 26 lõike 5¹ kohaselt esitatud majandusliku sisu liigendust võib ülekandmise korral muuta, kui see on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamisega.“;</p> <p>Sõnastust muudetakse, sest edaspidi võib vajadusel ülekandmisel muuta riigieelarve liigendust, mis sõnastatakse eelnõu §-s 26 lõikes 5¹, kui muutmine on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamisega.</p> <p>HTMile on oluline, et oleks võimalik paindlikult ja kuluefektiivselt sihtotstarvet muutmata suunata eelarve jääke asutuste vahel, sest see suunamine ei muuda tegevuse sisu ehk otstarvet. Käsiraamatu peatükk 8.2 alapunkt 8 kitsendab tegevuste elluviimist sihtotstarbe vaates. Tänane Rahandusministeeriumi selgitus suunata jääk ikkagi samale asutusele, kus see tekkis, ja muuta baaseelarvet ei ole mõistlik, sest on asutusele väga eksitav (hariduses kujuneb nt koolide baaseelarve kindlate mudelite järgi, eelarvet ei pruugigi sellisel kujul baasis olla), töömahukas ning bürookraatlik, kuna eeldab mitmeid ümberarvestusi ja ministri eelarve jaotuse käskkirja muudatusi.</p>	Arvestamata, selgitame	Leiame, et ei ole põhjendatud muuta täna kehtivat olukorda, et riigieelarve ülekantud vahendeid kasutatakse riigieelarves määratud otstarbel. Otstarvet võib ülekandmisel muuta ainult riigieelarve seaduses esitatud tingimustel, milleks on ka edaspidi ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamine või lõpetamine. § 56 lõike 2 ² alusel tehakse riigieelarves muudatusi eelarveaasta jooksul.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			Teeme ettepaneku, et ülekantavate riigieelarve vahendite puhul rakenduks samuti § 56 lõige 2 ² , mille tulemusel analoogselt võiks muuta tegevuse piirmääraga vahendite täiendavat detailsemat majandusliku sisu liigendust selle kogumahtu muutmata ning muuta ka valitsemisala riigiasutuse eelarve jääke.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
116	Andmekaitse Inspeksioon	eelnõu osas järgmised tähelepanekud: punkt 53, § 55 ¹	<p>Eelnõu § 1 punktiga 53 (kavandatud RES § 55¹) sätestatakse volitusnorm, mis lubab Vabariigi Valitsusel või tema volitatud valdkonna eest vastutaval ministril määrusega projektipõhise toetuse andmisega seotud ülesannete täitmiseks asutada toetuste andmekogu ja kehtestada selle põhimääruse. Andmekogus kavandatakse töödelda muu hulgas ka isikuandmeid, sh eriliigilisi isikuandmeid. Seletuskirjas on täpsustatud, et RES § 55¹ lõike 1 alusel on võimalik riigisisese projektipõhise toetuse andmise tingimusi kehtestada erinevatel ministritel ja erinevates valitsemisalades kasutatakse erinevaid toetuse andmisega seotud infosüsteeme või andmekogusid.</p> <p>Sellest võib järeldada, et andmekogusid on võimalik asutada erinevate toetuste menetlemiseks, mis eeldab ka erinevate andmete töötlemist.</p> <p>AKI arvates ei ole isikuandmete kaitse üldmääruses (IKÜM) sätestatud minimaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtete koostöös olukord, kui seadusandja annab lubava volitusnormiga Vabariigi Valitsusele või ministrile volituse asutada andmekogu ja töödelda selles kõiki RES § 55¹ lg-s 4 nimetatud andmeid nii, et seadusega ei ole kindlaks määratud (vähemalt liigiti), millises andmekogus milliseid isikuandmeid töödeldakse. See toob kaasa võimaluse tõlgendada seadusega sätestatud volitusnormi liiga laialt (nt hakatakse juriidilise isiku toetuse saamise taotluse menetlemisel kogu juhatuse liikme rahvusega seotud andmeid).</p> <p>Seaduse tasandil andmekogu andmekoosseisu kindlaks määramine tähendab seda, et andmekogus tuleb neid ning ainult neid andmeid töödelda. Juhul kui konkreetse andmekogu eesmärgi saavutamiseks ei ole vaja mõnd RES § 55¹ lg-s 4 sätestatud andmekategooriat töödelda,</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>peab see olema seadusest selgelt loetav.</p> <p>Seaduses olev andmekogu põhimäärust puudutav volituskorraldus peab andma andmekogu pidamisele kindlad raamid ehk peab mh loetlema, mida põhimääruses reguleeritakse (nt pidamise kord, andmeandjad, andmevahetus teiste andmekogudega, vastutava/volitatud töötleja ülesanded, juurdepääs ja andmete väljastamise kord, muud korralduslikud küsimused). See regulatsioon ei tohi olla lubava iseloomuga, kuna juhul, kui otsustatakse asutada andmekogu ja selle asutamine on ette nähtu põhimäärusega, siis põhimääruse kehtestamine on andmekogu asutajale kohustuslik. AKI hinnangul peab seadusandja eelnõuga andma kohustava volituskorralduse andmekogu põhimääruse kehtestamiseks.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
117	Andmekaitse Inspeksioon	eelnõu osas järgmised tähelepanekud: punkt 53, § 55 ¹ lõige 3 ja 4	<p>Kavandatava RES § 55¹ lg 4 p-de 3 ja 4 kohaselt kantakse andmekogusse toetuse taotlemise, andmise ja kasutamise seotud andmed ja otsused ja muud andmekogu pidamise eesmärgiga otseselt seotud andmed. Seletuskirjas on selle kohta täpsustatud, et need punktid eeldavad täpset määratlemist andmekogu põhimääruses, et vältida liigset andmete kogumist ja tagada jätkuvalt andmete minimeerimise põhimõtte järgimine. Nimetatud selgitus aga ei too juurde selgust küsimuses, milliseid andmeid nende punktide all ikkagi silmas on peetud.</p> <p>Märgime, et PS §-st 3 ja 26 tulenevalt tuleb töödeldavate isikuandmete kategooriad sätestada seaduse tasandil, st isikuandmete osas ei tohi otsustamise õigust anda üle määrusandjale. Palume eelnõu seletuskirjas täpsustada, milliste andmetega tegu on ning kui need andmed sisaldavad isikuandmeid, seda selgemalt seadusega reguleerida (praeguses sõnastuses on p-des 3 ja 4 nimetatud andmete kategooriad liiga laiad), tuues eelviidatud punktides välja töödeldavate isikuandmete liigid.</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
118	Andmekaitse Inspeksioon	eelnõu osas järgmised tähelepanekud: punkt 53, § 55 ¹ lõige 5	<p>Kavandatava RES § 55¹ lg 5 esimese lause kohaselt ei ole andmekogus sisalduvad andmed avalikud. Andmekogule on juurdepääs andmekogu vastutaval ja volitatud töötlejal ning andmeandjal enda kohta käivatele andmetele. Selgitame, et andmete avalikkus on reguleeritud avaliku teabe seadusega (AvTS), mille § 3 näeb ette, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. AvTS § 43⁸ lg 1 järgi peavad andmekogus töödeldavad andmed olema avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seadusega või selle alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. Ehk teatud avalikule teabele võib juurdepääsu piirata seaduses sätestatud korras. Seega kõik avalike ülesannete täitmisel töödeldav teave, on avalik, kui teabe suhtes ei ole juurdepääsupiirangut pandud.</p> <p>Juurdepääsupiirangute üldised alused on sätestatud AvTS §-s 35 ning tegemist on ammendava loeteluga, va AvTS § 35 lg 1 p-s 19 nimetatud juhul, kui juurdepääsupiirang on kehtestatud eriseaduses. Juurdepääsupiirangu norm peab olema konkreetne ja selge ning sellest peab selguma, miks juurdepääsupiirang kehtestatakse. Seega juhul, kui eelnõuga soovitakse näha ette juurdepääsupiirangu erinormina, peab see olema selgesõnaline ning selle kehtestamise vajadus peab olema põhjendatud. Muidu on tegemist sisutühja sättega, mida reaalelus rakendada AvTS-i rikkumata ei ole võimalik.</p> <p>Kavandatava RES § 55¹ lg 5 teise lause kohaselt andmekogule on juurdepääs andmekogu vastutaval ja volitatud töötlejal ning andmeandjal enda kohta käivatele</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			andmetele. Sätte sõnastus on natuke segane, kuna jääb arusaamatuks, kas tegemist on ikka andmeandja või andmesubjekti õigusega. Kui tegemist on andmesubjektiga, siis temal on õigus enda andmetega tutvuda otseselt IKÜM art-st 15 ehk seda eraldi seaduses välja tooma ei pea.		
119	Andmekaitse Inspeksioon	eelnõu osas järgmised tähelepanekud: punkt 53, § 55 ¹ lõige 6	Kavandatava RES § 55 ¹ lg 6 reguleerib andmete säilitamist. Nimelt säilitatakse toetuste andmekogusse kantud andmeid viis aastat arvates toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemise aasta 31. detsembrist, välja arvatud juhul, kui riigiabi reeglitest tuleneb teisiti. Toetuse andmise andmete säilitamise tähtaeg katkeb kohtumenevluse ajaks. Ehk andmete säilitamise tähtaeg on seotud toetuse saajale tehtud lõppmakse tegemisega. Tulenevalt sellest, et andmekogu eesmärgiks on taotluste menetlemine ehk andmekogu võib sisaldada ka nende taotlejate andmeid, kellele ei ole toetust jagatud. Seda	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			arvestades jääb arusaamatuks, kuidas sellisel juhul andmed säilitatakse ja millal kustutatakse. Palume regulatsiooni vastavalt täiendada.		
120	Andmekaitse Inspektsioon	eelnõu osas järgmised tähelepanekud: punkt 51, § 53 ³	Kavandatav RES § 53 ³ lg 1 näeb ette võimaluse anda ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt füüsilistele isikutele riigisisest sotsiaaltoetust, mille andmine ei ole ette nähtud seaduse või muu õigusaktiga, kui selleks on valitsemisala eelarves vahendid ette nähtud. Sama paragrahvi lg 2 täpsustab, et ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt antava riigisisese sotsiaaltoetuse andmise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. AKI peab vajalikuks rõhutada, et sellise korra ja tingimuste määramisel tuleb töödeldavate isikuandmete osas jääda seadusega ette antud raamidesse ehk sellise toetuse menetlemise kord ei tohi ette näha laiemat isikuandmete koosseisu, kui seadus lubab.	Arvestatud	Eelnõusse on lisatud toetuse andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemise sätted, mis hõlmavad ka sotsiaaltoetusi.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
121	Eesti Pank	Arvamus eelnõu kohta:	<p>Rahandusministeeriumi esitatud muudatused viivad Eesti riigieelarve seaduse vormilisse kooskõlla Euroopa Liidu majandusjuhtimise uuendatud raamistikutega. Seaduses sisalduvad arvulised piirangud valitsemissektori eelarve struktuursele positsioonile on nõudlikkuse poolest võrreldavad Euroopa Liidu raamistiku omadega.</p> <p>Nende piirmäärade järgi tuleb nii riigieelarve kui ka eelarvestrateegia koostada selliselt, et valitsussektori struktuurne puudujääk ei ületaks ühte protsenti jooksevhinnas mõõdetavast sisemajanduse koguproduktist ühelgi aastal möödusega, et juhul kui riigivõla suhe sisemajanduse koguprodukti on alla 30 protsendi ja riigi rahanduse pikaajalise jätkusuutlikkusega seotud riskid on väikesed, võib see puudujääk ulatuda kuni 1,5 protsendini.</p> <p>Eelnõu seletuskirja järgi (lk 6) tagab ühe protsendi suurune struktuurse puudujäägi piirmäär Eesti valitsemissektori võlakooormuse püsimise ca 30% juures SKPst ka pikas ettevaates. Eesti Panga hinnangul kehtib see järeldus aga vaid kitsastel eeldustel, sõltudes lähiaastate eelarvepoliitilistest eesmärkidest, Eesti majanduse praeguse tsüklilisest lähtepositsioonist ning eelarvekulude tulevase tsüklitundlikkuse hinnangute täpsusest jne.</p>	Arvestatud	Nõustume Eesti Panga hinnanguga.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
122	Eesti Pank	Arvamus eelnõu kohta:	<p>Eesti majanduse eripärade tõttu peaks meie sisemaine raamistik olema Euroopa Liidu omast siiski nõudlikum. Selleks on mitmeid põhjuseid, millest olulisemad on Eesti majanduse heitlikkus, mis on olnud suurem Euroopa Liidu keskmisest, ning Euroopa Liidu toetuste osakaalu vähenemine riigirahanduses.</p> <p>Eesti Panga hinnangul peaks võla kasvu ohjamine olema ka edaspidi eelarvepoliitika üheks peamiseks eesmärgiks. Riigi väike laenukoormus hõlbustab ligipääsu laenu turule ning suurendab seeläbi valitsuse valikuvabadust kriisiolukordades. Ettevaates on oluline silmas pidada, et Eesti majanduse nominaalne kasvu tempo kujuneb suure tõenäosusega aeglasemaks ja intressitase kõrgemaks kui eelmisel kümnendil, mis tähendab, et „võlast välja kasvamine“ muutub raskeks.</p> <p>Tuleb arvestada, et tõenäoselt suureneb Eesti valitsuse võlakoormus ootamatute kriisiolukordade tõttu ka tulevikus. Viimase veerandsajandi jooksul on Eesti valitsemissektori eelarvepositsioon olnud keskmiselt märksa tugevam sellest, mida nõuab uuenev eelarve seadus. Sellele vaatamata on valitsemissektori võlakoormus kasvanud sajandi alguse ligikaudu viielt protsendilt peaaegu 25 protsendini SKPst.</p> <p>Võlakoormuse ohjamise kasuks räägib ka rahvastiku vananemisega kaasnev tugevnev surve pensioni- ja tervishoiukulude tõusuks. Samuti näitavad teadusuuringud, et mida suurem on võlakoormus, seda kõrgem on intressimäär, millega ollakse nõus valitsusele laenu andma. Enamasti kaasneb sellega ka erasektori rahastamise kallinemine.</p>	Arvestatud	Seaduseelnõu kohaselt on Eesti eelarvereeqlid jätkuvalt nõudlikumad ELi raamistikust tulenevatest. Seda nii struktuurse tasakaalu nõude kui iga-aastase kohanduse näol. Samuti kehtib võlataseme piir, mille ületamisel rakenduvad rangemad piirangud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
123	Eesti Pank	Arvamus eelnõu kohta:	<p>Eesti Pank toetab seisukohta, mille järgi Euroopa Liidu üldist vabastusklaustlit ei rakendata Eestis auto- maatselt, vaid enne analüüsitakse selle käivitamise otstarbekust. Senine kogemus on näidanud, et Euroopa Liidu tasandil võidakse erandeid kasutada liiga kerge- käeliselt.</p> <p>Samuti on mõistlik ja vajalik raamistiku korrapärase ülevaatamise nõue. Reegleid muutes tuleks aga arves- tada riigirahanduse pikaajalist kestlikkust, mitte piir- duda ühe- või kaheaastase ettevaatega.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas ja ka menetluse käigus tuleks rõ- hutada, et seaduses sisalduvad eelarve struktuurse puudujäägi piirmäärad kirjeldavad suurimat lubatavat kõrvalekallet kestliku arengu rajalt, mitte sobivaimat eelarvepoliitika eesmärki.</p>	Arvestatud	Eesti Panga arvamuslega jääb üle vaid nõustuda.
124	Kaitseministeerium	Kooskõlastab eelnõu järg- miste märkus- tega: punkt 49, § 53 ¹ lõige 1 ¹	1. Eelnõu punktiga 49 täiendatakse RES § 53 ¹ lõikega 1 ¹ , millega nähakse ette, et riigieelarve vahenditest an- takse toetust üldjuhul avatud taotlusvoorst. Otsustus- korras võib toetust anda erandjuhul ja tingimusel, et minister on määrusega kehtestanud sellised toetuste andmise tingimused. Palume selgitada, kuidas ja kas see regulatsioon mõjutab otsustuskorras tehtud toetusi, mida tehakse Vabariigi Valitsuse või seadusandja ta- sandil ning mida sisuliselt täidetakse ministeeriumi valitsemisala eelarve kaudu.	Selgitame	Projektipõhise toetuse andmisel tuleb igal juhul eelis- tada avatud taotlusvoorstude korraldamist. Seda ka Vaba- riigi Valitsuse ja Riigikogu algatusel ministeeriumi va- litsemisala eelarvesse toetuse eelarve lisamisel. Kui projektipõhise toetuse andmise määru- ses on võimalus erandina ja põhjendatult otsustuskorras toetust anda, siis on see võimalik.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
125	Kaitseministeerium	Kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 49, § 53 ¹ lõige 1 ¹	2. Samuti täiendatakse RES § 53 ¹ lõiget 1 ¹ täiendusega, mille kohaselt välistatakse projektipõhise toetuse saajana riigiasutus ning kehtestatakse nõue, et riigiasutustele ette nähtud kulude eelarve tuleb kavandada otse riigieelarvesse vastava valitsemisala eelarverea kaudu. Antud muudatus seab asutusi ebavõrdsesse olukorda näiteks haridusasutused, (avalik-õiguslikud ülikoolid versus rakenduskõrgkoolid), kus rakenduskõrgkoolidel välistatakse riigiasutusena võimalus osaleda avatud taotlusvoorudes ning olla projektipõhise toetuse saaja. Selline ebavõrdne kohtlemine ei ole põhjendatud ning seega ei ole kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega. Teeme ettepaneku täiendada eelnõu sätet viisil, mis lubab sihtfinantseerimist anda endiselt ka riigiasutustele kuid üksnes avaliku taotlusvooru kaudu	Arvestatud	Projektipõhise toetuse saajate ringi eelnõus ei piirata. Eelnõu ja seletuskiri vastavalt muudetud.
126	Kaitseministeerium	Kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 51, § 53 ² lõige 2	4. Eelnõu punktiga 51 täiendatakse RES-i §-ga 53 ² , mille lõike 2 kohaselt võib tegevustoetuse saajaks olla vaid keskvalitsuse juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. Palume täpsustada nii eelnõus kui ka seletuskirjas, kas eelnõu RES § 53 ² hõlmab tegevustoetustena ka „liikmemakse“ või mitte. „Avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi“ lisa 1 järgi hõlmab kontogrupp 452 „Antud tegevustoetused“ ka „liikmemakse“, sh liikmemakse nii riigisisestes kui ka rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise eest. Samuti käsitletakse liikmemakse „Tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatus“ tegevustoetusena. Kindlasti peaks säilima võimalus anda tegevustoetust ka eraõiguslikele juriidilistele isikutele, kelle tegevus toetab ministeeriumi strateegilisi eesmärgi. Sellise toetuse andmine võiks toimuda üksnes läbi avatud taotlusvooru.	Osaliselt arvestatud, selgitame	Eelnõu ja seletuskiri muudetud. Paragrahvi 53 ² ei kohaldata liikmemaksude maksmisele, mida põhiseaduslik institutsioon ja ministeeriumi valitsemisala maksab siseriiklikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides osalemise eest. Tegevustoetuse ja projektipõhise toetuse üks erinevus on selles, et esimesele ei korraldata taotlusvoore, kuid teist korraldatakse läbi taotlusvoorde. Tegevustoetus on ette nähtud ainult keskvalitsuse juriidilistele isikutele. Kõigi juriidiliste isikute toetamist saab teha projektipõhist toetust andes. Kuna ettepaneku kohaselt avatud taotlusvoorud ei ole probleem, siis tundub, et pigem soovitakse lahendada aruandluse probleemi. Tegevustoetuse puhul ei nõuta aruandlust, kuid projektipõhisel toetusel nõutakse. Selle probleemi lahendamiseks märgime, et valitsemisalad ise kehtestavad, kui ulatuslik või detailne aruandlus on. Seega on võimalik ka vähem detailset aruannet nõuda.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
127	Kaitseministeerium	Kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 51, § 53 ³	5. Eelnõu punktiga 51 täiendatakse RES-i §-ga 53 ³ , reguleerides riigisiseseid sotsiaaltoetusi. Seletuskirja kohaselt puudutab see füüsiliste isikute toetamist. Palume seletuskirjas täpsustada, kas selle paragrahvi alusel füüsilistele isikutele loodud sotsiaaltoetus on tulumaksuga maksustatav või mitte.	Selgitame	Riigieelarve seaduse üldine volitusnorm ei kvalifitseeri neid sotsiaaltoetusi seaduse alusel makstavaks toetuseks ehk automaatselt maksuvabaks. Toetused, mida ei tulumaksuga ei maksustata on nimetatud TuMS § 19 lg 3. RaM-l on plaanis TuMSi stipendiumide maksustamine lähiajal üle vaadata ja ühtlustada.
128	Kaitseministeerium	Kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: eelnõu täiendamine	6. Palume täiendada eelnõud ning suunata aastast riigieelarvest tekstiparagrahvid antud eelnõusse, sh nt 2025. aasta riigieelarve seaduse § 10 tulude arvelt tehtavate kulude õigus ning § 5 riigieelarve vahendite liigenduse muutmine. Antud tekstiparagrahvid on aastast riigieelarvetes olnud juba mitmeid aastaid ning ei ole seetõttu enam ühekordsed.	Arvestamata, selgitame	Kaalusime mõlema tekstiparagrahvi esitamist riigieelarve seaduses. Aastase riigieelarve seaduse § 10 puhul leidsime, et tegemist on siiski ajutise iseloomuga erisustega. See tähendab, et neid ei ole võimalik seaduse jaoks üheselt sõnastada ega ka tuleviku jaoks ette vormistada. Aastase riigieelarve seaduse § 5 puhul ei soovitata rahalise mahu seadusesse sisse kirjutamist, sest jääb ühel hetkel ajale jalgu. Lisaks tuleks lihtsustada suhteliselt keerukat arvestusviisi, mille ümbermõtestamiseks ei olnud kahjuks piisavalt aega.
129	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta	Täna Teid võimaluse eest avaldada arvamust riigieelarve seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta. Eelnõus käsitletakse mitmeid olulisi probleeme, millele Riigikontroll on tähelepanu juhtinud. Põhjendatud on kaotada eelmisel aastal sisse viidud mahukas, kuid raskesti kasutatav, väheinformatiivne ja ministeeriumidele palju asjatut tööd tekitav riigieelarve lisa ja soov esitada seda infot kompaktsemalt. Riigieelarve selguse huvides on positiivne, et mitterahaline eelarve (ehk põhivara amortisatsiooni kajastav eelarve osa) viiakse riigieelarve seadusest seletuskirja. Positiivne on ka see, et määratakse kindlaks kohaliku omavalitsuse tulubaasi hulka kuuluvad ja sellest välja jäävad toetused ning korrastatakse riigisiseste toetuste põhimõtted.	/.../	/.../

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
130	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta	<p>1. Riigieelarve ülesehitus ja sisu vajavad põhimõttelisemaid muudatusi, millega ei tohiks viivitada. Riigikontroll toetab eelnõuga võetud suunda määrata riigieelarve seaduse tasemel ministeeriumide eelarvete kulud administratiivse ja majandusliku sisu järgi. Ouline on tuua riigieelarve seadus kiiremini lähemale tegelikule elule ja formaadile, mille põhjal peamiselt riigi raha kasutamist valitsemisalades juhitakse ning mille vastu Vabariigi Valitsus ja Riigikogu eelarve otsustusprotsessis tegelikku huvi tunneb ja mida otsustusprotsessis kasutab. See annaks Riigikogule võimaluse riigieelarve menetlemise ajal eelarvevalikute üle sisukamalt arutada ning ka avalikkusel paremini mõista kellele, kui palju ja milleks raha eraldatakse. Samas, püüdlust siduda raha kasutamist tulemustega tuleb kindlasti jätkata. Seda infot on võimalik sisukalt esitada eelarve seletuskirjas. Senine kogemus näitab paraku, et napib oskust rakendada ulatuslikult tegevuspõhist eelarvet ning selle rakendamine on süsteemitu. Küllap oleks võimalik ja ka mõistlik rakendada mõne konkreetse rahastusobjekti suhtes tegevuspõhist lähenemist juhul, kui tegelik oskus ja võime siduda raha ning tulemus on loomulik, mitte kunstlikult otsitud. Küsimus on lähenemisviisi sobivuses, otstarbekuses ja rakendamise oskuses. Soovitame jätkuvalt võtta mõningast eeskaju Soome riigieelarvest ja sellega seotud dokumentatsioonist.</p> <p>Vajadusele teha pakutust põhjalikumaid muudatusi viitab ka seaduseelnõu seletuskirjas esitatud loetelu Riigikogu rahanduskomisjoniga kokku lepitud tegevustest, mida on pikemas perspektiivis plaanis teha. Riigikontrolli arvates tuleks muudatused teha mitte</p>	Selgitame	<p>Oleme lähtunud nende muudatuste väljatöötamisel paljuski Riigikontrolli varasematest märkustest. Samuti oleme tutvunud Soome riigieelarve ja ka teiste riikide, näiteks Rootsi, Austria, Holland riigieelarvetega. Lisaks on need ja mitmed teised täiendused välja töötatud koos Riigikogu rahanduskomisjoniga. Otsime lahendusi järjepidevalt, ei lükka muudatusi tulevikku, mõned teemad vajavad pikaajalisemat arendust ja võtavad aega ning mitmete osapoolte kaasamist.</p> <p>Nõustume tähelepanekuga, et pidevad vahelahendused tekitavad ebavajalikku lisatööd ning kannatab võrreldavus eelnevate aastatega.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>kaugemas, vaid lähiperspektiivis. Pidevad vahelähenedused tekitavad ministriumidele väga palju ebavajalikku lisatööd, et pidevalt kohanduda uue olukorraga. Kannatab ka raha kasutamise võrreldavus eelnevate aastatega.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
131	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 55, 56	<p>2. Ministri väga ulatuslik õigus muuta Riigikogus otsustatud riigieelarve kulude jaotust vähendab riigieelarve läbipaistvust ja riigieelarve detailsema liigenduse väärtust (eelnõu § 1 p 55). Paindlikkuse reeglid peaksid olema kitsamad.</p> <p>Riigikogul on riigi raha jagamise otsustamisel keskne roll. Riigieelarve vastuvõtmisega annab Riigikogu loa riigi raha kasutada, kontrollides sellega ühtlasi valitsuse tegevust ning seades sellele piirid. Ministri ulatuslik õigus kasutada raha riigieelarves ettenähtust erinevalt ei võimalda Riigikogul täita oma rolli ning ei anna selgelt infot selle kohta, milleks tegelikult raha kasutatakse.</p> <p>Selline paindlikkus võimaldab tekkida olukorral, kus Riigikogu on riigieelarve menetlemise käigus otsustanud näiteks muudatusettepanekuna raha eraldamise konkreetsel otstarbel, kuid minister ei ole kohustatud sellest kinni pidama.</p> <p>Ulatuslikku õigust muuta Riigikogus otsustatud rahakasutuse otstarvet on eelnõus soovitud kompenseerida kohustusega selgitada avalikult raha kehtestatud erinevat kasutust asutuse kodulehel, kuid see kohustus on sisult ja ajaliselt piiritlemata (eelnõu § 1 p 56). Selge ei ole millal tuleb info ministri tehtava riigieelarve muutmise otsuse kohta kodulehel avaldada. Leiame, et see teade tuleks avaldada hiljemalt muudatuse rakendamise ajal. Samuti peaks selle juures olema ka põhjendus, miks on vaja raha riigieelarves ettenähtust erinevalt kasutada, näidates seejuures ära konkreetse kulurea, mida vähendatakse, ja kulurea, mida suurendatakse. Ministeeriumi kodulehel tuleb lihtsalt kättesaadavaks teha valitsemisala eelarve kehtiv hetkeseis. Laiaulatusliku paindlikkuse fikseerimine riigieelarve</p>	Selgitame	<p>Mõistame Riigikontrolli muret. Paragrahvi 56 lõiget 2² ja 2³ muudetakse, et kehtima jääks praegune riigieelarve kasutamise paindlikkus. Eelnõus esitatud riigieelarve muutmise paindlikkust ministrile on Riigikogu rahanduskomisjonis arutatud ning seda on peetud piisavaks arvestades uut, 2026. a, riigieelarve liigendust. Paindlikkuse tasakaalustamiseks seatakse eelnõuga kohustus ministrile teavitada Riigikogu rahanduskomisjoni jooksvatest eelarve muudatustest. See tähendab § 56 lõike 2⁴ sätte sõnastust on muudetud, sest ministri tehtud muudatustest riigieelarves tuleb teavitada just Riigikogu, kes vastavasisulise (muutmise) volituse ministrile annab. Samuti on täiendatud seletuskirja, milles ajaramis ja kuidas toimub teavitamine. Muudatus annab võimaluse Riigikogule omada ülevaadet eelarve kujunemisest ministrile antud õiguste piires ja küsida täiendavaid küsimusi.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>raamseaduses ei võimalda vajaduse korral seada riigieelarves kuluridadele konkreetseid kululagesid. Olu-korras, kus riigi rahakasutuses soovitakse suuremat kulude kontrolli, on selgete kululagede määramine üks meede, mis aitab soovitud eesmärgile kaasa. Näiteks on erinevad valitsused viimastel aastatel seadnud poliitiliseks eesmärgiks riigiasutuste tegevuskulud külmutada või lausa neid kärpida. Ilma kululagesid konkreetsetele eelarveridadele seadmata ei ole need eesmärgid täidetavad. Eelnõu § 1 punktiga 55 plaanitav muudatus välistab vajaduse korral konkreetsete kululagede seadmise.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
132	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 27	3. Kava panna riigieelarves kokku tööjõukulud ja majandamiskulud (eelnõu § 1 p 27) ei ole põhjendatud ning nende eristamist tuleks jätkata. Kui 2025. aastal olid tööjõukulud ja majandamiskulud eristatud riigieelarve lisas, siis eelnõu kohaselt neid edaspidi seadusepildis ei eristata. Riigikontrolli arvates tuleks tööjõu- ja majandamiskulud jätkuvalt esitada riigieelarves ja eristatult. Ka Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) on oma 2025. aasta raportis soovitanud, et valitsemisalade otsustusõigust tööjõukulude üle otsustamisel tuleb juhtida ja piirata (raporti lk 20 p 19).	Selgitame	Peame õigeks liikuda jätkuvalt riigieelarve rakendamisel selles suunas, et oleks aru saada, mida eelarve rea eest sisuliselt tehakse, mida saavutatakse, milliste sisuliste tegevuste jaoks seda kasutatakse. Tööjõu- ja majandamiskulud eristatakse aruannetes ja riigieelarve seletuskirjas ning ministri liigenduses. Ka eeskujuks toodud Soome riigieelarves on riigiasutuste tegevuskulud, kuid informatsiooniks esitatakse tegevuskulude sisulisem jaotus. Muuhulgas sisaldavad Soome riigiasutuste tegevuskulud teatud mahus põhivara soetusi, mida Eesti eelarveklassifikaator kulude osas ette ei näe.
133	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 27	4. Eelnõu vastuvõtmisel (eelnõu § 1 p 27) ei ole riigieelarves asutuste koondelarves enam võimalik eristada kulusid majandusliku sisu järgi (nt tööjõukulud, majandamiskulud). Nende kulude eristamisest ei tohiks loobuda. 2025. aasta riigieelarve lisas 1 on riigiasutuste eelarved liigendatud majandusliku sisu järgi (tööjõukulud, majandamiskulud jne), kuid puuduseks on see, et asutuste eelarved on pihustatud lisas 1 erinevate tegevuste vahel ning koondsummat asutuse eelarve kohta ei ole. Seetõttu toetame eelnõus pakutud asutuste koondelarve väljatoomist, kuid ei pea õigeks asutuste eelarvete majandusliku sisu järgi liigendamist loobumist.	Selgitame	Riigiasutuste majandusliku sisu eelarve esitatakse eelarveklassifikaatori detailsuses seletuskirjas. Leiame, et riigiasutuste juhtimisele on oluline jätta paindlikkus, kuidas nad oma eelarvet sisemiselt jaotavad (nt tööjõu, majandamiskulude või teenuste vahel). Majandusliku sisu jaotus esitatakse riigieelarves programmi tegevuste kaupa.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
134	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 27	5. Oluline on välja tuua kõik seadusest tulenevad kulud, mida riigieelarve menetlemise käigus suurendada või vähendada ei saa (eelnõu § 1 p 27). Planeeritava muudatuse kohaselt (eelnõu § 1 p 27) on võetud sihiks eristada detailselt seadusest tulenevad arvestuslikud kulud, mis on suuremad kui 1 miljon eurot. Seletuskirjast küll ei selgu, kui suur osa seadusest tulenevatest kuludest jääb alla 1 miljoni euro, kuid Riigikontrolli arvates on riigieelarves oluline välja tuua kogu seadusest tulenevate arvestuslike kulude maht, vajaduse korral alla 1 miljoni euro jäävaid summasid kokku liites. Põhiseaduse § 116 kohaselt ei tohi Riigikogu kustutada ega vähendada riigieelarvesse või selle eelnõusse võetud kulusid, mis on ette nähtud muude seadustega. Seega on oluline riigieelarves eristada kõik sellised kulud, mille suhtes selline piirang kehtib.	Arvestamata, selgitame	Kõik arvestuslikud kulud esitatakse riigieelarve seletuskirjas. Leiame, et riigieelarvet ei ole mõistlik koormata väikeste summadega ning vältida tuleks liigset killustatust. Alla 1 mln arvestuslike kulude esitamist riigieelarves ei peetud vajalikuks ka Riigikogu rahanduskomisjonis.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
135	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punktid 30,31	<p>6. Kavandatud muudatus, mille järgi antakse õigus muuta pärast eelarveaasta lõppu kahe kuu jooksul valitsemisalade eelarveid või teha kehtivuse kaotanud riigieelarve alusel uusi eelarveotsuseid, ei ole põhiseadusega kooskõlas. Seetõttu palume seaduseelnõust välja jätta § 1 p-d 30 ja 31.</p> <p>Eelnõuga tahetakse anda võimalus viia raha kasutamise eesmärk tagantjärele vastavusse tegelikult tehtud kulutustega.</p> <p>Iga-aastane riigieelarve seadus on tähtajaline seadus, mis kaotab automaatselt kehtivuse tähtaja möödumisel (vt § 115 p 7. Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2020). Seetõttu ei ole võimalik eelnõus ette näha muudatust, et lõppenud aasta eelarvega seotud otsuseid saab teha pärast eelarveaasta lõppu. Selline muudatus on vastuolus ka riigieelarve seaduse §-dega 43 ja 44. Riigieelarvet kui eelarvekulude ja investeeringute eelnevalt heaks kiidetud plaani ei peaks tagantjärele tegekkusele vastavaks kohandama. Ka seaduseelnõu selletuskirjas on asjakohaselt viidatud rahvusvahelistele juhendmaterjalidele, mis rõhutavad, kui oluline on andmete õigsus, mitte moonutus, et iga hinna eest eelarves püsida. Kahjuks annab plaanitav muudatus justnimelt sellise võimaluse. Juhul, kui tekib olukord, kus pärast eelarveaasta lõppu selgub varem kajastamata kulusid või investeeringuid, mille tekkepõhine periood on eelnevas aastas, siis tuleb need kajastada riigieelarve täitmise aruandes õiges majandusaastas. Kui vastava kulu või investeeringu jaoks ei ole asjakohasel eelarvereval piisavalt raha, siis on tegemist eelarve ületamisega ja sellisena tuleb see ka esitada. Eelarve ületamisele saab lisada selgituse, millised olid eelarve ületamise põhjused. Nii tagatakse tegelikkusele vastavust.</p>	Arvestatud, selgitame	Juulikuus kooskõlastamisele saadetud eelnõust jäetakse välja § 27 puudutavad muudatused.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>sele vastav ja läbipaistev aruandlus riigieelarve täitmise kohta. Rahandusministeeriumil tuleks praktikas tekkivate probleemide lahendamiseks välja pakkuda põhiseadusega kooskõlas olev lahendus.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
136	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 36, § 46 lõiked 6 ja 7	<p>7. Kui Riigikogu või valitsuse kehtestatud õigusakti tulemusena tekib kohalike omavalitsuste eelarvele aasta keskel negatiivne mõju, peab selle hüvitamine olema selge.</p> <p>Eelnõu § 1 punkti 36 tuleb täpsustada. Seadust täiendatakse seni kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduses asunud sättega, et riik hüvitab jooksva eelarveaastal vastuvõetud õigusakti mõjud omavalitsusele ulatuses, mille võrra omavalitsuse eelarve sissetulekud vähenevad või väljaminekud suurenevad. Hüvitist ei maksta, kui õigusakti kehtestamise tulemusena vähenevad omavalitsuse eelarve sissetulekud või suurenevad väljaminekud vähem kui 10 000 eurot.</p> <p>Hüvitamata jätmise piiri määramisel ei võeta arvesse omavalitsuse suurust või mõju konkreetse omavalitsuse aastaeelarvele, samuti ei arvestata, millise ülesandega on tegemist. Seletuskirjas näitena toodud olukord ei anna selgust, mis on negatiivse mõju arvutamise aluseks – milliseid kulusid arvesse võetakse või kuidas pidada arvestust, kui kehtestatav õigusakt mõjutab omavalitsuse erinevaid kuluridu. Samuti pole selge, mida peetakse silmas lisakulude all.</p> <p>Alternatiivse võimaluse puhul, et üleriigiline kohaliku omavalitsuse üksuste liit ja Vabariigi Valitsus peavad hüvitise mittemaksmise kohta läbirääkimisi ja lepivad selles kokku, pole samuti selge, millistel juhtudel ja alusel on selliseid kokkuleppeid võimalik sõlmida. Ebaselgeks jääb ka see, kas kokkulepe võiks sündida ka omavalitsusele pandud riikliku ülesande täitmise puhul.</p> <p>Seletuskirjas toodud näide puudutab konkreetselt olukorda, mida reguleerib Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus, milles kulude katmine riigi poolt on juba</p>	Arvestatud	<p>Eelnõu ja seletuskirja on täiendatud. Seletuskirjas on lühidalt juba märgitud, et nimetatud muudatused KOV täidetavate riiklike ülesannete osas ei kohaldu.</p> <p>KOV täidetavate riiklike ülesannete täitmise täieliku riigipoolse rahastamise nõue tuleb PS § 154 lõike 2 teisest lausest: <i>seadusega kohalikule omavalitsusele pandud riiklike kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest</i>. Riigikohus on 16.03.2010 lahendi nr 3-4-1-8-09 punktis 74 selgitanud, et PS § 154 lg 2 tuleneb omavalitsusüksuse õigus sellele, et talle seadusega pandud riiklikud kohustused oleksid täies ulatuses rahastatud riigieelarvest. Kõnealune õigus kaitseb omavalitsusüksust selle eest, et ta ei peaks seadusega pandud riiklike ülesannete täitmiseks kasutama raha, mis on mõeldud omavalitsuslike kohustuste täitmiseks. Seetõttu ei saa nagunii kohaldada RES § 46 kavandatavaid lõikeid 6 ja 7 põhiseaduspäraselt KOV riiklike ülesannete täitmise kulude hüvitamise puhul, kuna nimetatud sätted võimaldavad kulude hüvitamisest loobuda, kui need on väiksemad kui 1000 eurot või kui kulude mittehüvitamises on KOVidega kokku lepitud. Taolised kokkulepped on KOV täidetavate riiklike ülesannete puhul seega PS § 154 lõikest 2 tulenevalt välistatud.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			reguleeritud. Riigikontrolli arvates on eelnõu § 1 punktis 36 kavandatud seadusetäiendused ebaselged, võimaldavad laia tõlgendamist ja võivad rikkuda rakendamisel omavalitsuste põhiseaduslikku tagatist.		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
137	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 46, § 51 lõiked 7 ja 8	<p>8. Eelnõu § 1 punkti 46 sõnastus vajab muutmist. Kohalikule omavalitsusele ühekordse riikliku kohustuse panemisel tuleb üldjuhul lähtuda riigieelarve seaduse üldistest põhimõtetest. Omavalitsuse põhiseadusliku tagatise piirangud tuleb ette näha eriseadusega. Riigieelarve seaduse §-i 51 täiendatakse lõigetega 7 ja 8. Täiendust põhjendatakse kriisiolukorras tegutsemise vajadusega.</p> <p>Lõikes 7 on erisus ühekordse riikliku ülesande hüvitise riigieelarve seletuskirjas kajastamise kohta, kui hüvitamise vajadus ei olnud riigieelarve eelnõu koostamise ajal teada. Riigikontrolli arvates võimaldab pakutud sõnastus edaspidi vältida mis tahes ühekordse riikliku ülesande panemisel seaduse § 51 lõike 6 rakendamist. Riigieelarve seaduse §-d 43, 44 ja 45 näevad ette üldise korra, kui riigieelarves on eelarveaasta kestel vaja muudatusi teha. Nii tuleks uue riikliku ülesande katteks riigieelarves ette näha raha samas korras nagu muud täiendavad kulud, mida riigieelarve eelnõu koostamise või menetlemise ajal ei olnud ette teada. Eespool nimetatud ja hetkel kehtivad sätted juba näevad ette nii muudatuse tegemise menetlemise üldise korra kui ka erisused.</p> <p>Lõikes 8 antakse Vabariigi Valitsusele õigus tegutsemiseks erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra olukorras või vahetult nendeks valmistumise ajaks. Riigikontroll mõnab, et omavalitsuse põhiseadusliku tagatise (finantsgarantii) suurem riive võib teatud juhtudel olla põhjendatud. Kuid selline piirang tuleb esmalt ette näha vastavas valdkonnaseaduses, mitte riigieelarve seaduses.</p>	Osaliselt arvestatud, selgitame	<p>Eelnõust on välja võetud RES § 51 täiendamine lõikega, mille kohaselt Vabariigi Valitsus võis anda määrusega KOVidele erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra olukorras täitmiseks riikliku ülesande tunnusega ülesande koos rahastamiskohustusega. JDM märkis, et küsimus selle kohta, kes (milline isik või organ), millal (olukorrad), millise õigusaktiga ja milliseid ülesandeid saab KOV-ile anda erinevates erikordades ja nendeks valmistumisel, ei ole RES raames lahendatav küsimus. RES reguleerib rahastamist, ehk juhul kui riigi poolt antakse KOV-le teatud tingimustele vastav ülesanne, siis RES-is võib sätestada kuidas sellisel juhul KOV kulud kaetakse. Samaselt Riigikontrollile tegi ka JDM ettepaneku põhiseaduslikes erikordades (erakorraline seisukord ja sõjaseisukord) KOV-dele riiklike ülesannete andmise erisätteid kavandada Riigikogu menetluses olevas eriseaduses (tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus (TsirkS)) või KOV valdkonnaseaduses.</p> <p>Samas ei saa nõustuda seisukohaga, et riikliku ülesande kohustuse panemiseks KOVidele oleks sobilik lahendus igakordne valdkonnaseaduse täiendamine. Ühekordsed erakorralise iseloomuga ülesanded tekitabki ootamatult, seetõttu ongi keerukas neid n-ö ennetavalt valdkonnaseaduses ette näha (KOV-i pädevuses olevana konkreetse erakorraliselt tekkinud riikliku iseloomuga ülesande täitmist). Näiteks olid taolisteks ülesanneteks mitmed COVID-19 kriisis KOVide täidetavad ajutised lisaülesanded, mida seadustes ette ei nähtud, ja Ukraina sõjapõgenike majutamisega tegelemise ja põgenikele vältimatu abi pakkumise ülesanded. Nimetatud ülesannete kiireloomuliseks täitmiseks seaduseelnõu väljatöötamine ja Riigikogus menetlemine ei ole latentse</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					kriisiolukorra lahendamiseks mõeldav. Kõiki erakorralisi tulevikus tekkivaid ühekordseid KOV täidetavaid riiklikke ülesandeid ei ole võimalik ette näha ka Riigikogu menetluses olevas tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus (668 SE).

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
138	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punktid 48-51	9. Muudatused (eelno § 1 p-d 48–51), mis puudutavad ministrite antavaid toetusi, on positiivne suund, kuid need ei välistaks võimalust anda toetusi läbipaistmatult ja poliitiliste tõmbetuulte ajal. Riigieelarve seadus näeb ette erinevat liiki toetusi ja mitmeid võimalusi toetuste andmiseks. Mõistlik ja vajalik on, et nii toetuste andmine kui ka kasutamine oleks läbipaistev, säästlik ja sihipärane. Positiivne on, et korrastatakse riigisiseste projektitoetuste ja tegevustoetuste jagamise põhimõtteid. Eelnõus pakutud lahendus aitab vältida olukordi, kus projektipõhiste tunnustega toetused paigutatakse tegevustoetuste alla, sest nende puhul on rahakasutus vabam – raha kasutamise täpset otstarvet ei pea määrama, toetuse kasutamata jääki ei pea valitsemisalad tagasi küsima ning toetuse sihipärases kasutamist ei pea hiljem kontrollima. Siiski vajaksid pakutavad muudatused veel ülevaatamist:	/.../	/.../
139	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 51	9.1. Riigisisese tegevustoetuse andmist puudutavat sätte (§ 1 p 51) vajab täpsustamist. Eelnõu järgi võib peale seadusest tulenevate tegevustoetuste minister anda tegevustoetust ka riigieelarve seaduse § 53 ² sätestatud alustel ning juhul, kui see tuleneb valdkonna valitsemisala programmis sisalduvast tegevusest. Probleemiks on see, et kavandatavas §-s 53 ² ei ole toodud toetuse andmise aluseid, vaid ainult toetuse andmise kord.	Arvestatud	Sõnastust on täpsustatud. Uus sõnastus: Tegevustoetust antakse saajale lähtudes tema põhikirjalistest ülesannetest ja arengudokumentides määratud eesmärkidest.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
140	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punktid 51	<p>9.2. Eelnõuga soovitakse anda ministrile võimalus sotsiaaltoetuste andmiseks ilma, et selline toetus oleks seaduses ette nähtud (eelnõu § 1 p 51). Sotsiaaltoetust, mida ei ole seadusega ette nähtud, minister anda ei tohi.</p> <p>Eelnõuga soovitakse täiendada riigieelarve seadust §-ga 53³, millega nähakse ette ministri õigus anda riigisisest sotsiaaltoetust, mis ei ole ette nähtud seadusega, kuid kui selleks on valitsemisala eelarves raha ette nähtud.</p> <p>Põhiseaduse § 28 lõike 2 järgi sätestab abi liigid, ulatuse ning saamise tingimused ja korra seadus. Riigi majandus- ja sotsiaalpoliitika ning eelarve kujundab Riigikogu, kes määrab ka sotsiaalse kaitse saamise tingimused, ulatuse, korra ning abi liigid (vt § 28 p 15. Põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne, 2020). Seega ei ole võimalik ministril anda sotsiaaltoetust ja ka kavandada selleks valitsemisala eelarvesse raha, kui seadus konkreetset toetust ette ei näe.</p>	Selgitame	<p>Nõustume Riigikontrolli kirjeldustega sotsiaaltoetuste kohta. Sotsiaalset kaitset pakkuvaid sotsiaaltoetusi tõesti RES alusel ei saa anda. Vt selgitusi seletuskirjas. Eelnõus on täpsustatud, et sotsiaaltoetustena, mida RES alusel anda saab, on preemiad ja stipendiumid, mille roll ei ole sotsiaalset kaitset pakkuda. Siin tuleb eristada õppetoetusi, mida antakse seaduse alusel. Ka need liigituvad sotsiaaltoetuste alla. Seni on näiteks stipendiume antud statuudi alusel. Ka selliste toetuste andmine peab olema läbipaistev. Arutasime, kas sellised preemiad või stipendiumid võiksid liigituda projektipõhiste toetuste alla, kuid nii eelarve kui finantsarvestuse vaatest leidsime, et siiski mitte, kuna selliste tunnustuste saamisel ei nõuta füüsilistelt isikutelt aruandlust. Samuti näiteks preemia puhul isik ise ei taotle seda. Seega näeme vajadust erisuguse toetuse liigi järgi.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
141	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: § 50 tervikuna	<p>10. Kohalike omavalitsuste rahastamise ja muude toetuste andmise reeglite korrastamine muudab ebavajalikuks riigieelarve seaduse §-i 50, mis puudutab juhtumipõhiseid toetusi. Riigieelarve seaduse § 50 tuleks tunnistada kehtetuks.</p> <p>Eelnõu loob selguse, et juhtumipõhiseid toetusi ei käsitata omavalitsuste tulubaasi osana, vaid need on mõeldud sihtotstarbeliste toetustena valdkondade arendamiseks. Samuti ei pea § 50 alusel antavaid juhtumipõhiseid toetusi enam üleriigilise omavalitsusliiduga läbirääkimistel kokku leppima. Seetõttu pole vajalik ka omavalitsustele mõeldud toetuse andmise aluse sätestamine riigieelarve seaduse neljanda peatüki 5. jaos.</p> <p>Praktikas ei rakendata §-i 50 tegelikult juba praegu. Enamiku riigisisestest toetusprogrammide rahast saavad omavalitsused riigieelarve seaduse § 53¹ alusel. Nende toetuste hulgas on nii üksnes omavalitsustele mõeldud toetusi kui ka toetusi, kus omavalitsused on sihtrühmaks koos era- ja kolmanda sektori üksustega. Samuti antakse samal alusel toetusi, mida on vaja eraldi taotleda, ja ka selliseid, mida omavalitsused saavad valemipõhiselt. Regionaal- ja põllumajandusminister on leidnud, et omavalitsused ei saa ette arvestada ega omada õigustatud ootust riigilt juhtumipõhise toetuse saamiseks, sest sellest rahast ei sõltu omavalitsuste ülesannete täitmise igapäevane toimetulek. Seega pole Riigikontrolli arvates ühtki mõistlikku põhjust, miks §-i 50 ei saaks kehtetuks tunnistada ja jätkata toetuste andmist vastavalt praegusele valdavale praktikale. Seda enam, et juhtumipõhiste toetuste üle otsustamisel on seletuskirjas välja toodud nende toetuste andmisega</p>	Arvestamata	<p>Seisukohaga ei saa nõustuda.</p> <p>RES § 53¹ on disainitud riigisiseste projektipõhiste toetuste andmiseks, mida ei ole ette nähtud teistes seadustes. Nimetatud toetust antakse reeglina füüsilistele või juriidilistele isikutele riigieelarve vahenditest üldjuhul avatud taotlusvooru kaudu. Säte ei ole mõeldud eksklusiivselt KOVide toetamiseks. RES § 50 seevastu on mõeldud vaid KOVile ja tema valitseva mõju all olevale üksusele sihtotstarbeliseks juhtumipõhiseks toetuseks investeeringuteks või tegevuskuludeks, mis ei nõua projektipõhist taotlemist taotlusvoorudena. Juhtumipõhist toetust võib KOVidele anda valemipõhiselt, ilma omafinantseeringusse panustamise kohustuseta. Juhtumipõhist toetust ühekordseteks KOV ülesanneteks võib eraldada ka taotluste alusel või kombineeritult, kus valemipõhiselt piirsumma, mille piires esitab KOV konkreetsed projektid (nt COVID-19 investeeringud ja UA sõjapõgenike korterid). Paindlikkuse tagamiseks KOVile toetuse andmiseks tuleks RES § 50 säilitada.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>seotud läbipaistmatust, näiteks, kui „mingid tegevustoetused on ette ära otsustatud“ või mõjutab toetuse andmise tingimusi „poliitiline soov“. Eelnõus plaanitavad muudatused ei muuda toetuse üle otsustamist ka läbipaistvamaks. Asjakohane ei ole §-i 50 vajalikkust põhjendada ka kriisiga, sest ei kriisi ega ka selle mõjude suurust ei ole võimalik ette planeerida. Kriisiga seotud ettenägematuid kulusid võib hüvitada Vabariigi Valitsuse reservist.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
142	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 54,55	11. Võimalus luua toetuste jaoks andmekogu on üldjoontes mõistlik, kuid vältida tuleb muid tüüpilisi andmete kogumisega seotud probleeme (dubleerimine, mitteliidestumine) ja võimalust, et erinevate toetuste jaoks luuakse erinevad andmekogud. Andmekogu loomisel on küsitav soov piirata andmetele juurdepääsu, samuti soov kanda andmekogusse füüsilise isiku eriliigilisi isikuandmeid (eelnõu § 1 p-d 54 ja 55). Seaduseelnõu §-s 1 punktis 53 sisalduv § 55 ¹ lõige 5 näeb ette, et andmekogu andmed ei ole avalikud. Seletuskirjas on seda põhjendatud füüsilisest isikust toetuse saajate andmetega, kuid eelduslikult ei hakka võimalik loodav andmekogu sisaldama ainult füüsiliste isikute andmeid. Põhjendusi, miks juriidiliste isikute andmed avalikud olla ei tohiks, seletuskirjas ei käsitleta.	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20
143	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt 59, § 59 ¹ lg 2	12. Riigieelarve ülekantud raha võib kasutada riigieelarvega määratud otstarbeks. § 59 ¹ lõike 2 sõnastust muudetakse, sest edaspidi võib vajaduse korral ülekandmisel muuta riigieelarve liigendust, mis sõnastatakse eelnõu §-s 26 lõikes 5 ¹ , kui muutmine on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse, tulemusvaldkonna või programmi tegevuse ümberkorraldamise või lõpetamisega. Kehtiva riigieelarve seaduse § 59 ¹ lõike 2 teise lause kohaselt võib raha administratiivset liigendust ülekandmisel muuta vaid juhul, kui ei muutu kulu otstarve. Kuivõrd administratiivse liigenduse mõiste ei ole kehtivas seaduses piisavalt ühemõtteliselt reguleeritud (võrdle § 26 lõiget 3 § 31 lõikega 2), siis palun veenduda ja vajaduse korral täpsustada seaduse sõnastust	Arvestatud, selgitame	Sätte sõnastusest on välja jäetud segadust ja küsimusi tekitav teine lause: vahendite administratiivset liigendust võib ülekandmise korral muuta vaid juhul, kui ei muutu kulu otstarve. Lause oli seotud riigieelarve seaduse 2017. aastal tehtud muudatusega, mille kohaselt riigieelarves ei plaanitud esitada administratiivset liigendust. Kavas oli, et administratiivne jaotus ja kulu otstarve määratakse Vabariigi Valitsuse liigendusega. Kuna vastav ettepanek ei realiseerunud, ei ole võimalik enam sisuliselt rakendada ka kehtiva §59 ¹ teist lauset, kui ülekandmisel peab säilima riigieelarvega määratud otstarve.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			nii, et raha ülekandmisel poleks seda võimalik kasutada muuks otstarbeks, kui riigieelarvega algselt määrati.		
144	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt	13. Eelarvenõukogu moodustatakse Eesti Panga seaduse alusel, mistõttu tuleks Riigikontrolli arvates kaaluda, kas lisaks riigieelarve seaduses tehtavatele muudatustele vajaks eelarvenõukogu osas täiendamist ka Eesti Panga seadus.	Selgitame	Kaalusime eelnõu koostamise käigus Eesti Panga seaduse muutmise vajadust, konsulteerisime ka keskpanga juristidega. Ka eelnõu kooskõlastusringil ei näinud Eesti Pank vajadust Eesti Panga seaduse muutmiseks.
145	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta: punkt	14. Riigikontrolli arvates on riigieelarve sisukamaks ja kasutatavamaks muutmiseks vaja tähelepanu pöörata probleemidele, mida seaduseelnõus ja seletuskirjas ei käsitleta. Toome järgnevalt välja paar probleemi, mille lahendamiseks ei ole vaja muuta ühtegi õigusakti, vaid muuta on vaja senise praktikat.	/.../	/.../
146	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta	14.1. Riigieelarves olevate kuluridade (tegevuste) kohta ei ole suures osas võimalik seletuskirjast leida üheselt mõistetavat ja kogu kulu katvat ehk selgitavat infot. Riigieelarve ja seletuskirja arvud sageli ei ühti. Riigieelarve arusaadavuse eelduseks on piisavad selgitused ja arusaadav kontekst, milles seda esitatakse, mis eelarvedokumentides sisalduvat infot aitavad mõista. Arusaadavuse tagamiseks ei ole vaja seletuskirja rohkem teksti ja atraktiivsemaid esitusviise, vaid	Selgitame	Nõustume, et seletuskiri ei vaja juurde pikkust, vaid täpsust ja konkreetsust. Oleme teinud seletuskirjas mitmeid täiendusi, et seostada omavahel seadus ja seletuskiri - näiteks nummerdame seaduse read, mille järgi on võimalik leida selgitused seletuskirjast. Lisame seletuskirjas täiendavat majandusliku sisu detailsust ja aastate vahelist võrdlust, et selgitada kulude dünaamikat. Need

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			ühes kohas asuvaid täpsemaid ja korrektsemaid arvandmeid riigieelarves olevate kuluridade sisu kohta; selgesõnalisemat kasutusotstarvet iga kulu kohta ning kavandatava kulu võrreldavust eelmistel aastatel samaks otstarbeks tehtud kuludega. Seletuskiri ei vaja juurde pikkust, vaid täpsust ja konkreetsust.		ja mitmed teised täiendused on välja töötatud koos Riigikogu rahanduskomisjoniga, kes on seletuskirja peamiseks kasutajaks.
147	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta	14.2. Rahandusministeeriumil tuleks tagada, et pärast eelarve vastuvõtmist Riigikogus oleks kõigil huvilistel võimalik saada kogu eelarvet hõlmavat selgitavat infot. Seletuskiri on praeguse eelarveformaadi juures ainus dokument, millest riigieelarves olevatele summadele on lootust mingitki selgitust saada. Ka Rahandusministeerium on suunanud huvitatuid seletuskirja juurde juhtudel, kui on tekkinud küsimusi raha planeeritud kasutamise kohta. Riigikogu menetluse käigus riigieelarve eelnõu muutub, kuid seletuskiri seletab riigieelarve versiooni, mille Vabariigi Valitsus on Riigikogule esitanud. Mõistlik oleks, et Rahandusministeerium avaldab pärast riigieelarve menetlemist Riigikogus oma veebilehel dokumendi, milles on kajastatud terviktekstina selgitused vastuvõetud eelarve kohta.	Selgitame	Nii see tõesti on, ka ühegi teise seaduse seletuskirja ei uuendata peale Riigikogu menetlust. Seletuskirja eesmärk on toetada eelnõu arutelu Riigikogus ja avalikkuses. On riike, kus riigieelarve seletuskiri on siduv, täpsustab riigieelarve seadust ning kirjeldab kulude otstarvet ning seda ka Riigikogu otsusega aasta jooksul muudetakse. Siiski, Rahandusministeerium on aastaid tagasi uuendanud riigieelarve seletuskirja selliselt nagu Riigikontroll seda soovib. Selleks kulus teiste protsessidega paralleelselt arvestatav hulk töötunde. Kuna seletuskirja kasutajate hulk oli väike ja tehtavale tööle puudus õiguslik alus, uuendamine lõpetati. See otsus räägiti läbi ka Riigikontrolliga. Arutame rahanduskomisjoniga ja hindame, kas see töökoormus, mis läheb lugematute tabelite ja lisade uuendamisse on kasutajate ringi arvestades asjakohane. Peale riigieelarve kinnitamist on avalikkusel võimalus saada täiendavat infot eelarve juhtimislaualt Rahandusministeeriumi kodulehel. Sarnaselt seletuskirjale ei ole juhtimislaua õiguslikku jõudu, kuid on kooskõlas kõigi eelarve muudatustega kogu aasta jooksul. Samuti on võimalik jälgida eelarve kasutamist eelarve täitmise juhtimislaua, Rahandusministeeriumi kodulehel.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
148	Riigikontroll	Arvamuse eelnõu kohta	Võttes kokku Rahandusministeeriumi seatud neli eesmärki, mida seadusemuudatustega lahendada soovitakse, leiab Riigikontroll, et need on saavutatud vaid osaliselt. Mööda ei saa vaadata ka Rahandusministeeriumi endagi tõdemusest, et hulga probleemidega hakatakse tegelema alles kunagi tulevikus. See pole hea, sest selgust oleks vaja luua kiiremini ning rakenduvad vahelahendused tekitavad kõigile eelarve ettevalmistajatele palju ebavajalikku lisatööd. Loodan, et leiata Riigikontrolli mõtetest abi nii riigieelarve seaduse muutmisel kui ka riigieelarve koostamise praktika kiirel ja sisukal ümberkujundamisel.	Selgitame	Oleme lähtunud just nende muudatuste väljatöötamisel paljuskki Riigikontrolli varasematest märkustest. Me otsime lahendusi järjepidevalt ja ei lükka muudatusi tulevikku, mõned teemad vajavad pikaajalisemat arendust ja võtavad aega ning mitmete osapoolte kaasamist.
149	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kooskõlastame seaduse järgmiste märkustega: punktid 48-51, § 53 ¹ , § 53 ² ja § 53 ³	On tervitatav, et riigieelarvest antavate toetuste temaatikat on asutud korrastama, kuid palume veelkord läbi mõelda riigisiseste toetuste andmise tingimuste täiendamine. Rahandusministeeriumi ja valitsemisalade finantsjuhtide vahel toimusid 06. ja 11. augustil 2025 kohtumised, kus arutleti väga põhjalikult just eelnõu punktide üle, millega täiendatakse riigisiseste toetuste andmise tingimusi. Valitsemisalad esitasid e-posti teel ning tõid kohtumistel välja palju kitsaskohti, mis kerkisid esile seoses § 53 ¹ , § 53 ² ja § 53 ³ tehtavate muudatustega. Seetõttu leiame, et oleks otstarbekas need muudatused läbi mõelda ja arvestada valitsemisaladelt saadud infoga.	Selgitame	Muudatused on läbi mõeldud ja osaliselt ka tulenevalt valitsemisalade ettepanekutest muudetud.
150	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kooskõlastame seaduse järgmiste märkustega: punktid 48-51, § 53 ¹ , § 53 ² ja § 53 ³	Mõistet „riigisisene“ ei ole eelnõu seletuskirjas selgitatud. Jääb arusaamatuks, kas see tähendab toetuste andmist Eestis registreeritud juriidilistele isikutele või toetuste andmist Eesti riigi eelarvelistest vahenditest (st mitte välisvahenditest).	Arvestatud, selgitame	Seletuskirja on täiendatud ja selgitatud riigisisese toetuse tähendust.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
151	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kooskõlastame seaduse järgmiste märkustega: punktid 48-51, § 53 ¹ , § 53 ² ja § 53 ³	Praktikas on tulnud ette juhuseid, kus riigieelarve eelnõu ja/või riigi eelarvestrateegia koostamisel tulevad Riigikogu ja/või Vabariigi Valituse poolt rahastusotsused, kus on täpselt määratletud, kellele ja mille jaoks toetus on ette nähtud. Loeme nõuet kehtestada selliste toetuste andmiseks kas valdkonna eest vastutava ministri määrus või vastav kord, ebamõistlikuks ning halduskoormust ja lisabürokraatiat tekitavaks (eelnõu § 53 ¹ ja § 53 ²).	Selgitame	Projektipõhise toetuse andmisel tuleb igal juhul eelista avatud taotlusvoorude korraldamist. Seda ka Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu algatusel ministeeriumi valitsemisala eelarvesse toetuse eelarve lisamisel. Kui projektipõhise toetuse andmise määruks on võimalus erandina ja põhjendatult otsustuskorras toetust anda, siis on see võimalik. Mõistlik ja vajalik on, et nii toetuste andmine kui ka kasutamine oleks läbipaistev, säästlik ja sihipärane.
152	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Kooskõlastame seaduse järgmiste märkustega: punktid 54-56, § 56	Teeme ettepaneku täiendada § 56 selliselt, et ministril on õigus teatud mahus muuta valitsemisala eelarvet kulude ja investeeringute vahel riigieelarve seadust muutmata. Esineb juhuseid, kus seoses hangete ja soetuste käigus selgunud majandusliku sisu täpsustumisega klassifitseeruvad osad algselt kuluna planeeritud soetused raamatupidamise reeglitest tulenevalt ümber investeeringuteks või investeeringud kuludeks. Kehtiva riigieelarve seaduse kohaselt tuleb selliste tehniliste muudatuste tõttu Riigikogul muuta jooksva aasta riigieelarve seadust. Andes ministrile õiguse teatud mahus muuta valitsemisala eelarvet kulude ja investeeringute vahel, suureneb eelarve kasutamise paindlikkus ja väheneb halduskoormus riigieelarve muudatuste menetlemisel.	Arvestamata, selgitame	Ettepanek laiendada ministri otsustusõigusi veelgi ei ole põhjendatud ega kokku lepitud Riigikogu rahanduskomisjoniga. Rahanduskomisjon on välistanud ministrile antava õiguse muudatuste tegemiseks kulude ja investeeringute vahel.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
153	Justiits- ja Digiministerium	Ei kooskõlasta: punkt 58, § 58 lõige 5	<p>1.Eelnõu § 1 p 58 kohaselt täiendatakse RES §-i 58 lõikega 5. Muudatuse tulemusena ei ole Vabariigi Valitsuse reservi eelarve kasutamata jääk järgmisesse eelarveaastasse ülekantav. Seletuskirjas on selgitatud, et riigieelarve seadust täiendatakse põhimõttega, et erinevalt teistest riigieelarvega (RE) kindlaks määratud vahenditest, reservi kasutamata jäänud eelarvet järgmisel aastal kasutada ei saa.</p> <p>Vabariigi Valitsuse reservi vahenditest on RE ja Riigieelarve strateegia 2023–2026² kujunemise protsessi raames eraldatud püsivrahastus informatsiooni- ja kommunikatsiooni tehnoloogia (IKT) küberturvalisuse meetmeks (KüberToetus). KüberToetuse eraldab Rahandusministeerium koostöös Justiits- ja Digiministeriumi riikliku küberturvalisuse talitusega. KüberToetuse eraldamine toimub kahes taotlusvoorus: erakorraliste ja kriitiliste kübersündmuste lahendamise taotlusvoor (Kriisifond) ja oluliste ühiskondlike funktsioonide häiringute ennetamise taotlusvoor (Ennetusfond). Ennetusfondi voor avatakse aasta alguses eelmise eelarveaasta Kriisifondi voorust tekkinud jäägi ulatuses. See tähendab, et kui eelnõu § 1 punktis 58 kavandatu kohaselt eelarveaastal tekkinud jääki ei kanta üle järgmisesse aastasse, siis Ennetusfondi vooru avada ei saa.</p> <p>Justiits- ja digiministri 03.04.2025. a käskkirja nr 24 „Toetus riikliku küberturvalisuse tugevdamiseks“ alusel hindab taotlusi esmalt meetme hindamiskomisjon. Seejärel maksab Rahandusministeerium hindamiskomisjoni heakskiidu saanud projektidele Vabariigi Valitsuse 31.07.2014 määruse nr 123 „Vabariigi Valitsuse reservist vahendite eraldamise ja eraldatud vahendite kasutamise kord“ 4 alusel välja toetused. Seni</p>	vt. järgmine lahter	vt. järgmine lahter

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>kandis Rahandusministeerium automaatselt KüberToetuse eelarve jäägi üle järgmisesse aastasse.</p> <p>RES §-i 58 lõikega 5 kavandatud muudatuse kehtestamisel muutub võimatuks KüberToetuse praegune toimimine Kriisifondi ja Ennetusfondi voorudena. Kriisifondi taotlusvoorus toetatakse: erakorralise kübersündmuse tulemusena tekkinud olukorra lahendamist; taotlusele eelnenud 12 kuu jooksul avastatud kriitilise turvanõrkuse ja küberintsidendi mõju ärahoidmist; ootamatute küberriskide eskaleerumise vältimist; taotlusele eelnenud 12 kuu jooksul toimunud kriitilise küberintsidendi järelmite lahendamist, kui tegevus ei ole edasilükatav ega rahastatav muudest kinnitatud eelarvetest. Ennetusfondi taotlusvoorus toetatakse: turvauditi tulemuste rakendamist ulatusliku positiivse mõju tagamiseks; koolitusi ja õppusi küberkriisi ennetamiseks; tegevusi kriitilise küberturvalisuse ohu ärahoidmiseks või toimunud kriisijuhtumi mõju lõpetamiseks; infoturbe halduse süsteemi meetmete rakendamist; vananenud tarkvara väljavahetamist. Mõlemad fondid on vajalikud küberjulgeoleku tagamiseks, mis on laiema julgeoleku tagamise oluline osa. /... jätkub järgmises lahtris.../</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
154	Justiits- ja Digiministeerium	Ei kooskõlasta: punkt 58, § 58 lõige 5	<p>1.Seetõttu ei toeta Justiits- ja Digiministeerium kavandatud muudatust ja jätab eelnõu punkti 58 kooskõlastamata. Justiits- ja Digiministeerium palub jätkata IKT küberturvalisuse toetusmeetme rahade ülekandmise senist praktikat, tagamaks nii Kriisi- kui ka Ennetusfondi jätkuv toimimine. Kriisi- ja/või Ennetusfondide toimimise lõpetamine nõrgestab Eesti küberjulgeolekut, mis tuleb praeguses julgeolekukontekstis välis- tada. Siinkohal juhime tähelepanu ka asjaolule, et Ennetusfondi (ulatusliku küberintsidendi korral ka Kriisi- fondi) tegelik vajadus on kordades suurem kui hetkel tagatud rahastus, sest tehnoloogia kiire arengu (tehi- saru, kvantarvutite areng) kontekstis tekivad uued kü- berohud ning toimub riikide vahel tihe konkurents.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium palub jätta eelnõu §-st 1 välja p 58. Kui Rahandusministeerium peab kavanda- tud muudatust siiski vältimatult vajalikuks, siis pa- lume IKT küberturvalisuse meetmele võimaldada ka- vandatavast riigieelarve muudatusest erandit või anda 1 kuni 2 üleminekuaastat meetme ümberkujundami- seks ning selleks, et toetuse taotlejatel (ministeeriumid oma valitsemis- ja haldusala ja valdkonna jaoks, Riigi- kantselei, Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontroll, Õiguskantsleri Kantselei ning Riigikohus) oleks samuti aega muudatusega kohane- miseks.</p>	Arvestamata, selgitame	<p>Eelnõuga kehtestatav muudatus seisneb selles, et järg- misel aastal vajaminevaid sihtotstarbelisi vahendeid hinnatakse edaspidi samal ajal kui koostatakse järgmise aasta eelarvet, et oleks selgus järgmise aasta sihtotstar- belise reservi eelarve kogumahu ning koheselt oleks pildil ka nn jooksvast aastast eelarve ülekandmise vaja- dus.</p> <p>Kui on suure tõenäosusega teada, et sihtotstarbelise re- servi planeeritud vahendeid jooksva aastal reservist ei ole tarvis eraldada, kuid järgmisel aastal on neid siiski teatud tingimustel vaja, ei jää vahendid ülekandmist ootama, vaid planeeritakse need koheselt järgmise aasta sihtotstarbelise reservi koosseisu või teatud juhtudel juba valitsemisala eelarvesse.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
155	Justiits- ja Digiministeerium	Ei kooskõlasta punkti 2: punktid 1 ja 2; § 3 lõige 2 ja 3	<p>2. Seletuskirjas on selgitatud: “Lõikeid täiendatakse, et ära nimetada, milliseid akte annavad põhiseaduslike institutsioonide juhid ja riigisekretär, kui neile kohalduv RES säte, mille kohaselt minister annab õigusakti või haldusakti. See on küsimusi tekitanud näiteks riigieelarvest toetuste andmise olukorras, kuivõrd riigisekretäril ja põhiseaduslike institutsioonide juhtidel ei ole määruste andmise õigust.”</p> <p>Kavandatud lausete sõnastus „Õigusakt või haldusakt [---]“ võib tekitada vääriti mõistmist, sest haldusaktid on samuti õigusaktid. Haldusmenetluse seaduse⁵ (HMS) § 51 lõike 1 kohaselt on haldusakt haldusorgani poolt haldusülesannete täitmisel avalikõiguslikus suhtes üksikjuhtumi reguleerimiseks antud, isiku õiguste või kohustuste tekitamisele, muutmisele või lõpetamisele suunatud korraldus, otsus, ettekirjutus, käskkiri või muu õigusakt. Palume sõnastada kavandatud muudatused järgmiselt: „Õigusaktid, mille [---]“.</p> <p>Muudatuste kavandamisel põhiseaduslike institutsioonide ning riigisekretäri volitustes tuleb arvestada seaduses sätestatud pädevusnormidega. Justiits- ja Digiministeerium on seisukohal, et eelnõu § 1 punktis 1 kavandatud lahendus on põhjendatud, kuna põhiseaduse tasandil on reguleeritud põhiseaduslike institutsioonide sõltumatus ja erisused. Samuti sätestab kehtiv RES § 3 lõike 2, et põhiseaduslikele institutsioonidele ja nende haldusala asutustele kohaldatakse käesolevas seaduses ministeeriumi, ministeeriumi valitsemisala ja riigiasutuse kohta sätestatud, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. Seega kavandatav täiendus täpsustab seda erisust õigusaktide ja haldusaktide kehtestamise suhtes, andes põhiseaduslikele institutsioonidele paindlikkuse oma aktide vormistamisel.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 1 punktiga 2 kavandatud muudatus on eelnõust välja jäetud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			Erinevalt eelnõu § 1 punktis 1 kavandatud muudatusest on eelnõu § 1 punktis 2 tehtava muudatuse suhtes Justiits- ja Digiministeerium seisukohal, et kavandatud lahendus on vastuolus määrusandluse üldpõhimõtetega. Üksikaktiga (näiteks riigisekretäri haldusaktiga) ei ole olemuslikult võimalik reguleerida samu küsimusi, mille seadusandja on delegeerinud otsustamiseks valitsusele ning andnud selleks valitsusele volituse määruse kehtestamiseks. /... jätkub järgmises lahtris.../		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
156	Justiits- ja Digiministeerium	Ei kooskõlasta punkti 2: punktid 1 ja 2; § 3 lõige 2 ja 3	<p>2. Eesti Vabariigi põhiseadus ei anna riigisekretärile iseseisvat üldaktide (sealhulgas määruste) kehtestamise õigust. Vabariigi Valitsuse seaduse (VVS) § 79 lõike 7 kohaselt annab riigisekretär Riigikantselei juhitud, samuti tema juures asuvate Vabariigi Valitsuse teenindamiseks vajalike asutuste tegevuse korraldamiseks käskkirju. Eelnõust ilmneb, et toetuste andmise reeglite sätestamiseks on valdkonnapoliitikat juhiva ministri pädevuses kehtestada määrusega muu hulgas nii toetuse andmise eesmärgi, toetuse jaotamise ja taotlemise põhimõtteid kui ka toetuste tagasinõudmise tingimused ja kord. Loetletud küsimuste üldaktiga reguleerimise laiem eesmärk on tagada nii riigi raha vastutustundlik ja sihtotstarbeline kasutamine kui ka võrdne kohtlemine, sest võimalik toetuse saajate ring on lai. Toetuste taotlemise ja tagasinõudmise reeglid peavad olema läbinud vajaliku kaasamise ja otsustusprotsessi ning toetuste saamisele peab järgnema järelevalve. Eelnõu pinnalt ei ole võimalik tuvastada, kuidas tagatakse riigisekretäri haldusaktile ministri määrusega samaväärne õigusjõud.</p> <p>Justiits- ja Digiministeerium ei nõustu eelnõu pakutud lahendusega, mille järgi on üldakti tasandil reguleerimist vajavate küsimuste lahendamine võimaldatud riigisekretäri kehtestatud üksikaktis. Palume eelnõu § 1 punkt 2 eelnõust välja jätta.</p>	Arvestatud	Eelnõu § 1 punktiga 2 kavandatud muudatus on eelnõust välja jäetud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
157	Justiits- ja Digiministerium	Täiendada seletuskirja: punkt 41, § 50 lõige 1, seletuskiri	<p>3. Eelnõu § 1 punkti 41 kohaselt muudetakse RES § 50 lõiget 1. Muudatuste tulemusena saab ministeerium anda juhtumipõhist toetust lisaks kohaliku omavalitsuse üksusele (KOV) ka KOV valitseva mõju all olevatele üksustele (äriühingud või sihtasutused täidavad omavalitsuslikke ülesandeid). Seega laiendaks kavandav muudatus toetuse saajate ringi.</p> <p>Seletuskirja (lk 28) kohaselt muudetakse mõnevõrra RES § 50 juhtumipõhise toetuse põhimõtteid. Seletuskirja kohaselt ei ole juhtumipõhised toetused osa KOV-ide tulubaasist. JDM-i hinnangul võib siiski asuda seisukohale, et juhtumipõhine toetus on osa KOV tuludest. Riigieelarvest antakse KOV-ile toetust kolmel viisil: tasandusfondist, toetusfondist ja juhtumipõhiselt konkreetse tegevuse või investeeringu toetamiseks (RES § 46 lg 1).</p> <p>Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFS) kohaselt jaotatakse kassapõhise eelarve põhitegevuse tulude eelarveosas tulud majandusliku sisu järgi vähemalt järgmisteks liikideks: maksutulud, tulud kaupade ja teenuste müügist, saadavad toetused ja muud tegevustulud (KOFS § 7 lg 1). Juhtumipõhine toetus on oma olemuselt saadud toetus, mis on ette nähtud investeeringuteks või tegevuskuludeks (RES § 50 lg 1).</p> <p>Seega, hoolimata sellest, et KOV tulubaasi mõistet ei ole õigusaktides täpselt määratletud, on juhtumipõhine toetus osa KOV eelarve tuludest, kuuludes saadud toetuste liigi alla (KOFS § 7 lg 1 p 3). Palume täiendada eelnõu seletuskirja selle tähelepaneku põhjal.</p>	Arvestatud	Seletuskirja on täiendatud. Hoolimata sellest, et KOV tulubaasi mõistet ei ole õigusaktides täpselt määratletud, on juhtumipõhine toetus osa KOV eelarve tuludest, kuuludes saadud toetuste liigi alla (KOFS § 7 lg 1 p 3). Küll aga ei ole juhtumipõhise toetuse andmine edaspidi enam eelarveläbirääkimiste osa, millel käsitletakse tulubaasi toetuste andmise põhimõtteid.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
158	Justiits- ja Digiministerium	Säte kavandada eriseadusesse: punkt 46, § 51 lõige 8,	<p>4. Eelnõu § 1 punkti 46 kohaselt täiendatakse RES § 51 (riikliku ülesande kulude katmine) lõikega 8 järgmiselt: „Vabariigi Valitsus võib erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra olukorras või vahetult nendeks valmistumise ajaks anda määrusega erakorralise ja ühekordse riikliku ülesande tunnustega ülesande kohaliku omavalitsuse üksusele täitmiseks, hüvitades riikliku ülesande täitmise kulu kohaliku omavalitsuse üksusele määrukses sätestatud alustel ja korras. Ülesande andmine kooskõlastatakse omavalitsusüksuse või üleriigilise omavalitsusüksuste liiduga.“</p> <p>Tunnustame püüdlust leida lahendus erinevate kriiside olukorras KOV-le antavate ülesannete rahastamisele. Samas on pakutud sätte sõnastus liiga lai ning väljub RES reguleerimisalast. Oleme seisukohal, et küsimus selle kohta, kes (milline isik või organ), millal (olukorrad), millise õigusaktiga ja milliseid ülesandeid saab KOV-ile anda erinevates erikordades ja nendeks valmistumisel, ei ole RES raames lahendatav küsimus. RES reguleerib rahastamist, ehk juhul kui riigi poolt antakse KOV-le teatud tingimustele vastav ülesanne, siis RES-is võib sätestada kuidas sellisel juhul KOV kulud kaetakse.</p> <p>Kriisiks valmistumine on rahuaeg, ehk erikorda ei ole veel kehtestatud, mistõttu vajab eelnõu koostajate täiendavat analüüsi, millal on PS § 154 lõike 2 nõuetest, mille kohaselt antakse riiklikke ülesandeid KOV-le reeglina seaduse alusel või kokkuleppel KOV-ga, kõrvale kaldumine lubatav. Samuti tuleb arvestada sellega, et kehtiva riigikaitse seaduse § 13 lõike 1 (RiKS)8 kohaselt on näiteks sõjaseisukorra eelseks seisundiks, kui Eesti Vabariigi julgeolekut ähvardab</p>	Osaliselt arvestatud	<p>Eelnõust on välja võetud RES § 51 täiendamine lõikega, mille kohaselt Vabariigi Valitsus võis anda määrusega KOVidele erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra olukorras täitmiseks riikliku ülesande tunnusega ülesande koos rahastamiskohustusega. JDM märkis, et küsimus selle kohta, kes (milline isik või organ), millal (olukorrad), millise õigusaktiga ja milliseid ülesandeid saab KOV-ile anda erinevates erikordades ja nendeks valmistumisel, ei ole RES raames lahendatav küsimus. RES reguleerib rahastamist, ehk juhul kui riigi poolt antakse KOV-le teatud tingimustele vastav ülesanne, siis RES-is võib sätestada kuidas sellisel juhul KOV kulud kaetakse. Samaselt Riigikontrollile tegi ka JDM ettepaneku põhiseaduslikes erikordades (erakorraline seisukord ja sõjaseisukord) KOV-dele riiklike ülesannete andmise erisätteid kavandada Riigikogu menetluses olevas eriseaduses (tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus (TsirkS)) või KOV valdkonnaseaduses.</p> <p>Samas ei saa nõustuda seisukohaga, et riikliku ülesande kohustuse panemiseks KOVidele oleks sobilik lahendus igakordne valdkonnaseaduse täiendamine. Ühekordsed erakorralise iseloomuga ülesanded tekivadki ootamatult, seetõttu ongi keerukas neid n-ö ennetavalt valdkonnaseaduses ette näha (KOV-i pädevuses olevana konkreetse erakorraliselt tekkinud riikliku iseloomuga ülesande täitmist). Näiteks olid taolisteks ülesanneteks mitmed COVID-19 kriisis KOVide täidetavad ajutised lisaülesanded, mida seadustes ette ei nähtud, ja Ukraina sõjapõgenike majutamisega tegelemise ja põgenikele vältimatu abi pakkumise ülesanded. Nimetatud ülesannete kiireloomuliseks täitmiseks seaduseelnõu välja töötamine ja Riigikogus menetlemine ei ole latentse</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>suurenenud oht, VV poolt kehtestatud „kõrgendatud kaitsevalmidus“, mille Riigikogu omakorda heaks kiidab. Eelnõus esitatud sätte lai sõnastus võimaldab eeldada, et igasuguses erakorraliseks seisukorraks või sõjaseisukorraks valmistumise olukorras saab VV anda määrusega KOV-le täitmiseks riikliku ülesande. Märkime lisaks, et kavandatud sätte sõnastuse puhul jääb selgusetuks, mis on mõeldud riikliku ülesande tunnustega ülesande all. Seletuskiri ei paku selle termini kohta selgitusi.</p> <p>Palume põhiseaduslikes erikordades (erakorraline seisukord ja sõjaseisukord) KOV-dele riiklike ülesannete andmise erisätteid kavandada Riigikogu menetluses olevas eriseaduses (tsiviilkriisi ja riigikaitse seadus (TsirkS)) või KOV valdkonnaseaduses.</p>		kriisiolukorra lahendamiseks mõeldav. Kõiki erakorralisi tulevikus tekkivaid ühekordseid KOV täidetavaid riiklikke ülesandeid ei ole võimalik ette näha ka Riigikogu menetluses olevas tsiviilkriisi ja riigikaitse seaduse eelnõus (668 SE).

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
159	Justiits- ja Digiministerium	Sisuline ettepanek: punkt 49 ja 51, §53 ¹	<p>5. Eelnõu § 1 punktide 49 ja 51 kohaselt täiendatakse RES sätetega, mis hakkavad reguleerima riigisisese projektipõhise toetuse ja riigisisese tegevustoetuse andmist. Seletuskirjas on selgitatud (lk 33): „Vaid erandjuhtudel ja põhjendatult võib anda projektipõhist toetust otsustuskorras. [...] Olukord, kus on vajalik otsustuskorras projektipõhise investeerimistoetuse andmiseks [...] on näiteks riigi asutatud sihtasutusele antavad kas korralised või erakorralised (nt talle kuuluva hoone remont uputuse tõttu) investeeringutoetused.“. Kavandatu puhul peab arvestama sellega, et ministril puudub otsustusõigus erandjuhul või otsustuskorras toetuse andmiseks. Vastavad toetused on võimalik anda näiteks Riigikogu või Vabariigi Valitsuse otsuse alusel. Ministri pädevuses on kehtestada toetuse kasutuskord ja aruandlus (RES § 53¹ lg 1). Olukorras, kus toetuse andmise üle otsustatakse näiteks riigieelarve lugemistevahelisel ajal (otsustuskorras) ei ole ennetavalt võimalik määruse tasandil toetuse andmisega seonduvat kavandada.</p> <p>Eelnõu § 1 punktide 49 ja 53 edukaks rakendamiseks palub JDM võimaldada ministril otsustuskorras toetuste andmist ilma, et vastava toetuse andmise põhimõtted oleksid ennetavalt kehtestatud määrusega.</p>	Selgitame	Projektipõhise toetuse andmisel tuleb igal juhul eelistanud avatud taotlusvoorude korraldamist. Seda ka Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu algatusel ministeeriumi valitsemisala eelarvesse toetuse eelarve lisamisel. Kui projektipõhise toetuse andmise määruks on võimalus erandina ja põhjendatult otsustuskorras toetust anda, siis on see võimalik. Ministril on eelnõu kohaselt võimalik otsustuskorras projektipõhist toetust anda, kui RES § 53-1 lõike 1 alusel antud määrusega on see reguleeritud.
160	Justiits- ja Digiministerium	Seletuskirja täiendamine: punkt 51, § 53 ² ja § 53 ³ , seletuskiri	<p>6. Eelnõu § 1 punkti 51 kohaselt täiendatakse RES-i §-dega 53² ja 53³, mis hakkavad reguleerima riigisisese tegevustoetuse ja sotsiaaltoetuse andmist. Kavandatu kohaselt peab minister kehtestama määrusega tegevustoetuse andmise korra ja põhimõtted. Seletuskirjast ei selgu, mis on täpsemad nõuded ministri määrusele, ehk kuidas peaks toetuse andmise korra ja põhimõtted sisustama. Palume selles küsimuses seletuskirja täiendada.</p>	Arvestatud	Eelnõu sõnastust täpsustatud, seletuskirja täiendatud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
161	Justiits- ja Digiministeerium	Sisuline ettepanek: punkt 51, § 53 ²	7. Kavandatud RES § 53 ² lõike 1 kohaselt on ministril õigus anda valitsemisala vahendite arvelt riigisest tegevustoetust seaduses sätestatud juhul või kõnesolevas paragrahvis sätestatud alustel, kui seda antakse valdkonna valitsemisala programmis sisalduvate tegevuste tõttu. Palume sättes kasutatud termini „valdkonna valitsemisala programm“ asemel kasutada laiemat terminit, näiteks „ministeeriumi prioriteetid“, sest valdkonna valitsemisala programmi muudatused on reeglina aeganõudvad, mis võib põhjustada viivitusi vajalike toetuste andmises.	Osaliselt arvestatud	Eelnõus asendatud "valitsemisala programmis" "valdkonna arengudokumentides".
162	Justiits- ja Digiministeerium	punktid 48-51, § 53 ¹ , § 53 ² , seletuskiri	8. Eelnõus on kasutatud mõisteid „riigisisene projektipõhine toetus“ ja „riigisisene tegevustoetus“. Palume eelnõu seletuskirjas selgitada kavandatud terminite sisu. Samuti palume täpsustada, kas mainitud toetuste alla kuuluvad ka CO2 osakute müügitulust antavad toetused ja teadus- ja arendusvahendid ning kas nende andmisel tuleb lähtuda eelnõuga kavandatud sätetes ning lisaks reguleerida toetustega seonduvat ministri määrusega?	Arvestatud, selgitame	"Riigisisene" selgitatud märkuste tabelis eespool. Seletuskirja on täiendatud selgitustega. CO2 osakute müügitulu jagamist, sh nendest vahenditest toetuste andmist reguleerib atmosfääriõhu kaitse seadus. Teadusrahasid aga TAIKS.
163	Justiits- ja Digiministeerium	Sätte dubleerimine ja seletuskiri: punkt 5, § 4 lõige 4	9. Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse RES § 4 lõikega 4, mille kohaselt on eelarvenõukogul õigus saada ministeeriumilt ja teistelt valitsussektorisse kuuluvatelt üksustelt oma ülesannete täitmiseks vajalikke andmeid. Märkime, et eelarvenõukogul on vastav õigus Eesti Panga seadusest (EPS) tulenevalt juba olemas. EPS § 42 lõike 6 kohaselt on eelarvenõukogul õigus saada ministeeriumilt, valitsussektorisse kuuluvatelt asutuselt ja Eesti Pangalt oma ülesannete täitmiseks vajalikke andmeid. Kui kahe sätte erinevus seisneb üksnes sõnades „üksus“ ja „asutus“, siis soovime muuta EPS § 42 lõike 6 sõnastust, mitte sätet dubleerida. Samuti palume täpsustada seletuskirjas, millised	Arvestatud	Nõustume ettepanekuga, Eesti Panga seadus on vastava nõude juba piisaval määral sätestanud

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			on nõukogu õigused asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabe saamisel.		
164	Justiits- ja Digiministeerium	punkt 53, § 55 ¹	10. Eelnõu § 1 punkti 53 kohaselt täiendatakse RES §-ga 55 ¹ , milles sätestatakse uue andmekogu (Toetuste andmekogu) loomine. Kavandatavas RES § 55 ¹ lõikes 1 on sätestatud, et projektipõhise toetuse andmisega seotud ülesannete täitmiseks võib asutada andmekogu ja selle põhimääruse kehtestada Vabariigi Valitsus või tema volitatud valdkonna eest vastutav minister määrusega. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul ei ole õigusselguse ega isikuandmete töötlemise põhimõtetega kooskõlas lubava volitusnormi sätestamine andmekogu asutamiseks ja selle põhimääruse kehtestamiseks. Kuna andmekogus kavandatakse töödelda muu hulgas ka isikuandmeid, siis tuleb andmekogu asutada seadusega. See tähendab, et andmekogu regulatsiooni kehtestamisega seaduse tasandil loetakse andmekogu asutatuks, seaduses määratakse kindlaks isikuandmete töötlemise eesmärk, kategooriad, säilitamine, andmekogu vastutav töötleja ning seaduses kindlaks määratud raamides antakse vastavalt kas Vabariigi Valitsusele või ministrile volitus andmekogu põhimääruse kehtestamiseks. Seaduse regulatsiooni kehtestamisel tuleb lähtuda isikuandmete kaitse üldmääruses (IKÜM) sätestatud põhimõtetest, muu hulgas ka minimaalsuse põhimõttest, mille kohaselt võib isikuandmeid töödelda vaid ulatuses, mis on vajalik määratletud eesmärkide saavutamiseks. Kui hetkel ei ole aga	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>teada, kas andmekogu asutamine on üldse vajalik, siis ei ole võimalik ka kindlaks määrata, milliseid andmeid seal andmekogus töötlemata hakatakse ning kui kaua neid tuleb eesmärkide saavutamiseks säilitada. Seaduse tasandil andmekoosseisu kindlaks määramine tähendab seda, et andmekogus tuleb neid andmeid töödelda. Kui andmekogus mõnda sätestatud andmekategooriat ei töödelda, tuleb see regulatsioonist välja jätta. Seega ei ole võimalik näha ette andmekogu regulatsiooni juhuks, kui mõni valdkond vajab mõne toetuse menetlemiseks andmekogu. Eelnevast tulenevalt palub JDM toetuste andmekogu regulatsiooni kavandatud sätteid (eelnõu § 1 p 53) eelnõust välja jätta või sätestada andmekogu asutamine seaduse tasandil ning anda kohustav volitusnorm andmekogu põhimääruse kehtestamiseks.</p>		
165	Justiits- ja Digiministeerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 3	<p>11. Eelnõuga kavandatavas RES § 55¹ lõikes 3 on sätestatud andmekogu põhimääruse volitusnormi selged raamid. Selle lõike punkti 6 kohaselt nähakse põhimääruses ette andmete ja andmetöötluse logide säilitamise täpsem kord. Justiits- ja Digiministeerium märkis, et kui logide säilitamine jääb andmete säilitamise maksimaalse tähtaja raamidesse, siis ei ole vaja seaduse tasandil logisid eraldi reguleerida.</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
166	Justiits- ja Digiministeerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 4	12. Kavandatud RES § 55 ¹ lõige 4 sätestab, mis andmeid kantakse Toetuste andmekogusse. Nimetatud lõike punktide 3 ja 4 kohaselt kantakse andmekogusse toetuse taotlemise, andmise ja kasutamisega seotud andmed ja otsused ja muud andmekogu pidamise eesmärgiga otseselt seotud andmed. Seaduse tasandil tuleb PS §-st 3 ja 26 tulenevalt sätestada töödeldavate isikuandmete kategooriad, samas ei ole punktide 3 ja 4 põhjal selge, milliseid andmeid nende punktide all on mõeldud. Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul on punktides 3 ja 4 nimetatud kategooriad liiga laiad, sest nende alla saab mahutada piiramatult hulka andmeid. Palume kavandatud RES § 55 ¹ lg 4 punkte 3 ja 4 täpsustada ja sätestada nendes töödeldavate isikuandmete kategooriad.	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
167	Justiits- ja Digiministerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 5	<p>13. Kavandatava RES § 55¹ lõikes 5 on sätestatud: „Andmekogus sisalduvad andmed ei ole avalikud. Andmekogule on juurdepääs andmekogu vastutaval ja volitatud töötlejal ning andmeandjal enda kohta käivatele andmetele.“ Avaliku teabe seaduse 11 (AvTS) § 3 kohaselt on avalik teave (edaspidi teave) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Nimetatud teabele juurdepääsu võib piirata seaduses sätestatud korras. Seega lähtub AvTS eeldusest, et kõik teave, mida riik töötleb oma ülesannete täitmisel, on avalik, välja arvatud juhul, kui teabe suhtes on kehtestatud juurdepääsupiirang. Teabe asutusesiseseks tunnistamise alused ehk juurdepääsupiirangud, on sätestatud AvTS §-s 35. Juurdepääsupiirangud ei kohaldu automaatselt, vaid teabevaldajal on kohustus iga kord kaaluda, kas piirangut teabe suhtes kohaldada või mitte (välja arvatud mõned üksikud nii-öelda absoluutsed juurdepääsupiirangud). Justiits- ja Digiministeriumi seisukoht on, et AvTS-is sätestatud juurdepääsupiirangud peaksid katma üldjuhul kõik võimalikud juhud, millal võib olla õigustatud andmetele juurdepääsu piirata. Kuigi AvTS § 35 lg 1 p 19 võimaldab eriseadustes juurdepääsupiiranguid kehtestada, siis seda saab teha üksnes põhjendatud juhtudel (muu hulgas tuleb hinnata, kas AvTS § 35 alused ei ole piisavad). Samas ka eriseadustes juurdepääsupiirangute ettenägemisel peab teabevaldajale jääma kaalutusõigus, see tähendab, et andmed ei ole automaatselt juurdepääsupiiranguga, vaid teabevaldaja langetab iga kord eraldi otsustuse, kas andmetele seada juurdepääsupiirang. Arvestada tuleb sellega, et ka asutusesi-</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>seseks kasutamiseks tunnistatud teavet saab teabenoode korras välja nõuda ning teabevaldaja peab hindama, milline osa on juurdepääsupiiranguga ning milline mitte (AvTS § 38 lg 2).</p> <p>/... jätkub järgmises lahtris.../</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
168	Justiits- ja Digiministerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 5	13. AvTS § 43 ⁸ lõike 1 kohaselt peavad andmekogus töödeldavad andmed olema avalikult kättesaadavad, kui neile ei ole seadusega või selle alusel kehtestatud juurdepääsupiirangut. Andmekaitse Inspeksiooni andmekogude juhendis ¹² (lk 12) on kirjas: „AvTS võimaldab teabele, sh andmekogudele, juurdepääsupiirangu seada, kas AvTS § 35 alustel või eriseaduse alusel. Seega peabki eriseaduses vajadusel sätestama erinormina AvTS-ist andmete juurdepääsupiirangu. Juurdepääsupiirangu norm peab olema konkreetne ja selge ning sellest peab selguma, miks juurdepääsupiirang kehtestatakse.“. Eriseaduses andmekogu andmetele absoluutse juurdepääsupiirangu kehtestamisel tuleb lähtuda sellest, et selline juurdepääsupiirang on lubatud kehtestada üksnes olukorras, kui on teada, et kõik andmekogus olevad andmed on juurdepääsupiiranguga. See tähendab, et seadusandja peab eriseaduses absoluutse juurdepääsupiirangu kehtestamisel tegema andmekogus sisalduva kogu teabe suhtes kaalutlusotsuse, hinnates ühelt poolt avalikku huvi nende andmete avalikustamise suhtes ning teiselt poolt selle teabe asutusesiseseks kasutamiseks tunnistamisega kaitsvat huvi. Näiteks on üheks selliseks absoluutseteks juurdepääsupiiranguks AvTS-is ette nähtud § 35 lg 1 punkt 5, mis näeb kohustuslikuna ette, et kaitseväe valdusse sõjalise valmisoleku tõstmisel ja mobilisatsiooni korral üleantava riigivara kohta käiva teabe peab teabevaldaja tunnistama asutusesiseseks kasutamiseks ilma, et tal oleks sealjuures antud võimalus kaaluda sellise piirangu põhjendatust. Samas on valdavalt AvTS § 35 lõikes 1 loetletud juurdepääsupiirangute puhul seadusandja pannud teabevaldajale siiski kohustuse juurdepääsupiirangu vajalikkust hinnata.	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>Näiteks AvTS § 35 lg 1 p 7, mille kohaselt tuleb asutusesiseseks teabeks tunnistada teave, mille avalikuks tulek ohustaks (see tähendab teabevaldaja peab igal juhul hindama, kas ohustab või ei ohusta) muinsuskaitse all olevat objekti või muuseumikogusse kuuluvat muuseali.</p> <p>/... jätkub järgmises lahtris.../</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
169	Justiits- ja Digiministeerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 5	<p>13. 2020. aasta 1. detsembril jõustus ametlikele dokumentidele juurdepääsu Euroopa Nõukogu konventsioon (Tromsø konventsioon)¹³, mille Eesti ratifitseeris 2016¹⁴ aastal. 2024. aastal antud hinnang¹⁵ Eesti õigusaktide kooskõlale nimetatud konventsiooniga on välja toodud, et absoluutsed seadusega ette nähtud erandid teabe avalikkusest peavad olema minimaalsed. Lisaks on Eesti eelnevalt nimetatud hindamise raames antud selgitustes viidanud, et isegi, kui sellised absoluutsed erandid teabe avalikustamisest on kehtestatud, siis on seadusandja selle kehtestamise raames hinnanud juba, kas erandiga kaitstud huvi kaalub igal juhul üle avaliku huvi nimetatud teabe vastu. Tromsø konventsiooni rakendamine eeldab, et eriseaduses sätestatav täiendav juurdepääsupiirang peab jääma Tromsø konventsiooni artikliga 3 antud raamidesse. Konventsiooni artikkel 3 annab ammendava loetelu põhjustest, millest tulenevalt võib piirata ametlikele dokumentidele juurdepääsu ning liikmesriigil ei ole õigust seda loetelu laiendada.</p> <p>Eelnevast tulenevalt on Justiits- ja Digiministeerium seisukohal, et eriseaduses saab täiendava juurdepääsupiirangu ette näha üksnes juhul, kui AvTS sellekohast alust ei leidu. Eriseaduses sätestatud juurdepääsupiirangu normist peab nähtuma selgelt piirangu kehtestamise eesmärk ehk millist huvi avaliku huvi vastu kaalutakse. Seletuskirjas tuleb välja tuua, millise Tromsø konventsiooni artiklis 3 sätestatud aluse alla kavandatav juurdepääsupiirang mahub ja millise mõttekäigu tulemusel sellise järelduseni jõutud on.</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
170	Justiits- ja Digiministerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 5	14. Seoses kavandatud RES § 55 ¹ lõikes 5 sätestatud andmekogu vastutava ja volitatud töötaja õigusega andmetele juurdepääsuks märgime, et seda ei pea eraldi sätestama, kuna andmekogu vastutaval töötajale ja volitatud töötajale peab igal juhul olema tagatud juurdepääs andmetele oma ülesannete täitmiseks.	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20
171	Justiits- ja Digiministerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 5	<p>15. Kavandatud RES § 55¹ lõikes 5 on sätestatud, et andmekogule on juurdepääs andmeandjal enda kohta käivatele andmetele. Palume täpsustada, kas kavandatud sättes on andmeandja puhul mõeldud siiski andmesubjekti?</p> <p>Kui mõeldud on andmesubjekti, siis tuleneb tema õigus oma andmetega tutvuda isikuandmete kaitse üldmääruse 16 (IKÜM) artiklist 15 ning seda eraldi riigisisese õigusega sätestama ei pea. Andmesubjekti õigust oma andmetega tutvuda hõlmab IKÜM-i kohaselt ka õigust saada oma andmetest koopia. Kui koopia andmist tuleb mingil põhjusel piirata, siis tuleb seda teha seaduse tasandil viidates IKÜM artikli 23 lõikes 1 loetletud piirangu alusele, mis õigustab andmesubjekti õiguste piiramist.</p> <p>Kavandatud RES § 55¹ lõike 5 kohta on seletuskirjas (lk 41) selgitatud, et on igati asjakohane, kui toetuse andja avalikustab oma veebilehel juriidilistele isikutele ja füüsilistele isikutele antud toetuse kohta vähemalt järgmised andmed: saaja nimi, toetuse andmise õiguslik alus, summa. JDM-i hinnangul on seletuskirjas (lk 41) oluline märkus füüsilise isiku andmete töötlemise kohta: „Seejuures tuleb siiski füüsiliste isiku puhul jälgida, et füüsiliste isikute puhul tuleb tagada vastavus IKÜM-ile (ja isikuandmete kaitse seadusele).</p>	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>Eriti oluline on seda jälgida toetuste puhul, mida antakse kindlale sihtrühmale tulenevalt inimese rahvusest, kuuluvusest teatud sotsiaal-majanduslikku gruppi või tervislikust seisundist. Sellisel juhul ei ole füüsilisest isikust toetuse saajate andmete veebilehel avaldamine võimalik, sest eriliigilised isikuandmed vajavad kõrgendatud kaitset ning spetsiifilisele grupile toetuste suunamisel ja sealt toetuse saanute andmete avaldamisel võib hõlpsasti teha järeldusi konkreetse inimese rahvuse, tervisliku seisundi või sotsiaal-majanduslikku gruppi kuulumise kohta.“. JDM lisab, et füüsilise isiku kohta ükskõik milliste andmete avalikustamiseks peab olema seaduses sätestatud, milliseid isikuandmeid avalikustatakse ja mis eesmärgil ning seletuskirjas esitatud põhiseaduspärasuse analüüs.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
172	Justiits- ja Digiministerium	punkt 53, § 55 ¹ lõige 6	16. Kavandatud RES § 55 ¹ lõike 6 kohaselt säilitatakse andmeid viis aastat lõppmakse tegemisest. Kuna andmekogu eesmärk on ka taotluste menetlemine, siis sisaldab andmekogu ilmselt ka andmeid nende taotluste kohta, mida ei rahuldatud ning mille osas kunagi väljamakseid ei tehta. Kavandatud sätte sõnastusest ei selgu, kui kaua selliste taotlustega seotud andmeid säilitatakse. Andmete säilitamisega seoses tuleb arvestada ka sellega, et kui seaduses on sätestatud, et andmeid säilitatakse viis aastat, tuleb andmeid säilitada täpselt viis aastat, see tähendab viie aasta täitumisel tuleb andmerida viivitamata kustutada. Kui aga andmeid soovitakse kustutada kogumis, siis tuleks seaduses ette näha, et andmeid säilitatakse maksimaalselt viis aastat ning põhimääruses näha ette, et andmeid säilitatakse näiteks neli aastat ja kaks kuud ning seejärel kustutatakse andmed kaheksa kuu jooksul. Selliselt saab andmeid kogumis kustutada. Kui loodava andmekogu puhul on sooviks võimaldada andmete kogumis kustutamine, siis tuleb põhimääruse volitusnormi piirides (kavandatud RES § 55 ¹ lõikes 3) sätestada, et põhimääruses sätestatakse andmete säilitamise täpsustatud tähtajad.	Arvestatud	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
173	Justiits- ja Digiministeerium	Seletuskiri, normitehnilised märkused ning märkused eelnõu mõjuhindamise kohta	<p>Palume arvestada kooskõlastuskirja lisas esitatud eelnõu seletuskirja failis jäljega tehtud normitehniliste märkustega ning märkustega eelnõu mõju hindamise kohta.</p> <p>Vastavalt Vabariigi Valitsuse reglemendi¹⁷ § 6 lõikele 5 palume eelnõu esitada Justiits- ja Digiministeeriumile täiendavaks kooskõlastamiseks pärast praegusel kooskõlastamisel saadud arvamuste läbivaatamist ja vajaduse korral eelnõu parandamist, et enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist kontrollida selle vastavust hea õigusloome ja normitehnika eeskirjale.</p>	Arvestatud	Esitame täiendatud eelnõu ja seletuskirja Justiits- ja Digiministeeriumile enne Vabariigi Valitsuse istungile esitamist.
174	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.	<p>Eelnõus tehakse mitmeid sisuliselt ja õiguslikult põhimõttelise tähendusega muudatusi, sealhulgas riigieelarve detailsuse ja liigenduse muutmise, otsustusõiguse jaotus seadusandliku ja täidesaatva võimu vahel ning võimalus riigieelarvet tagantjärele korrigeerida. Sellest tulenevalt palume seletuskirja täiendada põhiseaduslikkuse analüüsiga (HÕNTE § 43 lg 1 p 5). Samuti tuleb põhiseaduslikkuse analüüsi käigus adreseedrida õiguskantsleri poolt tõstatatud riigieelarve Põhiseadusele vastavuse küsimust.</p>	Arvestatud	Põhiseaduslikkuse analüüs on esitatud seletuskirja peatükis 2.1.2. Eelnõust on välja võetud punktid, mis andsid võimaluse riigieelarvet tagantjärele korrigeerida.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
175	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega.	Üldise ja läbiva märkusena palume hinnata riigieelarve seaduse rakendatavust erinevates kriisiolukordades, sealhulgas sõjaolukorras, kus võib olla vajalik kiiresti ja paindlikult muuta riigieelarves rahastuse otsarvet ning ümber jaotada vahendeid valitsemisalade vahel. Palume hinnata, kas käesolev eelnõu võimaldab erinevates kriisiolukordades riigil riigieelarve vaatest piisavalt paindlikult ja kiirelt reageerida, ning vajadusel lisada vastavad muudatused eelnõusse. Riigikantselei on valmis kriisiolukordi käsitlevates küsimustes omalt poolt kaasa aitama.	Selgitame	Käesolev eelnõu ei käsitle riigieelarve paindlikkust kriisiolukordades, sh sõjaolukorras. Eelnõust on välja võetud RES § 51 täiendamine lõikega, mille kohaselt Vabariigi Valitsus võis anda määrusega KOVidele erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra olukorras täitmiseks riikliku ülesande tunnusega ülesande, kuna RESi raames ei ole lahendatav küsimus selle kohta, kes (milline isik või organ), millal (olukorrad), millise õigusaktiga ja milliseid ülesandeid saab KOV-ile anda. Kehtiva riigieelarve seaduse sätetes on reguleeritud erinevad kriisiolukorrad: finantskriis, kõrgendatud kaitsevalmidus, mobilisatsioon või sõjaolukord (RES § 45, § 60, § 61, § 66, § 69, § 71, § 73). Käesoleva ajani on hinnatud, et Riigikogu käib koos ka kriisiolukordades, st riigieelarvega seotut saab reeglina Riigikogu ise kiiremas korras otsustada.
176	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 3, § 4 lg 2	Eelnõu § 1 punktiga 3 (riigieelarve seaduse § 4 lg 2 muutmise) lisatakse, et kui Vabariigi Valitsus ei arvesta eelarvenõukogu arvamusega, vormistatakse selle kohta Vabariigi Valitsuse istungi otsus hiljemalt kahe kuu jooksul ning otsuse põhjendus avalikustatakse Vabariigi Valitsuse veebilehel. Palume kaaluda, kas Vabariigi Valitsuse veebilehe asemel oleks mõistlik avaldada otsuse põhjendus Rahandusministeeriumi veebilehel, kus avaldatakse ka kõik muud riigieelarve protsessiga seotud materjalid. Samuti palume seletuskirja täiendada põhjendusega, miks on ajavahemikuks valitud just kaks kuud. Eelnõus on märgitud, et otsuse näol on tegemist Vabariigi Valitsuse istungi otsusega, samas eelnõus teiste valitsuse otsuste puhul pole vormi esile toodud. Palume eelnõu sellest tulenevalt tervikuna üle vaadata, et tagada läbivalt ühtne lähene mine.	Osaliselt arvestatud, selgitame	Avaldamise võib näha ette Rahandusministeeriumi veebilehel. Kahe kuu nõue tuleneb ülevõetavast direktiivist. VV otsuse valik tuleneb vajadusest korrastada eelarvenõukogu arvamustele reageerimist.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
177	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 18, § 9 lg 4	Eelnõu § 1 punktiga 18 (riigieelarve seaduse § 9 täiendamine) lisatavas § 9 lõike 4 viimases lauses on lause algusest jäänud puudu sõna „pikendatakse“ („Kui riikliku vabastusklauslit taotletakse või pikendatakse mõnel muul põhjusel, esitab valdkonna eest vastutav minister Vabariigi Valitsusele põhjendused riikliku vabastusklausli taotlemise või pikendamise vajaduse kohta.“).	Arvestatud	
178	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 30, § 27, seletuskiri	Eelnõu § 1 punkt 30 (riigieelarve seaduse § 27 muutmise) võimaldab riigieelarvet tagantjärele pärast konkreetse eelarveaasta lõppu korrigeerida. Palume seletuskirja täiendada, millistel alustel ja olukordades on edaspidi pärast eelarveaasta lõppu kahe kalendrikuu jooksul võimalus erandkorras eelarvet muuta. Mõistame, et täiendamise vajadus on tekkinud iga-aastase riigieelarve seaduse kehtivuse tõlgendamise ja tekkepõhise eelarvestamise koosmõjus, kuid seletuskirjas võiks täiendavalt hinnata, mida see tähendab kulude tekitajatele halduskoormuse mõttes võrreldes kehtiva olukorraga. Ühe näitena toome välja, et seni on erinevate aruannete (nt tulemusaruanded) varasemal esitamisel olnud probleemiks, et eelarveandmed muutuvad eelarveaastale järgneva aasta esimestel kuudel, mis ei võimalda aruannet varem esitada ning seetõttu esitatakse lõplik tulemusaruanne Rahandusministeeriumile mai lõpuks. See lahendus on kaasa toonud olukorra, kus eelmise aasta tegevuste ja kulude aruanne laekub järgmise aasta keskel, mistõttu on seda sisendit võimatu kasutada varasemates aruandluse protsessides, nt eelarve- ja struktuurikava aruande esitamiseks, mis peab Euroopa Komisjonile esitatud olema aprilli lõpuks. Palume seletuskirjas täpsustada, kas planeeritav muudatus, mille kohaselt antakse võimalus erandkorras aasta esimese kahe kuu jooksu	Selgitame	Juulikuus kooskõlastamisele saadetud eelnõust jäetakse välja § 27 puudutavad muudatused. Eelnõule antud mitmes tagasisides (k.a Riigikontroll) viidati, et õigus muuta pärast eelarveaasta lõppu kahe kuu jooksul valitsemisalade eelarveid või teha kehtivuse kaotanud riigieelarve alusel uusi eelarveotsuseid, ei ole siiski põhi-seadusega kooskõlas.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>teha vajalikud ja olulised paranduskanded ning täpsustused, aitaks potentsiaalselt kaasa aruandluse varasemaks toomisele või jääb olukord praegusega samaks ning tegemist on ainult eelarve korrigeerimist puudutava sättega.</p> <p>Palume selguse ja võimalike tõlgendusriskide vältimiseks seletuskirjas ka avada, kuidas kavandatud muudatus suhestub riigieelarve tähtajalise kehtivuse põhimõttega.</p>		
179	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 36, § 46 lg 6, seletuskiri	Eelnõu § 1 punktiga 36 (riigieelarve seaduse § 46 täiendamine lõikega 6) sätestatakse, et kohalikule omavalitsusele ei maksta hüvitist, kui õigusakti kehtestamise tulemusena kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve sissetulekud vähenevad või väljaminekud suurenevad vähem kui 10 000 eurot. Palume selle muudatuse puhul täiendada seletuskirja. Praegu ei selgu seletuskirjast, kes hindab, kas summa jääb alla või üle 10 000 euro, ning mis saab siis, kui nt riik ja kohalik omavalitsus mõlemad teevad analüüsi ja tulemused erinevad.	Arvestatud	Selgitus seletuskirja lisatud.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
180	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 46, § 51 lg 8, seletuskiri	Eelnõu § 1 punktiga 46 (riigieelarve seaduse § 51 täiendamine lõikega 8) võimaldatakse erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra olukorras riigil anda määrusega riikliku ülesande täitmine kohalikule omavalitsusele. Palume analüüsida ja seletuskirjas selgitada, miks on lõike 8 sõnastus piiratud üksnes erakorralise ja sõjaseisukorraga (nt võiks kaaluda ka hädaolukorra või eriolukorra lisamist). Tuleb arvestada, et lõike 8 sõnastuse kohaselt saab Vabariigi Valitsus anda vastava määruse ka erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra valmistumise ajal, s.o enne nimetatud erikordade väljakuulutamist. Kuigi sõnastus „vahetult nendeks valmistumise ajaks“ on määratlemata, viitab see osa normi sõnastusest ennekõike erandlikule vajadusele korraldada ülesannete täitmine sõltumata sellest, milline erikord riigis parajasti on välja kuulutatud. Seetõttu leiame, et erakorralise ja ühekordse riikliku ülesande tunnustega ülesande andmist ei peaks seaduses ajaliselt piiritlema mõne kehtiva „erikorraga“, vaid rõhk peaks olema eelkõige erandlikkusel ja ühekordsusel.	Arvestamata, selgitame	Tulenevalt Justiits- ja Digiministeeriumi ning Riigikontrolli märkustest on säte eelnõust välja jäetud. RES § 50 kohasest juhtumipõhisest toetusest on võimalik katta vajadusel ka KOV täidetava erakorralise ja ühekordse iseloomuga ülesannete kulusid. Taolise ülesande täitmise eelduseks on eelnev kokkulepe KOVi-dega või üleriigilise omavalitsusliiduga, kellega tuleb kooskõlastada taolise riikliku ülesande panemine KOVi-dega. PS § 154 lõike 2 kohaselt võib kohalikule omavalitsusele panna kohustusi ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
181	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 48, § 53 ¹	Eelnõu § 1 punkti 48 kohta on seletuskirjas lk 34 esile toodud, et kaaluti eriregulatsiooni kehtestamist strateegiliste partnerite valimiseks ja neile toetuse andmiseks, kuid leiti, et see pole vajalik. Toetame seda järel dust. Samas juhime tähelepanu, et seletuskirja järgi lauseosa „on ka edaspidi võimalik strateegilisi partnereid toetada taotlusvooru kaudu, andes projektipõhist toetust“ ei ole korrektne. Olemuselt on strateegiliste partnerite toetus siiski tegevustoetus, millele võib, aga ei pruugi, lisanduda projektitoetus. Ühenduste rahastamise juhendmaterjali järgi on projektitoetus ühekordselt elluviidav tegevus või tegevuste kogum, kuid tegevustoetuse eesmärk on toetada ühenduse tegevust ja arengut tervikuna, eesmärgiga säilitada või tõsta selle võimekust. Eelnõu põhjal on strateegiliste partnerite toetamiseks sobilikem just lisatav § 53 ³ . Juhul kui eelnõu koostajad on sama mõelnud, teeme ettepaneku see soovitusena ka seletuskirjas ebaselguse vältimiseks kajastada.	Selgitame	Riigi vaates on oluline läbi mõelda ja korraldada strateegiliste partnerite rahastamine. Vabaühenduste Liidu kooskõlastamisel esitatud kirjast nähtub, et toetuse andmine peaks vastama järgmistele kriteeriumidele: 1) eesmärk; 2) toetuse sihtotstarbelisus; 3) mõõdikud (teostavate tegevuste tulemusmäärad); 4) ajakava; 5) pikaajaline ja püsiv koostöö; 6) organisatsiooni kulude katmine baasvõimekuse hoidmise eesmärgi saavutamiseks; 7) avatud konkurss; 8) aruandlus. Kõigile nendele tingimustele vastab projektipõhine toetus, sh saab strateegiline partnerlus ja strateegiliste partnerite tegevuskulude rahastamine toimuda ka projektipõhiselt, tööjõu- ja majandamiskulude sihtfinantseerimisena. Samuti ei pea see olema tingimata üheaastane otsustus, sest riigiasutus saab vajadusel võtta kohustusi ka järgnevale aastatele, kui kohustuste võtmise piirmäär seda võimaldab (RES § 60 lg 4).
182	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 51, § 53 ²	Eelnõu § 1 punktiga 51 (riigieelarve seaduse § 53 ² täiendamine) lisatakse § 53 ² lõikega 2 teine lause „Tegevustoetuse saajaks võib olla keskvalitsuse juriidiline isik, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti“. Sõnastus võib jätta eksliku mulje, et kavandatava sätte järgi võib tegevustoetust anda üksnes keskvalitsuse juriidilisele isikule, kuigi tavapärane praktika on, et seda antakse (üldjuhul konkursi korras) ka mittetulundusühingutele ja sihtasutustele. Teeme ettepaneku lõike teksti täpsustada, lisades, et „Tegevustoetuse saajaks võib olla ka keskvalitsuse juriidiline isik...“.	Arvestamata, selgitame	Eelnõu kohaselt antakse tegevustoetust keskvalitsuse juriidilisele isikule, see ei ole ekslik säte. Nende välised juriidilised isikud võivad saada projektipõhist toetust. Tegevustoetus on mõeldud nendele juriidilistele isikutele, mille riik on asutanud või milles osaleb. Teised juriidilised isikud ei saa eeldada ja oodata, et riik nende tegevust üleval peab. Lõike 2 mõte on, et tegevustoetust antakse ainult keskvalitsuse juriidilistele isikutele.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
183	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 53, § 55 ¹	Eelnõu § 1 punktiga 53 (riigieelarve seaduse täiendamine §-ga 55 ¹) luuakse volitusnormiga võimalus andmekogu loomiseks. Kuna eelnõu annab võimaluse, mitte kohustuse luua toetuste andmekogu, siis palume avada seletuskirjas, milline on praktikas vajadus täiendada andmekogu loomiseks.	Selgitame	Andmekogu puudutavad sätted on eelnõust välja jäetud. Eelnõus on üksnes toetuste andmisega seonduvalt isikuandmete töötlemine. Pikemalt selgitatud märkuste tabeli punktis 20
184	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 54-56, § 56	Eelnõu § 1 punktidega 54–56 (riigieelarve seaduse § 56 muutmise ja täiendamise) tehtavad muudatuste osas palume täiendada seletuskirja, st mis võrreldes kehtivaga muutub (sh kas ja mis muutub paindlikumaks) ja milline on muudatuste oodatud mõju praktikas. Seletuskirjas tuuakse esile, et kehtima jääb senine riigieelarve kasutamise paindlikkus, kuid ei avata, mis praktikas võrreldes kehtiva õigusega muutub. Selles osas tuleks täiendada mõjuanalüüsi ning lisada ka millist halduskoormust muudatused võivad praktikas kaasa tuua või mille osas halduskoormus väheneb.	Selgitame	Sätteid korrigeeritakse tulenevalt sellest, et riigieelarve liigendus muutub. Näiteks riigiasutused esitatakse valitsemisala alla ilma tegevuspõhise jaotuseta. Kuid eesmärk on säilitada tänane paindlikkus asutuste eelarvete kasutamisel programmi tegevuste lõikes. Seega, muudatus tehakse selleks, et kehtima jääks praegune riigieelarve kasutamise paindlikkus. Endiselt kehtiks ministril õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud programmi tegevuse piirmääraga vahendite täiendavat detailsemat majandusliku sisu liigendust nii, et kehtiks ka riigieelarve tekstiparagrahvis sätestatud programmi tegevuse paindlikkuse tingimused 5 mln euro ulatuses. Samuti jääb ministrile õigus muuta ka valitsemisala riigiasutuse või nende gruppide eelarveid. Vabariigi Valitsuse seaduse § 49 alusel kinnitab minister muude talle pandud ülesannete hulgas ka riigiasutuste eelarved. Põhiseaduslikul institutsioonil jääb samuti õigus muuta riigieelarvega kindlaks määratud piirmääraga kulude täiendavat detailsemat majandusliku sisu liigendust nende kogumahtu ületamata. Juurde võib tekkida juurde töökoormust, kuid 2025. aasta eelarve lisas esitatud eelarve liigendus näeb ette veelgi detailsema eelarve jälgimise ja eelarve ebatäpsuste korral vajaks see veelgi tihedamat muutmist. Ka praegu tuleb muudatuse sisu selgitada, et mõista muudatuse vajadust. Täiendav töökoormus võib tekkida muudatuste esitamisel Riigikogu rahanduskomisjonile ja seoses kaasnevatele küsimustele vastamistega.

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
185	Riigikantselei	Riigikantselei kooskõlastab eelnõu järgmiste märkustega: punkt 57, § 58	Eelnõu § 1 punktiga 57 (riigieelarve seaduse § 58 lõike 1 täiendamine) sätestatakse, et Vabariigi Valitsuse reservi maht on kuni kolm protsenti kogu riigieelarve kulude ja investeeringute kogumahust. Palume täiendada seletuskirja selgitusega olukorra kohta, kui 3% saab täis: kas sellisel juhul on võimalik konkreetse riigieelarve seaduse muutmise kaudu reservi suurendada või mitte.	Arvestatud, selgitame	Eelnõuga kehtestatakse Vabariigi Valitsuse reservile maksimaalne lubatud suurus. (3% riigieelarve kõikidest kuludest ja investeeringutest). See ei ole ületamiseks. Analüüsitud lähiaastate (2018 - 2024) reservikasutus näitab, et lubatud (3%) piiri ei ole ületatud ka COVID-kriisi aastatel. Selgitame täiendavalt, et eelnõuga kavandatavat valitsuse reservi maksimaalset lubatud mahtu ei planeerita eelarvesse igaks juhuks, vaid muutuvast keskkonnast tulenevaid reservivajadusi tuleb iga-aastaselt võimalikult õigesti eelarve jaoks hinnata. Seletuskirja on täiendatud lausega: <i>Kui eelarveaastaks planeeritud Vabariigi Valitsuse reservi ei ole õigesti hinnatud ja see vajab muutmist, saab seda teha üksnes riigieelarve seaduse muutmise või lisaeelarve vastuvõtmisega Riigikogus ning käesoleva eelnõuga kehtestatud maksimaalse lubatud mahu piires.</i>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
186	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Täiendada seletuskirja: punkt 51, § 53 ² , seletuskiri	<p>Kirjutati teile seoses manuses oleva riigieelarve seaduse muutmise seaduse EN-ga. Täpsemalt seoses EN p-s 51 kavandatud RES §-ga 53-2, mille eesmärk on luua õiguslik alus keskvalitsuse juriidilistele isikutele tegevustoetuse andmiseks. SK-s on selgitatud, et tegemist on isikutega, kes on riigi käepikendus ja neid tuleb toetada nende põhikirjaliste eesmärkide täitmise eesmärgil. SK-s on minule arusaamatult viidatud selle sätte kooskõlale Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 549/2013, kuid sõnagi pole SK-s selle sätte kooskõlast riigihanke- ja riigiabiõigusega. Veidi kurja kuulutavalt on SK-s vaid öeldud: "...ei ole põhjendatud panna näiteks riigi asutatud sihtasutusi konkureerima oma igapäevaseks toimimiseks vajalike vahendite (ehk tegevustoetuse) eest teiste eraõiguslike juriidiliste isikutega. Sellisel juhul peaks piisama, kui valitsemisala on välja töötanud tegevustoetuse andmise põhimõtted ja lähtub nendest."</p> <p>Minu parima arusaama kohaselt peab niipea, kui mis tahes isik osutub asjakohase tegevuse raames "ettevõtjaks" EL konkurentsioiguse tähenduses, st majandustegevusega tegelevaks üksuseks, olenemata selle üksuse õiguslikust vormist või rahastamisviisist, kohaldama neilt teenuste hankimisele riigihankeõigust ja neile toetuse andmisele riigiabiõigust. Sellest tulenevalt palve: palun täiendada SK-d selgitusega, milline on selle sätte kohaldamisala võttes mh arvesse, et juhul, kui riigist eraldiseisvale, sh riigi asutatud isikule delegeeritakse täidesaatva riigivõimu volitusi sisaldav haldusülesanne (st ülesanne, mille täitmisel ei ole isik ettevõtja EL konkurentsioiguse tähenduses), reguleeritakse haldusülesande täitmise rahastamine halduslepinguga. Palun vastavasisulist selgitust, sest minule</p>	Selgitame	<p>Seletuskirjas on selgitatud keskvalitsuse juriidilise isiku definitsiooni, mis on toodud kehtiva RES § 2 lõike 2 punktis 3. Kuna RES § 2 lõike 2 punktis 3 on viidatud EL määrusele nr 549/2013, siis on ka seletuskirjas sellele viidatud. Eelnõuga lisatud RES § 53-2 sõnastusest ilmneb, et "tegevustoetuse saajaks võib olla ...". Seega ei kohusta säte andma kõigile keskvalitsuse juriidilistele isikutele tegevustoetust, kuid see on üks nende rahastamise viis. Pigem on eesmärk välistada teised isikud tegevustoetuse saamise võimalusest. Tegevustoetuste andmisel tuleb lähtuda ka muudest õigusaktidest, millega võib toetuse andmisel puutumus olla. Kõiki akte ei ole võimalik ette lugeda, kuna erinevat liiki juriidiliste isikute puhul ja erinevat liiki tegevusalade puhul võivad olla need erinevad. Riigieelarvest toetuse andmisel tuleb alati lähtuda sellest, et tegemist võib olla riigiabiga ja seda tuleb ka toetuse andmisel analüüsida. Samasugune olukord on kehtiva RES § 53-1 lõike 1 alusel toetuste andmisel. Toetusi tuleb eristada teenuse ostmisest, mis juhul tuleb kohaldada riigihankeõigust. Samuti tuleb toetuste andmist eristada haldusülesande täitmiseks volitamist (haldusleping). Seda on seletuskirjas ka selgitatud. Kui isik saab riigilt tegevustoetust, peab ta ise hindama, kas ta võib olla hankija RHS-i mõistes. Erandiks on riigi asutatud sihtasutused (st sihtasutused, mille ainuasutaja või üks asutaja on riik), kes on igal juhul avalikud hankijad RHS-i § 5 lg 2 punkti 4 mõistes. Kui toetus, soodustus vms kvalifitseerub riigiabiks, tuleb abi andmisel järgida Euroopa Liidu riigiabi reegleid. Täpsemalt vaata Rahandusministeeriumi riigiabi kodulehel asuvast riigiabi käsiraamatust. Küsimuste korral tuleks pöörduda Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonna poole aadressil riigiabi@fin.ee.</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
			<p>teadaolevalt ei eksisteeri mingit sellist riigihanke- ja riigiabiõigusest välja jäävat nn halli ala, mida saaks ministri määrusega sisustada, nagu kavandatud RES § 53² lg 3 seda visioneerib. V.a toetused, mis ületavad VTA ülemmäära, kuid ei moonuta konkurentsi ja/või liikmesriikide vahelist kaubandust.</p> <p>Eelnevaga seoses vabandan, et MKM seda palvet eelnõu kooskõlastamisel ei esitanud ja palun seda mõista kui heatahtlikku kaasamõtlemist, sest mina - olles oma hariduselt ja seniselt töökogemuselt spetsialiseerunud konkurentsioigusele - ei mõista, kuhu te kõnesoleva sätte kehtivas õiguses asetate. Kui isegi mina seda ei mõista, kardan, et see viib selle sätte kuritarvitamisena nende sisuinimeste ja juristide poolt, kellel ei ole varasemat kokkupuudet EL konkurentsioigusega, või see on olnud liiga põgus, et nad oskaksid seda sätet koosmõjus muude kehtivate konkurentsioiguse reeglitega kohaldada.</p>		

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
188	Rein Parelo	Täiendada § 26 lõige 5 ¹	<p>Pakutava muudatus eesmärgiks on luua piisavalt üldiselt tasemel arusaam riigi põhilisestest ressursidest ning nende seosest tegevuste/programmidega ning samuti tagada võrreldavus valdkondade ja asutuste lõikes. Pakutud kujul eelarvestamine võimaldab sisulist arutelu nii ressursimahtude kui ühikuhindade osas. Paragrahvi 26 lõige 5¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt: „(5¹) Riigieelarves liigendatakse asutuste kulud ressursiliikide ja gruppide lõikes järgmiselt – antud toetused, otsekulud, ametikohtade kulud ISCO pearühmade lõikes, kinnistuste kulud hoone tüüpide lõikes, IT varade (süsteemide) kulud, maismaa-, vee- ja õhusõidukid, masinad ja seadmed, organisatsiooni haldus – ja arenduskulud. Ametikohtade osas esitatakse ISCO gruppide lõikes ka täistööajale taandatud töötajate arv (FTE) ning ametikoha keskmine kulu. Kinnistute osas esitatakse hoone tüüpide lõikes ka ruutmeetrite arv ja ruutmeetri maksumus. Riigigümnaasiumite, hev-koolide, kutseõppeasutuste, rakendus- kõrgkoolide, teadus- ja arendusasutuste kulud esitatakse grupeerituna.</p> <p>Ministeeriumi valitsemisala programmi tegevuse ja põhiseadusliku institutsiooni kulud liigendatakse tegevuspõhise sisu põhjal järgmiselt: Antud toetused, otsekulud, ametikohtade kulu, muud ressursidega seotud kulud. Ametikohtade kulude juures esitatakse kulu kogusumma ja kogukulu täistööajale taandatud inimaastates (FTE).</p>	Selgitame	<p>Täname sisuka ettepaneku eest! Oleme nõus, et nii eelarvestamisel kui finantsarvestuses on oluline pidada ülevaadet riigi kasutatavatest ressursidest. Ettepanek on tuua ressursid riigieelarve seaduse ridadele valitsemisalade lõikes. Sellisel juhul suureneks riigieelarve ridade arv mitmekümnekordselt ning seletuskiri muutuks veelgi mahukamaks. Leiame, et ressurside juhtimine on pigem asutuse operatiivtasandi ülesanne. Ülevaade ressurside kasutamisest riigiüleselt on aga riigi finantsjuhtimise seire ja andmeanalüüsi küsimus. Ressurside viimine seaduse tasandile eeldaks operatiivtasandi juhtimiseks täiendavat paindlikkust. Ei ole mõistlik, et Riigikogu tasandil otsustataks eelarve ressursigruppide (nt IT-varad, sõidukid või ametikohad) lõikes. Asutusel peab olema võimalus juhtida oma ressurside kasutust paindlikult ja vajadusel ümber planeerida temale määratud eelarve ja volituste piires. Riigikogu tasandil asutuse ressurside juhtimine viiks meid eemale tõhusast riigivalitsemisest ja suurendaks töökoormust eelarve muutmise menetlusel Riigikogus. Ressurside põhine eelarve viiks ka Riigikogu arutelu fookuse strateegilistelt suundadelt, suurtelt eesmärkidelt ja poliitilistelt prioriteetidelt kõrvale ja keskenduks varade arvestusele ja ühikukulule. See info on oluline, kuid eelkõige ministeeriumi ja asutuse tasandil.</p> <p>Nagu olete välja toonud, on ressursiarvestus eelarveklassifikaatori järgi kasutusel nii eelarvestamises kui raamatupidamises. Oleme nõus, et arvestust saab parandada standardiseerimise kaudu ning parandades/täiustades asutuste kuluarvestust ning võttes paremini kasutusse mooduli 5. Selleks jätkame eelarve arendustega ning kavandame võtta kasutusele uue infosüsteemi.</p> <p>Ettepanek esitada tööjõukulu juures info kogukulu täis-</p>

Jrk nr	Arvamuse, märkuse, ettepaneku esitaja	Kooskõlastus ja eelnõu punkt	Arvamus, märkus, kommentaar	Arvestatud, arvestamata, osaliselt arvestatud, selgitame	Vastus
					töötajale taandatud inimaastates (FTE) väärrib analüüsimist, kuidas seda infot otsustajale esitada. Soomes on see näide olemas.